

δελτίο

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΕΝΩΣΗ
ΤΡΑΠΕΖΩΝ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ 2006

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΤΕΥΧΟΥΣ

44

Διοίκηση ΕΕΤ

Διοικητικό Συμβούλιο

Πρόεδρος

Τάκης Αράπογλου
Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος
Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

Α' Αντιπρόεδρος

Δημήτριος Μαντζούνης
Διευθύνων Σύμβουλος Alpha Bank

Β' Αντιπρόεδρος

Νικόλαος Νανόπουλος
Διευθύνων Σύμβουλος
Eurobank

Γ' Αντιπρόεδρος

Γεώργιος Προβόπουλος
Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος
Emporiki Bank

Μέλη

Δημήτρης Μηλιάκος
Διοικητής ATEbank

Μιχάλης Σάλλας

Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος
Τράπεζας Πειραιώς

Παναγιώτης Τσουπίδης

Πρόεδρος Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου

Κωνσταντίνος Βασιλακόπουλος

Γενικός Διευθυντής Τράπεζας Κύπρου

Χρήστος Σορώτος

Γενικός Διευθυντής Citibank

Τρύφων Κουταλιδης

Πρόεδρος Geniki Bank

Βασίλειος Θεοχαράκης

Πρόεδρος Εγνατίας Τράπεζας

Σπύρος Φιλάρετος

Πρόεδρος Εκτελεστικής Επιτροπής ΕΕΤ

Χρήστος Γκόρτσος

Γενικός Γραμματέας
Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών

Εκτελεστική Επιτροπή

Πρόεδρος

Σπύρος Φιλάρετος
Γενικός Διευθυντής
Alpha Bank

Αναπληρωτής Προέδρου ΕΕ

Βύρων Μπαλλής
Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Eurobank

Μέλη

Γιάννης Πεχλιβανίδης

Αντιπρόεδρος και Αν. Διευθύνων Σύμβουλος
Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

Λεωνίδας Ζώνιος

Γενικός Διευθυντής
Emporiki Bank

Θεόδωρος Πανταλάκης

Αντιπρόεδρος και Αν. Διευθύνων Σύμβουλος
Τράπεζας Πειραιώς

Λάμπρος Δημοσθένους

Chief Financial Officer Greece
Citibank

Γιώργος Τανισκίδης

Διευθύνων Σύμβουλος
Novabank

Χρήστος Γκόρτσος

Γενικός Γραμματέας
Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών

Περιεχόμενα

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ
Ελληνική Ένωση Τραπεζών

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Χρήστος Γκόρτσος
Γενικός Γραμματέας ΕΕΤ

ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ
Μαρία Μαγγιώρου

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
Μέλη Επιστημονικού
Συμβουλίου ΕΕΤ:
Νικόλαος Καραμούζης
Γιώργος Βαφειάδης
Μιχάλης Μασουράκης
Δημήτριος Μόσχος
Πάυλος Μυλωνάς
Ιωάννης Παπαδάκης
Γκίκας Χαρδούβελης

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΥΛΗΣ
Αλεξάνδρα Μανιάτη

**ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΚΑΙ
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ**
Τίνα Σταματοπούλου

**ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ
ΚΕΙΜΕΝΩΝ**
Κατερίνα Ηλιοπούλου
Τίνα Σταματοπούλου

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ
Αναστάσιος Λάκκας

ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΔΟΚΙΜΙΩΝ
Χάρις Γκότζη

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ/ΕΚΤΥΠΩΣΗ
s.m. graphics adv. Ε.Π.Ε.

- Με τα λόγια του Εκδότη 2-3
- Ακρόαση του Προέδρου της ΕΕΤ, κ. Τάκη Αράπογλου, στη Διαρκή Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων της Βουλής των Ελλήνων 4-15
- Αφιέρωμα: Η νέα Πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος ΠΔ/ΤΕ 2577/9.3.2006 αναφορικά με τα Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου 16-68
 - Παναγιώτη Κυριακόπουλου: Ρυθμίσεις της Τράπεζας της Ελλάδος περί εσωτερικού ελέγχου, διαχείρισης κινδύνων και κανονιστικής συμμόρφωσης των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων 16-22
 - Χρήστου Βλ. Γκόρτσου: Το νέο πλαίσιο αρχών λειτουργίας και κριτηρίων αξιολόγησης της οργάνωσης και των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων: μια συστηματική επισκόπηση 23-32
 - Γεωργίου Ι. Πάσχα: Κατευθύνσεις και προοπτικές που τίθενται για τις Μονάδες Εσωτερικής Επιθεώρησης των πιστωτικών ιδρυμάτων στο πλαίσιο της ΠΔ/ΤΕ 2577/9.3.2006 33-38
 - Γεράσιμου Μανωλάκενα: Η λειτουργία της κανονιστικής συμμορφώσεως στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και η εμπειρία της Alpha Bank 39-48
 - Δέσποινας Ανδρεάδου: Εφαρμογή αρχών λειτουργίας ΣΕΕ σε επίπεδο τραπεζικού ομίλου 49-56
 - Αντώνη Δραγγιώτη: Θέματα πρακτικής εφαρμογής σε ό,τι αφορά τη λειτουργία διαχείρισης κινδύνων με αναφορά στην ΠΔ/ΤΕ 2577/2006 57-62
 - Χρήστου Σπ. Χρυσάνθη: Η κανονιστική συμμόρφωση στο πλαίσιο του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου 63-68
- Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και τράπεζες Ο σύγχρονος τρόπος μάνατζμεντ 69-83
Επιμέλεια: Αλέκος Λιδωρίκης
- Τραπεζικά θέματα από τη δραστηριότητα της ΕΕΤ 85-99
- «Πλαστικό χρήμα»: Διευκλυνση του καταναλωτή 101-108
Επιμέλεια: Έφη Καραγεώργου
- Επαγγελματική πιστοποίηση και ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού 109-114
Γεωργίας Ν. Στεργιοπούλου
- ETI - Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα 2006-2007 115-118

Τιμή Τεύχους 0,01€

ISSN 1105-9923

ΤΑ ΑΡΘΡΑ ΠΟΥ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ ΕΚΦΡΑΖΟΥΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ
ΑΜΕΡΙΚΗΣ 21Α, 106 72 ΑΘΗΝΑ,
ΤΗΛ. 210 3386500

WWW.
HBA.

GR

Χρήστος Βλ. Γκόρτσος
Γενικός Γραμματέας ΕΕΤ

Η εφαρμογή του Προγράμματος Δράσης για τις Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες (FSAP) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έχει επιφέρει μια πραγματική «κανονιστική καταιγίδα» στο χρηματοπιστωτικό τομέα. Οι μεταβολές που επήλθαν - και οι οποίες συνεχίζουν με αμείωτο ρυθμό - επηρεάζουν σημαντικά τη λειτουργία των τραπεζών και των χρηματοπιστωτικών ομίλων: συστήματα πληρωμών, κεφαλαιακές απαιτήσεις, προστασία καταναλωτή, λειτουργία κεφαλαιαγορών.

Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία προσδιόρισε, τον Απρίλιο 2005, τον κίνδυνο συμμόρφωσης προς τις απαιτήσεις του κανονιστικού πλαισίου ως κύρια αιτία επιβολής κυρώσεων σε ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα ή όμιλο. Ταυτόχρονα επισήμανε την ανάγκη σύστασης και λειτουργίας σε κάθε χρηματοπιστωτικό οργανισμό Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης. Στο πλαίσιο αυτό, με την Πράξη Διοικητή 2577/2006 που εξέδωσε η Τράπεζα της Ελλάδος το Μάρτιο του τρέχοντος έτους, ορίζεται μεταξύ άλλων το πλαίσιο λειτουργίας της κανονιστικής συμμόρφωσης στις τράπεζες της χώρας μας. Οι αυξημένες απαιτήσεις ως προς τη διαχείριση κινδύνων σύμφωνα με το νέο πλαίσιο για την κεφαλαιακή επάρκεια, αλλά και ως προς τη συστηματική παρακολούθηση του ρυθμιστικού πλαισίου με στόχο την αποτελεσματική συμμόρφωση προς αυτό, αποτελούν, σύμφωνα

με την Πράξη, τους δύο σημαντικότερους νέους άξονες του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων.

Η Ελληνική Ένωση Τραπεζών συνεργάστηκε στενά με την Τράπεζα της Ελλάδος για τη διαμόρφωση της παραπάνω Πράξης, η οποία είναι το αποτέλεσμα επίπονης εργασίας εκ μέρους ειδικών με αναγνωρισμένο κύρος στην ελληνική τραπεζική κοινότητα. Στο αφιέρωμα που παρουσιάζουμε στο παρόν τεύχος του Δελτίου, οι περισσότεροι από τους ειδικούς αυτούς μας τιμούν με την ουσιαστική συμβολή τους για την καλύτερη κατανόηση του νέου θεσμού, μέσα από αναλύσεις της νέας Πράξης, αλλά και παρουσίαση πρακτικών που ακολουθούνται στις τράπεζές τους. Ευχαριστώ θερμά γι' αυτό τους κ.κ. Π. Κυριακόπουλο, Γ. Πάσχα, Γ. Μανωλάκενα, Α. Δραγχιώτη, Χρ. Χρυσάνθη και την κα Δ. Ανδρεάδου.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονίσω ότι το Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο είναι για μια ακόμη φορά πρωτοπόρο στην επαγγελματική εκπαίδευση του κλάδου, ανταποκρινόμενο άμεσα στις ρυθμιστικές εξελίξεις, με τη μετατροπή της τεχνογνωσίας που παράγει η ΕΕΤ σε έγκυρη εκπαίδευση. Έτσι προγραμματίζει για τον Ιούνιο του τρέχοντος έτους την έναρξη εκπαιδευτικού προγράμματος για την κανονιστική συμμόρφωση, το οποίο θα οδηγεί στην απόκτηση σχετικού πιστοποιητικού. Σε

ειδική εκδήλωση που θα γίνει στις 20 Ιουνίου με κύριο θέμα το πρόγραμμα του ΕΤΙ για το 2006-2007, ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στο αντικείμενο της κανονιστικής συμμόρφωσης.

Στο πλαίσιο της διεθνούς οικονομικής συγκυρίας που χαρακτηρίζεται από έντονη αβεβαιότητα, ο ρόλος του τραπεζικού συστήματος στην ενίσχυση και σταθεροποίηση των οικονομιών αποκτά μείζονα σημασία. Αναπόσπαστο κομμάτι του καίριου αυτού ρόλου αποτελεί η λειτουργία της κανονιστικής συμμόρφωσης. Ωστόσο, αναφερόμενος σε πρόσφατη ομιλία του Προέδρου της ΕΕΤ, κ. Τάκη Αράπογλου, σε διεθνές συνέδριο της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, θα ήθελα να κλείσω τονίζοντας ότι η κανονιστική συμμόρφωση δεν είναι άλλη μια υποχρέωση των τραπεζών ή άλλη μια ευθύνη συγκεκριμένων στελεχών τους. Στην πραγματικότητα είναι μια νέα κουλτούρα που αφορά όλη την κλίμακα της ιεραρχίας και έγκειται στην εφαρμογή της κοινής λογικής για την προστασία των συμφερόντων των πελατών μας, των μετόχων μας, αλλά και της κοινωνίας μέσα στην οποία ζούμε.

Το παρόν τεύχος του Δελτίου φιλοξενεί ως κύριο άρθρο το κείμενο της ακρόασης του Προέδρου της ΕΕΤ και Προέδρου & Διευθυντος Συμβούλου της Εθνικής Τράπεζας κ. Τάκη Αράπογλου στη Διαρκή Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων της Βουλής των Ελλήνων για μείζονα ζητήματα της ελληνικής οικονομίας και του χρηματοπιστωτικού της συστήματος.

Διαβάστε επίσης:

- *μια επίκαιρη παρουσίαση των δράσεων των τραπεζών-μελών της ΕΕΤ στο πλαίσιο της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης,*
- *μια προσέγγιση στο ζήτημα της επαγγελματικής πιστοποίησης και του τρόπου με τον οποίο αυτή μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη και εξέλιξη των στελεχών των τραπεζών,*
- *μια ενημέρωση για το «πλαστικό χρήμα» και τη διευκόλυνση που προσφέρει στο καταναλωτικό κοινό η ορθή χρήση του, και, όπως πάντα,*
- *την καταγραφή των σημαντικότερων τραπεζικών θεμάτων που χειρίστηκε η ΕΕΤ κατά το πρώτο τρίμηνο του 2006.*

Ακρόαση
του Προέδρου της ΕΕΤ,
κ. Τάκη Αράπογλου,
στη Διαρκή Επιτροπή
Οικονομικών Υποθέσεων
της Βουλής των Ελλήνων

15 Φεβρουαρίου 2006

Αξιότιμες κυρίες και αξιότιμοι κύριοι Βουλευτές,

Ευχαριστώ για την πρόσκληση που μου απευθύνετε να παρουσιάσω ενώπιον της Επιτροπής σας για ακρόαση αναφορικά με μείζονα ζητήματα της ελληνικής οικονομίας και του χρηματοπιστωτικού της συστήματος.

Πριν αναφερθώ διεξοδικά στα ερωτήματα που τίθενται στη συνημμένη της πρόσκλησης επιστολή, επιτρέψτε μου μια σύντομη αναφορά στην ιδιαίτερα σημαντική θέση που έχει σήμερα το ελληνικό τραπεζικό σύστημα στην ανάπτυξη της οικονομίας της χώρας, βάσει στοιχείων, τα οποία η δημόσια συζήτηση δεν έχει μέχρι σήμερα αναδείξει στην έκταση που τους αναλογούν.

- **Σύνολο άμεσα απασχολούμενων στο τραπεζικό σύστημα:** στο τραπεζικό σύστημα απασχολούνται σταθερά κατά τη διάρκεια της τελευταίας πενταετίας περίπου 60.000 άτομα. Ο αριθμός αυτός δεν παρουσιάζει ουσιαστικές διακυμάνσεις. Στο εν λόγω σύνολο δεν υπολογίζονται οι έμμεσα απασχολούμενοι σε θυγατρικές επιχειρήσεις και εταιρείες.
- **Μισθοί και επιδόματα στο τραπεζικό σύστημα:** κατά τη διάρκεια του 2004 οι τράπεζες κατέβαλαν για τους εργαζομένους τους μισθούς, επιδόματα και εργοδοτικές εισφορές ύψους άνω των 3 δισ. ευρώ. Κατά συνέπεια, το μέσο κόστος απασχόλησης κάθε εργαζόμενου στο τραπεζικό σύστημα ανέρχεται σε 50.000 ευρώ, ποσό εξαιρετικά υψηλό για τις συνθήκες της ελληνικής οικονομίας.
- **Φόροι που καταβλήθηκαν από τις τράπεζες:** οι τράπεζες κατέβαλαν το 2004 περί τα 500 εκατ. ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί στο 10% των φόρων εισοδήματος που κατέβαλε το σύνολο των νομικών προσώπων που φορολογούνται στην Ελλάδα.
- **Μερίσματα που πληρώθηκαν σε έλληνες και ξένους ιδιώτες και θεσμικούς επενδυτές:** οι τράπεζες που λειτουργούν στην Ελλάδα πλήρωσαν κατά τη διάρκεια του 2004 μερίσματα στους μετόχους-επενδυτές τους που υπερβαίνουν τα 700 εκατ. ευρώ.
- **Αριθμός μετόχων:**
 - Οι ιδιώτες επενδυτές υπερβαίνουν τους 1.100.000.
 - Οι αλλοδαποί θεσμικοί επενδυτές κατέχουν περίπου το 30% του μετοχικού κεφαλαίου των τραπεζών Εθνική, Alpha Bank, EFG Eurobank, Εμπορική και Πειραιώς. Αυτό αντιστοιχεί σε 12,2 δισ. ευρώ σε κεφαλαιοποίηση, τη μεγαλύτερη δηλαδή σε μέγεθος ξένη επένδυση στην Ελλάδα σε επίπεδο κλάδου.
- **Χρηματιστηριακή αξία εισηγμένων τραπεζών:** στις 10 Φεβρουαρίου 2006 η χρηματιστηριακή αξία των 14 εισηγμένων τραπεζών ανερχόταν σε 55 δισ. ευρώ, δηλαδή ποσοστό 39% επί του συνόλου των εισηγμένων εταιρειών στο Χρηματιστήριο Αθηνών.

Στη συνέχεια, θα αναφερθώ στα ερωτήματα που μου έχουν τεθεί.

Α. Άρνηση της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών να προχωρήσει στη διαπραγμάτευση και σύναψη κλαδικής σύμβασης εργασίας με την ΟΤΟΕ

Σύμφωνα με το Καταστατικό της (άρθρο 1, παρ. 3), αντίγραφο του οποίου σας υποβάλλω, η Ελληνική Ένωση Τραπεζών έχει ως σκοπό:

- την προαγωγή του ελληνικού τραπεζικού και εν γένει χρηματοπιστωτικού συστήματος και τη συμβολή στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας,
- τη διασφάλιση και εκπροσώπηση των ενδιαφερόντων και δικαιωμάτων των μελών της, και
- τη μέριμνα για το φιλικό διακανονισμό και την εξω-δικαστική επίλυση διαφορών μεταξύ των μελών της και προσώπων που συναλλάσσονται με αυτά.

Αντίθετα, σύμφωνα με τα ισχύοντα και σε αρκετά άλλα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (σας υποβάλλω σχετικά συγκριτικό Πίνακα), η ΕΕΤ δεν είναι εργοδοτική οργάνωση, ούτε τυπικά ούτε ουσιαστικά, και δεν έχει αρμοδιότητα για τη σύναψη συλλογικών συμβάσεων εργασίας (Καταστατικό, άρθρο 1, παρ. 1).

Αυτός είναι εξάλλου ο λόγος για τον οποίο η πρόσκληση της ΟΤΟΕ για τη διαπραγμάτευση κλαδικής συλλογικής σύμβασης εργασίας, αντίγραφο της οποίας σας υποβάλλω επίσης, απευθύνεται, κατά πάγια πρακτική, σε όλες τις τράπεζες που λειτουργούν στην Ελλάδα, περιλαμβανομένης της Τράπεζας της Ελλάδος και των συνεταιριστικών τραπεζών, ανεξάρτητα αν αυτές είναι μέλη της ΕΕΤ ή όχι, με αίτημα την εξουσιοδότηση εκπροσώπων τους στις διαπραγματεύσεις. Στην ΕΕΤ η πρόσκληση κοινοποιείται από την ΟΤΟΕ απλώς για ενημέρωση.

Η απόφαση για την εξουσιοδότηση ή μη εκπροσώπων στις διαπραγματεύσεις με την ΟΤΟΕ λαμβάνεται κατά συνέπεια από κάθε τράπεζα ξεχωριστά.

Ειδικά σε ό,τι αφορά την απόφαση της Εθνικής Τράπεζας, επιτρέψτε μου να σας παραπέμψω στην ήδη δημοσιοποιημένη επιστολή/απάντηση της Τράπεζας προς την ΟΤΟΕ της 31ης Ιανουαρίου 2006, αντίγραφο της οποίας υποβάλλεται επίσης.

Σύμφωνα με τα προαναφερθέντα, είναι εύλογο ότι δεν νομιμοποιούμαι να λάβω θέση αναφορικά με τους λόγους για τους οποίους άλλες τράπεζες δεν προέβησαν στην εξουσιοδότηση εκπροσώπων.

Β. Διαφορά στα επιτόκια δανεισμού μεταξύ ελληνικών και ευρωπαϊκών τραπεζών ως προς το περιθώριο (spread) σε σχέση με το επιτόκιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Καταρχήν, η Ελληνική Ένωση Τραπεζών δεν συλλέγει στοιχεία αναφορικά με το περιθώριο των τραπεζικών επιτοκίων. Τέτοια στοιχεία συλλέγουν και δημοσιοποιούν η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και η Τράπεζα της Ελλάδος, όπου συχνά υπάρχει και ανάλυση των παραγόντων που εξηγούν την απόκλιση των επιτοκίων ανάμεσα στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Εντούτοις, θα ήθελα να κάνω ορισμένες επισημάνσεις.

Ως γενική αρχή, τα ονομαστικά επιτόκια των τραπεζικών δανείων προς ιδιώτες και επιχειρήσεις μέσα στην ευρωζώνη συνεχίζουν να διαφέρουν μεταξύ των κρατών-μελών της. Η διαφοροποίηση αυτή οφείλεται στη συνδρομή πολλών παραγόντων, κοινός παρονομαστής των οποίων είναι το γεγονός ότι, ακόμα και μετά την έναρξη λειτουργίας της ευρωζώνης, πολλές από τις συνθήκες που διαμορφώνουν τους όρους λειτουργίας του τραπεζικού συστήματος συνεχίζουν επίσης να διαφοροποιούνται αισθητά μεταξύ των κρατών-μελών. Σε αντίθεση λοιπόν με την αγορά βραχυχρόνιου χρέους και την αγορά των *repos* σε ευρώ οι οποίες είναι πλέον ενιαίες, ενιαία τραπεζική αγορά, με την έννοια της ύπαρξης ίδιων συνθηκών λειτουργίας των εθνικών τραπεζικών συστημάτων δεν υφίσταται, τουλάχιστον ακόμα. Σας υποβάλλω σχετικά την έκθεση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας *Indicators of financial integration in the euro area*, September 2005.

Η παρατήρησή σας, ότι το επιτόκιο αναφοράς με το οποίο δανείζει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα τις τράπεζες, στο πλαίσιο εφαρμογής της ενιαίας νομισματικής πολιτικής, είναι ενιαίο σε όλη την ευρωζώνη, είναι καταρχήν ορθή. Το εν λόγω επιτόκιο αποτελεί όμως το κατώφλι και μόνο των επιτοκίων δανεισμού των τραπεζών. Τα επιτόκια δανεισμού των τραπεζών στα επιμέρους κράτη-μέλη, καθώς και στις επιμέρους τράπεζες μέσα σε αυτά, συνεχίζουν να διαφοροποιούνται μέσα στην ευρωζώνη εξαιτίας διαφόρων παραγόντων, ορισμένοι από τους οποίους είναι εξωγενείς για το τραπεζικό σύστημα και ορισμένοι ενδογενείς. Στη συνέχεια θα αναφερθώ στους σημαντικότερους από αυτούς.

Βασικοί παράγοντες που επηρεάζουν εν γένει τον καθορισμό των επιτοκίων

Εξωγενείς παράγοντες

Πιστοληπτική ικανότητα (credit rating) του κράτους όπου λειτουργούν οι τράπεζες. Όσο μεγαλύτερο είναι το χρέος ενός κράτους, η πιστοληπτική του ικανότητα αξιολογείται χαμηλότερα από τις αγορές, με αποτέλεσμα το Δημόσιο να επιβαρύνεται με υψηλότερα επιτόκια δα-

νεισμού. Το κόστος αυτό επιβαρύνει βέβαια κατά κανόνα και τις τράπεζες που λειτουργούν στο εν λόγω κράτος, όταν αυτές δανείζονται στις αγορές για την άντληση κεφαλαίων.

Πληθωρισμός. Στα κράτη με υψηλότερο πληθωρισμό το ονομαστικό επιτόκιο των τραπεζικών δανείων είναι υψηλότερο, ώστε να καλύπτεται η ζημία της τράπεζας που προκύπτει από τη μείωση της πραγματικής απόδοσης του δανείου.

Ρυθμιστικό πλαίσιο. Οι τράπεζες λειτουργούν μέσα σε ένα εξαιρετικά αυστηρό και λεπτομερές ρυθμιστικό πλαίσιο, το οποίο στις σύγχρονες οικονομίες έχει καθιερωθεί με στόχο την ικανοποίηση διαφόρων αιτημάτων πολιτικής (π.χ., διασφάλιση σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος, προστασία καταναλωτών και μετόχων, καταπολέμηση οικονομικού εγκλήματος). Οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται στις τράπεζες σχετικά, όπως για παράδειγμα οι απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας και δημιουργίας προβλέψεων έναντι επισφαλών απαιτήσεων, συνιστούν λειτουργικό κόστος που κατά κανόνα μετακυλίεται στην πελατεία τους. Είναι λοιπόν προφανές ότι όσο μεγαλύτερες είναι οι επιβαρύνσεις και οι περιορισμοί που επιβάλλονται στις τράπεζες για την ικανοποίηση των εν λόγω αιτημάτων, τόσο μεγαλύτερη είναι και η επίδραση στη διαμόρφωση των επιτοκίων.

Ενδογενείς παράγοντες

Συνθήκες ανταγωνισμού καθώς και προσφοράς και ζήτησης δανειακών κεφαλαίων. Σε κάθε οικονομία της αγοράς το ύψος των επιτοκίων διαμορφώνεται κατά βάση σύμφωνα με τις συνθήκες ανταγωνισμού καθώς και προσφοράς και ζήτησης δανειακών κεφαλαίων, οι οποίες με τη σειρά τους διαμορφώνονται σε συνάρτηση με πολλούς επιμέρους παράγοντες (π.χ. διαθέσιμο εισόδημα, διοικητικοί περιορισμοί).

Πιστοληπτική ικανότητα κάθε τράπεζας. Αυτή αξιολογείται από τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας σύμφωνα με διάφορα κριτήρια, όπως κυρίως το μέγεθός της, η φερεγγυότητά της και οι προοπτικές ανάπτυξής της.

Επάρκεια των παρεχόμενων εξασφαλίσεων και συνεπώς έκθεση στον πιστωτικό κίνδυνο. Αυτός ο παράγοντας δικαιολογεί το γεγονός ότι σε αντίθεση με τα επιχειρηματικά και τα στεγαστικά δάνεια, τα καταναλωτικά δάνεια που δεν έχουν καμία εξασφάλιση επιβαρύνονται με υψηλότερα επιτόκια, τόσο λόγω των αυξημένων δυνητικών επισφαλειών όσο και λόγω του γεγονότος ότι γι' αυτόν το λόγο απαιτούνται αυξημένες προβλέψεις ιδίων κεφαλαίων βάσει των εποπτικών κανόνων.

Λειτουργικό κόστος κάθε υπηρεσίας ή προϊόντος. Ο παράγοντας αυτός δικαιολογεί τις διαφορές που υφίστανται ιδίως ανάμεσα στις κάρτες (που έχουν υψηλό κόστος διαχείρισης) και τις υπόλοιπες κατηγορίες καταναλωτικών δανείων.

Τι ισχύει σήμερα στην ευρωζώνη

Επιτόκια δανείων: Σύμφωνα με την έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος για το 2004, αντίγραφο της οποίας σας υποβάλλω, η σύγκλιση των ονομαστικών τραπεζικών επιτοκίων δανεισμού ανάμεσα στην Ελλάδα και τα υπόλοιπα κράτη-μέλη της ευρωζώνης είναι διαρκής κατά τα τελευταία έτη, αποτέλεσμα κυρίως της βελτίωσης των μακροοικονομικών συνθηκών της χώρας, της ενίσχυσης των συνθηκών ανταγωνισμού στο τραπεζικό σύστημα και της ανάπτυξης αποτελεσματικών μηχανισμών από τις τράπεζες για τη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου. Η παρατήρηση αυτή ισχύει σε όλους τους επιμέρους τομείς χρηματοδότησης, δηλαδή:

- την επιχειρηματική πίστη (η οποία αντιστοιχεί στο 55% του συνόλου των δανείων),
- τη στεγαστική πίστη (η οποία αντιστοιχεί στο 30% του συνόλου των δανείων), όπου οι υφιστάμενες διαφορές ούτως ή άλλως είναι ελάχιστες,
- την καταναλωτική πίστη (η οποία αντιστοιχεί μόνο στο 15% του συνόλου των δανείων), όπου παρατηρούνται μεν αποκλίσεις από το μέσο όρο για τους λόγους που προαναφέρθηκαν, σε ορισμένα όμως κράτη-μέλη τα επιτόκια είναι υψηλότερα από ό,τι στην Ελλάδα (σας υποβάλλω σχετικά πρόσφατο διαφημιστικό φυλλάδιο βρετανικής τράπεζας, όπου διαφημίζονται κάρτες με επιτόκια άνω του 16%).

Από τον Πίνακα 1 που παρατίθεται στο σημείωμα που σας υποβάλλω, προκύπτει ότι η διαφορά ανάμεσα στα τραπεζικά επιτόκια δανεισμού στην Ελλάδα και αυτά που ισχύουν κατά μέσο όρο στην ευρωζώνη για όλες τις κατηγορίες των νέων δανείων έχει διαμορφωθεί σε επίπεδα που κυμαίνονται από 0,1% έως 2,64%, για τους λόγους που θα αναφερθούν στη συνέχεια. Σε σύγκριση δε με τα στοιχεία του Πίνακα 2, που αναφέρεται στο σύνολο των υφισταμένων υπολοίπων (από παλαιά και νέα δάνεια) προκύπτει η ταχεία αποκλιμάκωση τα τελευταία χρόνια στα επιτόκια καταναλωτικής πίστης, που ήταν και τα σχετικά υψηλότερα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 Επιτόκια (%) ΝΕΩΝ δανείων σε ευρώ προς νοικοκυριά κατοίκους της ζώνης του ευρώ				
Νοέμβριος 2005		ΕΛΛΑΔΑ	ΕΥΡΩΖΩΝΗ	ΔΙΑΦΟΡΑ
Καταναλωτικά δάνεια	Επιτόκιο κυμαινόμενο ή σταθερό έως 1 έτος (floating rate or up to 1 year initial rate fixation)	8,28	6,74	1,54
	Επιτόκιο σταθερό άνω του ενός και έως 5 έτη (over 1 and up to 5 years initial rate fixation)	8,97	6,33	2,64
	Επιτόκιο σταθερό άνω των 5 ετών (over 5 years initial rate fixation)	8,41	7,84	0,57
Στεγαστικά δάνεια	Επιτόκιο κυμαινόμενο ή σταθερό έως 1 έτος (floating rate or up to 1 year initial rate fixation)	3,88	3,38	0,5
	Επιτόκιο σταθερό άνω του ενός και έως 5 έτη (over 1 and up to 5 years initial rate fixation)	4,95	3,69	1,26
	Επιτόκιο σταθερό άνω των 5 και έως 10 έτη (over 5 and up to 10 years initial rate fixation)	5,80	3,97	1,83
	Επιτόκιο σταθερό άνω των 10 ετών (over 10 years initial rate fixation)	4,09	3,96	0,13
Λοιπά δάνεια	Επιτόκιο κυμαινόμενο ή σταθερό έως 1 έτος (floating rate or up to 1 year initial rate fixation)	6,2	4,00	2,2
Πηγές: 1. Στατιστικό Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας ΤτΕ, Ιανουάριος 2006 2. European Central Bank: Euro Area MFI Interest Rate Statistics, December 2005				

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 Επιτόκια (%) στα ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑ υπόλοιπα δανείων σε ευρώ προς νοικοκυριά κατοίκους της ζώνης του ευρώ				
Νοέμβριος 2005		ΕΛΛΑΔΑ	ΕΥΡΩΖΩΝΗ	ΔΙΑΦΟΡΑ
Καταναλωτικά δάνεια	Έως 1 έτος (up to 1 year)	12,35	7,88	4,47
	Άνω του ενός και έως 5 έτη (over 1 and up to 5 years)	9,99	6,77	3,22
	Άνω των 5 ετών (over 5 years)	8,38	5,7	2,68
Στεγαστικά δάνεια	Έως 1 έτος (up to 1 year)	5,00	4,51	0,49
	Άνω του ενός και έως 5 έτη (over 1 and up to 5 years)	5,17	4,17	1
	Άνω των 5 ετών (over 5 years)	4,73	4,53	0,2
Πηγές: 1. Στατιστικό Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας ΤτΕ, Ιανουάριος 2006 2. European Central Bank: Euro Area MFI Interest Rate Statistics, December 2005				

Επιτόκια καταθέσεων: τα ονομαστικά επιτόκια των τραπεζικών καταθέσεων στην Ελλάδα είναι πλέον, ειδικά προς τους ιδιώτες, υψηλότερα από το μέσο όρο της ευρωζώνης για όλες τις χρονικές διάρκειες, ενώ και για τις επιχειρήσεις κυμαίνονται στο μέσο όρο. Ο Πίνακας 3 του σημειώματος που υποβάλλω περιέχει τα σχετικά στοιχεία και τις πηγές τους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 Επιτόκια (%) καταθέσεων όλων των πιστωτικών ιδρυμάτων που λειτουργούν στην Ελλάδα και την ευρωζώνη για νέες καταθέσεις νοικοκυριών σε ευρώ (μέσοι όροι ετησίως)							
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ		Νοέμβριος 2004			Νοέμβριος 2005		
		Καταθέσεις μιας ημέρας	Έως 1 έτος	Άνω του 1 έτους και έως 2 έτη	Καταθέσεις μιας ημέρας	Έως 1 έτος	Άνω του 1 έτους και έως 2 έτη
	ΕΛΛΑΔΑ	0,95	2,36	1,83	0,9	2,27	2,79
	ΕΥΡΩΖΩΝΗ	0,68	1,94	2,01	0,7	2,01	2,34
Πηγές: 1. Στατιστικό Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας ΤτΕ, Ιανουάριος 2006 2. European Central Bank: Euro Area MFI Interest Rate Statistics, December 2004 and 2005							

Τι δικαιολογεί την απόκλιση των ελληνικών επιτοκίων. Με βάση τα προαναφερθέντα, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι το όποιο υψηλότερο περιθώριο ονομαστικών τραπεζικών επιτοκίων στην Ελλάδα σε σχέση με το μέσο όρο της ευρωζώνης δικαιολογείται με βάση όλους τους προαναφερθέντες παράγοντες και δεν οφείλεται στην έλλειψη συνθηκών ανταγωνισμού όπως συχνά αναφέρεται. Είναι δε προφανές ότι η άμβλυνση της επίδρασης των παραγόντων αυτών τα επόμενα χρόνια θα έχει καθοριστική συμβολή στην περαιτέρω μείωση του περιθωρίου των επιτοκίων. Ειδικότερα:

- Η πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδας είναι υψηλή μεν, συγκριτικά όμως από τις χαμηλότερες στην ευρωζώνη λόγω του σχετικά υψηλού χρέους της χώρας. Σας υποβάλλω σχετική αναφορά της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.
- Ο πληθωρισμός στην Ελλάδα είναι από τους υψηλότερους στην ευρωζώνη και κυμαίνονταν το 2005 1,3% πάνω από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 15 (σας υποβάλλω απόσπασμα από σχετικό στατιστικό δελτίο της Τράπεζας της Ελλάδος).
- Το ρυθμιστικό πλαίσιο λειτουργίας των τραπεζών στην Ελλάδα, το οποίο πλέον διαμορφώνεται σε πολύ μεγάλο βαθμό υπό την επίδραση του κοινοτικού δικαίου, είναι εξαιρετικά αυστηρό, σε πολλές δε περιπτώσεις αυστηρότερο από ό,τι επιβάλλουν οι σχετικές κοινοτικές Οδηγίες. Ειδική αναφορά πρέπει να γίνει επίσης και στο γεγονός ότι σε ορισμένες περιπτώσεις, λίγες βέβαια, το ελληνικό ρυθμιστικό πλαίσιο δεν έχει ακόμα προσαρμοστεί στις σύγχρονες συνθήκες λειτουργίας των οικονομικά αναπτυγμένων αγορών. Ενδεικτικά ας αναφερθεί ότι στη χώρα μας:

- οι περιορισμοί που έχουν καθιερωθεί από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα δεν επιτρέπουν στην εταιρεία ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ να αναπτύξει πλήρως το σύστημα συγκέντρωσης κινδύνων βάσει του οποίου καθίσταται δυνατός ο επακριβής προσδιορισμός της πιστοληπτικής ικανότητας κάθε πελάτη των τραπεζών βάσει ιστορικών στοιχείων (σας υποβάλλω σχετικά Απόφαση της Αρχής),
- το χρονικό διάστημα που απαιτείται, κατά μέσο όρο, για την είσπραξη των απαιτήσεων των τραπεζών από επισφαλή δάνεια μέσω της δικαστικής οδού είναι αισθητά μεγαλύτερο από αυτό άλλων κρατών-μελών της ευρωζώνης, ενώ αντίστοιχα αυξημένο είναι και το κόστος της σχετικής διαδικασίας.
- Οι συνθήκες ζήτησης και προσφοράς στην ελληνική τραπεζική αγορά είναι διαφορετικές στους επιμέρους τομείς δανειακής δραστηριότητας.
 - Η αγορά δανείων σε μεγάλες επιχειρήσεις λειτουργεί στην Ελλάδα περισσότερο από 30 χρόνια με τη σημερινή της μορφή, έχει ωριμάσει, οι μεγάλες εταιρείες δεν είναι πολλές και η ζήτηση δανείων από αυτές έχει εδώ και χρόνια σταθεροποιηθεί. Κατά συνέπεια, οι τράπεζες προσπαθώντας να αναπτύξουν τις εργασίες τους στον τομέα αυτόν έχουν μειώσει το περιθώριο δανεισμού τους, τόσο πολύ μάλιστα που σε πολλές περιπτώσεις τα περιθώρια δανεισμού μεγάλων επιχειρήσεων είναι χαμηλότερα κατά πολύ των περιθωρίων που δανείζονται διεθνείς εταιρείες με πολύ υψηλότερη πιστοληπτική ικανότητα.
 - Αντίθετα, η αγορά των καταναλωτικών δανείων είναι μια σχετικά νέα αγορά, αφού η καταναλωτική πίστη απελευθερώθηκε πλήρως στην Ελλάδα μόλις πριν από 3 χρόνια με σχετική Πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος. Η ζήτηση για αυτήν την κατηγορία δανείων, σε αντιδιαστολή με τα δάνεια προς μεγάλες επιχειρήσεις, είναι συνεπώς εύλογα μεγάλη και δεν έχει ακόμα κορεστεί. Όσο η αγορά ωριμάζει και η ζήτηση μειώνεται, όπως ήδη διαφαίνεται, τα περιθώρια θα αρχίσουν να μειώνονται ακόμα περισσότερο.
- Οι ελληνικές τράπεζες έχουν, κατά μέσο όρο και κατά περίπτωση, χαμηλότερη πιστοληπτική ικανότητα από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές, λόγω ιδίως μικρότερου μεγέθους, και ορισμένες εξ αυτών λόγω παλαιών μη εξυπηρετούμενων δανείων. Σχετικά στοιχεία υπάρχουν στην υποβληθείσα έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος για το 2004, σελ. 350. Συνεπώς, το μέσο κόστος δανεισμού τους είναι, κατά μέσο όρο, μεγαλύτερο από το κόστος που έχουν τράπεζες του εξωτερικού, κυρίως δε εκείνες που λειτουργούν σε μεγαλύτερες αγορές.
- Σε ό,τι αφορά ειδικά την καταναλωτική πίστη, οι μηχανισμοί αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των δανειοδοτούμενων έχουν εξελιχθεί ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια στο σύνολο του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Οι προαναφερθέντες όμως περιορισμοί που θέτει το ρυθμιστικό πλαίσιο αναφορικά με την πλήρη ανάπτυξη του συστήματος συγκέντρωσης κινδύνων της εταιρείας ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ συνεχίζουν να αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα στην αποτελεσματικότητά τους.

Γ. Πολιτική δανεισμού-επιτοκίων και υπερδανεισμός των ελληνικών νοικοκυριών-δανειοληπτών

Πέραν των προβληματισμών που ανέπτυξα προηγουμένως αναφορικά με τους παράγοντες που καθορίζουν εν γένει την επιτοκιακή πολιτική των τραπεζών, πιστεύω να είναι κατανοητό ότι ως Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της Εθνικής Τράπεζας δεν νομιμοποιούμαι να αναφερθώ στο θέμα της πολιτικής δανεισμού και επιτοκίων ειδικά της Εθνικής Τράπεζας, η ανάλυση της οποίας λαμβάνει χώρα κατά τη Γενική Συνέλευση των μετόχων της.

Πιστεύω επίσης να είναι κατανοητό ότι η ιδιότητά μου ως Προέδρου της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών δεν μου επιτρέπει να γνωρίζω την πολιτική δανεισμού οποιασδήποτε άλλης τράπεζας εκτός από την Τράπεζα που διοικώ. Τα συναφή ζητήματα ουδέποτε έχουν αποτελέσει αντικείμενο συζήτησης στα όργανα διοίκησης της ΕΕΤ, δεδομένου ότι δεν εμπίπτουν στον καταστατικό σκοπό της.

Σε ό,τι αφορά εξάλλου το ζήτημα του υπερδανεισμού, ως Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της Εθνικής Τράπεζας δεν έχω στη διάθεσή μου στοιχεία που να δικαιολογούν τον όρο «υπερδανεισμός», έννοια η οποία ούτως ή άλλως δεν μπορεί να οριοθετηθεί επακριβώς. Επιπλέον, ως Πρόεδρος της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών σας ενημερώνω ότι η ΕΕΤ ούτε συλλέγει ούτε επεξεργάζεται στατιστικά στοιχεία στην εν λόγω θεματική ενότητα. Η παρακολούθηση της κατάστασης της ελληνικής οικονομίας αποτελεί αρμοδιότητα της Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία δημοσιοποιεί σχετικά στατιστικά στοιχεία σε τακτά χρονικά διαστήματα. Επιτρέψτε μου όμως και στο σημείο αυτό να προβώ σε ορισμένες επισημάνσεις.

Η πρόσφατη, σημαντική πράγματι, αύξηση της ζήτησης για υπηρεσίες καταναλωτικής και στεγαστικής πίστης στην Ελλάδα είναι εύλογη συνέπεια του γεγονότος ότι:

- ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας παραμένει, χρόνια τώρα, σταθερά υψηλός, συνεπώς τα διαθέσιμα εισοδήματα, κατά μέσο όρο, αυξάνονται,
- η καταναλωτική πίστη στη χώρα μας ήταν, όπως προαναφέρθηκε, μέχρι το 2003 διοικητικά περιορισμένη, με αποτέλεσμα η άρση των περιορισμών να δώσει τη δυνατότητα στα νοικοκυριά να κάνουν χρήση της ελευθερίας πρόσβασης σε αυτήν,
- τα επιτόκια της στεγαστικής πίστης είναι σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα, δίνοντας τη δυνατότητα σε νοικοκυριά που δεν έχουν άλλες εναλλακτικές λύσεις να αποκτήσουν ιδιόκτητη στέγη.

Αν οι οικονομικές συνθήκες δεν το επέτρεπαν, δεν θα υπήρχε τόσο μεγάλη ζήτηση για τραπεζικά δάνεια. Με δεδομένο ότι υπάρχει ζήτηση, οι τράπεζες είναι εύλογο να προσφέρουν στα νοικοκυριά που το επιθυμούν υπηρεσίες οι οποίες, όταν επικρατεί σύνεση, συμβάλλουν καθοριστικά στη βελτίωση του βιοτικού τους επιπέδου. Επισημαίνεται μάλιστα σχετικά ότι υψηλοί ρυθμοί αύξησης της ζήτησης καταναλωτικών και στεγαστικών δανείων παρατηρούνται σε ολόκληρη την ευρωζώνη (36% για την περίοδο 1998-2004). Σας υποβάλλω σχετικά τη μελέτη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας European Central Bank: *EU banking structures*, October 2005, σελ. 34.

Υπάρχει βέβαια ένα μικρό ποσοστό νοικοκυριών που κάνει κατάχρηση της ελευθερίας πρόσβασης στην αγορά, υπερεκτιμώντας τις δυνατότητές του, ενώ ταυτόχρονα οι τράπεζες δεν έχουν πλήρη ενημέρωση από το σύστημα συγκέντρωσης κινδύνων για να ελέγξουν τα παρεχόμενα από αυτούς στοιχεία λόγω των περιορισμών που προανέφερα. Δυστυχώς δε, υπάρχουν και οι κατά σύστημα κακοπληρωτές, το ποσοστό των οποίων παραμένει πάντως χαμηλό.

Η Εθνική Τράπεζα είναι ιδιαίτερα προσεκτική κατά τη χορήγηση καταναλωτικών και στεγαστικών δανείων, το οποίο αποδεικνύεται από το γεγονός ότι απορρίπτει το 40% των υποβαλλομένων αιτήσεων με κριτήριο τη δανειοληπτική ικανότητα κάθε πελάτη:

- κατ' εφαρμογή συναφών υποδείξεων της Τράπεζας της Ελλάδος για έλεγχο του ύψους του δανεισμού κάθε καταναλωτή ως ποσοστού του εισοδήματός του, και
- βάσει πληροφόρησης που αντλείται από τα συστήματα της εταιρείας ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ, η οποία αξιολογείται με βάση τα εσωτερικά συστήματα της Τράπεζας.

Είναι προφανές ότι οι τράπεζες δεν επιθυμούν να συγκεντρώνουν επισφαλείς απαιτήσεις, διότι οι απαιτήσεις αυτές, σύμφωνα και με τους νέους κανόνες της Επιτροπής της Βασιλείας για την κεφαλαιακή επάρκεια (Basle II) συνεπάγονται την υποχρέωση διακράτησης περισσότερων ιδίων κεφαλαίων και σχηματισμού προβλέψεων.

Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να αποδεχθούμε ότι, όπως σε κάθε ελεύθερη οικονομία της αγοράς, έτσι και στην Ελλάδα οι δανειολήπτες είναι εκείνοι που έχουν την τελική ευθύνη της επιλογής τους να προβούν σε δανεισμό, πόσω μάλλον αφού το επίπεδο της πληροφόρησης που τους παρέχεται από τις τράπεζες βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας ανταποκρίνεται πλέον στα υψηλότερα επίπεδα προστασίας που ισχύουν στην ευρωζώνη.

Από τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος προκύπτουν επίσης τα ακόλουθα σημαντικά συμπεράσματα:

- η έκταση της προσφυγής στον τραπεζικό δανεισμό αποτελεί θετική συνάρτηση του ύψους των εισοδημάτων και του πλούτου των νοικοκυριών,

- η δυνατότητα εξυπηρέτησης των δανείων για τη μεγάλη πλειοψηφία των νοικοκυριών βρίσκεται εντός των δυνατοτήτων τους,
- η συντριπτική πλειονότητα των νοικοκυριών δεν αντιμετωπίζει δυσκολίες εξυπηρέτησης του χρέους τους,
- το ύψος των δανείων προς νοικοκυριά (στεγαστικά και καταναλωτικά) ως ποσοστό του ΑΕΠ παραμένει το χαμηλότερο στην ευρωζώνη – 32,5% στην Ελλάδα έναντι 51,4% κατά μέσο όρο στην ευρωζώνη τον Αύγουστο του 2005 (ενδεικτικά αναφέρεται ότι στις Σκανδιναβικές χώρες ο προαναφερθείς λόγος υπερβαίνει το 100%),
- το 51,6% των νοικοκυριών στην Ελλάδα δεν έχει συνάψει απολύτως καμία δανειακή σύμβαση με τράπεζα.

Σας υποβάλλω σχετικά άρθρο δημοσιευμένο στο *Οικονομικό Δελτίο* της Τράπεζας της Ελλάδος (Αύγουστος 2005, σελ. 15-40).

Ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης το γεγονός ότι, μολονότι το ποσοστό δανεισμού αυξάνεται με ταχείς ρυθμούς σε ετήσια βάση, οι έλληνες ιδιώτες και οι ελληνικές επιχειρήσεις αποταμίευσαν, κατά τη διάρκεια του 2005, 55 δισεκατομμύρια ευρώ περισσότερα από ό,τι δανείστηκαν. Το αντίστοιχο ποσό το 2004 ήταν 40 δισ. ευρώ, δηλαδή ετήσια αύξηση 25%. Σας υποβάλλω σχετικά στατιστικά στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος.

Κατά την πρόσφατη αξιολόγηση του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο στο πλαίσιο του Financial Stability Assessment Program που διενεργεί, ο διεθνής οργανισμός δεν επεσήμανε ιδιαιτερότητες, με βάση τα διεθνή και ευρωπαϊκά δεδομένα, στο φαινόμενο της αύξησης των δανείων προς τα νοικοκυριά στη χώρα μας. Σας υποβάλλω σχετικά την έκθεση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, IMF Country Report No. 06/6: Greece: *Financial System Stability Assessment*, January 2006.

Λόγω πάντως της ιδιαίτερης σημασίας που έχει αποδοθεί στο εν λόγω θέμα, η εταιρεία ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ, σε συνεργασία με την ΕΕΤ, ανέθεσαν στον ΙΟΒΕ την εκπόνηση σχετικής μελέτης, τα πορίσματα της οποίας θα δημοσιοποιηθούν σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Αφιέρωμα

Η νέα Πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος ΠΔ/ΤΕ 2577/9.3.2006 αναφορικά με τα Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου

Γράφουν οι:
Παναγιώτης Κυριακόπουλος
Χρήστος Βλ. Γκόρτσος
Γεώργιος Ι. Πάσχας
Γεράσιμος Μανωλάκενας
Δέσποινα Ανδρεάδου
Αντώνης Δραγγιώτης
Χρήστος Σπ. Χρυσάνθης

Ρυθμίσεις της Τράπεζας της Ελλάδος περί εσωτερικού ελέγχου, διαχείρισης κινδύνων και κανονιστικής συμμόρφωσης των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων

ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Διευθυντή, Διεύθυνση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος, Τράπεζα της Ελλάδος

Εισαγωγή

Αξιοποιώντας την ευκαιρία να προλογίσω το ειδικό αφιέρωμα της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών (ΕΕΤ) στις πρόσφατες ρυθμίσεις της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ) για τα Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου (ΣΕΕ) των πιστωτικών ιδρυμάτων, θα ήθελα καταρχήν να υπογραμμίσω ότι το αφιέρωμα αυτό δεν αποτελεί απλώς μια ακόμη καταγραφή ρυθμίσεων για τη διευκόλυνση των στελεχών των τραπεζών και των χρηματοδοτικών ιδρυμάτων.

Αντίθετα, αποτελεί συνεπή συνέχεια ενός δημιουργικού διαλόγου που αναπτύχθηκε από το τέλος Οκτωβρίου του 2005, όταν και τέθηκε υπόψη των στελεχών του συνόλου των πιστωτικών ιδρυμάτων και της ΕΕΤ το πρώτο σχέδιο της σχετικής Πράξης Διοικητή (2577/2006). Εάν θα έπρεπε να υπογραμμίσω ένα θέμα ως προς τη στάση των τραπεζών, είναι ότι στη συντριπτική τους πλειοψηφία τα στελέχη τους δεν αξιολόγησαν τις νέες ρυθμίσεις στη βάση πιθανής απόκλισης από τις υφιστάμενες εσωτερικές οργανωτικές δομές των τραπεζών ή στη βάση της τυχόν επίπτωσης επί των αρμοδιοτήτων και του ρόλου τους, αλλά με κύριο κριτήριο τη διαπιστωθείσα ανάγκη για ταχύτερη, συνεκτική και πιο αποτελεσματική προσαρμογή προς τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές με βάση και την εμπειρία τους.

Η προσέγγιση αυτή αντανακλά το εξαιρετικά σύνθετο περιβάλλον στο οποίο λειτουργούν τα πιστωτικά ιδρύματα, τα οποία δεν περιορίζονται πλέον στις παραδοσιακές εργασίες της αποδοχής καταθέσεων και χορήγησης δανείων, αλλά και την πίεση της αγοράς που προκύπτει από τη διαρκώς αυξανόμενη διεθνή παρουσία τους. Αντανακλά επίσης, τη διαπίστωση του Διοικητή της ΤτΕ, κατά την παρουσίαση των ρυθμίσεων, ότι η επάρκεια και η αποτελεσμα-

τικότητα μηχανισμών που αντιστοιχούν στη στρατηγική του κάθε πιστωτικού ιδρύματος περιορίζουν και, ίσως, κατά το μέτρο του δυνατού σε ένα δυναμικά εξελισσόμενο χρηματοπιστωτικό σύστημα, εγκαίρως αποτρέπουν, τους κινδύνους που είναι αναπόφευκτα συνυφασμένοι με την τραπεζική διαμεσολαβητική δραστηριότητα.

Μεθοδολογία

Ως προς τη μεθοδολογική προσέγγιση των ρυθμίσεων από την Τράπεζα της Ελλάδος επιδιώχθηκε η τήρηση κατάλληλης ισορροπίας μεταξύ του καθορισμού γενικών αρχών που θα εξειδικεύονται από τις ίδιες τις τράπεζες και της ανάγκης καθορισμού εξειδικευμένων ρυθμίσεων που προσδιορίστηκαν και από την εμπειρία, δεδομένου ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι μηχανισμοί διαχείρισης των κινδύνων δεν είναι αντίστοιχοι με τους αναλαμβανόμενους κινδύνους. Ο συσχετισμός αυτός επηρεάζεται και από την ένταση του ανταγωνισμού λόγω της ταχύτατης πιστωτικής επέκτασης σε ένα οικονομικό περιβάλλον όπου οι διοικητικοί περιορισμοί του παρελθόντος δεν έχουν πλέον θέση. Οι εν λόγω παράγοντες, η ανάγκη συμβολής των ιδίων των τραπεζών στην έγκαιρη διαμόρφωση των βέλτιστων πρακτικών, καθώς και η ανάγκη διασφάλισης ελάχιστου επιπέδου προσαρμογής για την επίτευξη ίσων όρων ανταγωνισμού μεταξύ των τραπεζών προσδιόρισε και το εύρος της εξειδίκευσης των ρυθμίσεων.

Επιπλέον, η συζήτηση σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και ευρύτερα, για τον περιορισμό του διοικητικού κόστους των εποπτικών παρεμβάσεων είναι πλέον βασικό κριτήριο των αποφάσεων της ΤτΕ. Έτσι ο παράγοντας αυτός συνεκτιμήθηκε με το επίπεδο και την πολυπλοκότητα των δραστηριοτήτων και των κινδύνων που κάθε πιστωτικό ίδρυμα αναλαμβάνει και των ενδεχόμενων επιπτώσεών τους, ώστε αφενός να μην προκαλούνται δυσανάλογες επιβαρύνσεις στα πιστωτικά ιδρύματα (και έμμεσα στους καταναλωτές από υπερβολικές διοικητικές ρυθμίσεις) αλλά και, αφετέρου, να διορθωθούν οι οριακές ή και οι σημαντικές, σε ορισμένες περιοχές, ελλείψεις σε επίπεδο ρυθμίσεων και ιδίως στην εφαρμογή τους. Στο πλαίσιο αυτό η εκτίμηση του Διεθνούς Νομοματικού Ταμείου (ΔΝΤ) (πρόγραμμα Αξιολόγησης του Χρηματοπιστωτικού Συστήματος - FSAP) για άσκηση αποτελεσματικής εποπτείας από την ΤτΕ αλλά και γενικότερα ότι ο τραπεζικός τομέας και η εποπτική αρχή ανταποκρίνονται προς τις νέες προκλήσεις, κατέστησε πιο ευχερή τη λήψη μέτρων σε ορισμένους τομείς όπου διαπιστώθηκε σημαντική αλλά όχι και πλήρης συμμόρφωση προς τα διεθνώς αποδεκτά κριτήρια της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία.

Στόχοι

Η ΠΔ/ΤΕ 2577/2006, όπως και όλα τα αντίστοιχα μέτρα, αποσκοπεί στη διασφάλιση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας, της διαφάνειας των συναλλαγών και της ενίσχυσης του ανταγωνισμού που αποτελούν καταστατική και θεσμική ευθύνη της ΤτΕ. Η ευθύνη αυτή που έχει ανατεθεί στην ΤτΕ από την πολιτεία αφορά όχι μόνο το σημαντικό θέμα των σχέσεων των τραπεζών ή των λοιπών χρηματοδοτικών οργανισμών με τους δανειολήπτες, που συχνά ευρίσκονται στη δημοσιότητα, αλλά το ευρύτερο πλαίσιο των ρυθμίσεων στο χρηματοπιστωτικό τομέα, που καλύπτει τόσο θέματα μακροπροληπτικής «παρακολούθησης» (macroprudential surveillance) όσο και μικροπροληπτικής εποπτείας (microprudential supervision). Η ολοκληρωμένη αυτή προσέγγιση αποβλέπει στη διασφάλιση των καταθετών από τυχόν μη συνετή διαχείριση των κεφαλαίων τους.

Αποτελεί, κατά συνέπεια, ανάγκη οι προληπτικοί μηχανισμοί των πιστωτικών ιδρυμάτων να είναι σε θέση να καλύπτουν με συνέπεια και συνεκτικότητα τις διάφορες μορφές κινδύνων που αναλαμβάνουν οι εποπτευόμενοι από την ΤτΕ οργανισμοί, όπως τους οικονομικής φύσεως κινδύνους (πιστωτικός, αγοράς, επιτοκίων συγκέντρωσης, χώρας), το λειτουργικό κίνδυνο, τον κίνδυνο συμμόρφωσης (με ιδιαίτερη έμφαση στην αποτροπή χρησιμοποίησης του τραπεζικού συστήματος για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, στη διαφάνεια των συναλλαγών και στην προστασία των καταναλωτών), το λογιστικό και νομικό κίνδυνο, τον κίνδυνο διακανονισμού κ.λπ.

Ο περιορισμένος χαρακτήρας του εισαγωγικού αυτού σημειώματος δεν επιτρέπει πλήρη ανάλυση όλων των ρυθμίσεων. Γι' αυτό επικεντρώνεται σε ορισμένες από αυτές.

Ειδικότερα:

- Κοινός παρονομαστής των ρυθμίσεων είναι η διασφάλιση της σύνδεσης μεταξύ κινδύνων και κεφαλαίων, ώστε η στρατηγική ανάληψης κινδύνων, οι διαδικασίες και τα συστήματα διαχείρισής τους να είναι πλήρως προσαρμοσμένα στην κεφαλαιακή διάρθρωση και στο πρόγραμμα κεφαλαιακής ανάπτυξης του πιστωτικού ιδρύματος. Στο πλαίσιο αυτό, επιδιώκεται η ουσιαστική αναβάθμιση της λειτουργίας της Διαχείρισης Κινδύνων, όπως απαιτεί η νέα Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων και το αντίστοιχο πλαίσιο της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (Βασιλεία II), με την εισαγωγή υποχρέωσης σύστασης από όλα τα πιστωτικά ιδρύματα ανεξάρτητης υπηρεσιακής Μονάδας Διαχείρισης Κινδύνων, καθώς και τη διάκριση της αρμοδιότητας των υπαλλήλων που υποδέχονται τα αιτήματα και αυτών που τα εγκρίνουν ή αξιολογούν τους αντίστοιχους κινδύνους. Η συμμετοχή της λειτουργίας αυτής στη λήψη αποφάσεων ανάληψης κινδύνων αποτελεί κρίσιμη παράμετρο στην αξιολόγηση από την ΤτΕ της επάρκειας του μηχανισμού διαχείρισης κινδύνων.
- Το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) οφείλει να διαθέτει, ως σύνολο, επαρκείς γνώσεις και εμπειρία για την κατανόηση τουλάχιστον των σημαντικότερων κινδύνων και δραστηριοτήτων του πιστωτικού ιδρύματος, ώστε να έχει τη δυνατότητα άσκησης εποπτείας επί του συνόλου των λειτουργιών των. Στη δυναμική των εξελίξεων και της πολυπλοκότητας των κινδύνων δεν νοείται αποτελεσματική και ομαλή λειτουργία ενός πιστωτικού ιδρύματος όπου το Δ.Σ. να μην έχει σαφή και πλήρη εικόνα για τους κινδύνους που αναλαμβάνει η τράπεζα. Άλλωστε η έλλειψη επαρκούς, με την ως άνω έννοια, εμπειρίας έχει συμβάλει, σε ορισμένες περιπτώσεις, και στη διαφοροποιημένη ταχύτητα προσαρμογής των πιστωτικών ιδρυμάτων στις εξελιγμένες μεθοδολογίες του πλαισίου της Βασιλείας II.
- Εισάγεται η υποχρέωση υιοθέτησης και εφαρμογής των αρχών εσωτερικού ελέγχου, διαχείρισης κινδύνων και κανονιστικής συμμόρφωσης σε επίπεδο ομίλου πιστωτικών ιδρυμάτων. Οι σχετικές ρυθμίσεις αντανakλούν την έμφαση που αποδίδεται πλέον στη διαχείριση των πάσης φύσεως κινδύνων σε επίπεδο ομίλου τόσο από τα ίδια τα πιστωτικά ιδρύματα όσο και από το νέο πλαίσιο της Βασιλείας II. Και αυτό χωρίς να περιορίζεται η ευθύνη της κάθε νομικής οντότητας που αποτελεί ακόμη τη μόνη αναγνωρισμένη από τη νομοθεσία νομική προσωπικότητα με αντίστοιχες υποχρεώσεις. Η διάσταση αυτή αποτελεί κρίσιμο θέμα συζήτησης μεταξύ της χώρας έδρας του πιστωτικού ιδρύματος και της χώρας υποδοχής (υποκαταστήματα και θυγατρικές).

- Η προστασία της φήμης και της αξιοπιστίας των ίδιων των τραπεζών και των διοικήσεών τους, που αποτελεί το κύριο μακροπρόθεσμο χαρακτήρα περιουσιακό τους στοιχείο, αλλά και, ιδίως, η διασφάλιση της εμπιστοσύνης του κοινού απέναντι στο σύνολο του τραπεζικού και του ευρύτερου χρηματοπιστωτικού συστήματος, αποτελούν παράγοντες που δεν πρέπει να θυσιάζονται στη βάση βραχυπρόθεσμου οφέλους ή από χρήση πρακτικών που απέχουν από τις βέλτιστες διεθνείς.

Έτσι,

(ι) η νέα Πράξη θεσμοθέτησε και εξειδίκευσε τη λειτουργία της Κανονιστικής Συμμόρφωσης με αναφορές στη μείωση ή και έγκαιρη πρόληψη πρακτικών που οδηγούν στην αύξηση του λειτουργικού κινδύνου όχι μόνο από θέματα που αφορούν την παρακολούθηση τήρησης των υποχρεώσεων που προκύπτουν από το θεσμικό πλαίσιο, τους κώδικες συμπεριφοράς ή το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, όπου έγιναν σημαντικές διορθωτικές ρυθμίσεις, αλλά και από θέματα που άπτονται της προστασίας των συναλλασσομένων με τις τράπεζες, κ.λπ.

(ιι) στις περιπτώσεις ανάθεσης δραστηριοτήτων σε τρίτους καθορίζεται η ρητή υποχρέωση του παρόχου υπηρεσιών ότι θα τηρεί τους κατάλληλους κανόνες συμπεριφοράς και κώδικες δεοντολογίας κατά την εκτέλεση της ανατεθείσας σε αυτόν δραστηριότητας, ώστε να αντιμετωπισθούν ενδεχόμενα προβλήματα συμπεριφοράς από επιχειρήσεις στις οποίες ανατίθενται π.χ. καθήκοντα είσπραξης καθυστερημένων οφειλών, καθώς η ευθύνη ανήκει στα πιστωτικά ιδρύματα, τα οποία υπόκεινται και σε κυρώσεις.

Για την αποφυγή περιπτώσεων σύγκρουσης καθηκόντων, η Τράπεζα της Ελλάδος κρίνει σκόπιμο τα πιστωτικά ιδρύματα να υιοθετούν τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές και αρχές της εταιρικής διακυβέρνησης, οι οποίες στηρίζουν σημαντικά την άσκηση αποτελεσματικής εποπτείας. Στον τομέα αυτόν εμπίπτουν οι διατάξεις που αφορούν διαχωρισμό των εκτελεστικών και εποπτικών αρμοδιοτήτων των μελών του Δ.Σ., περιλαμβανομένης και της σύστασης διαχωρισμού των αρμοδιοτήτων του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου από τις εκτελεστικές αρμοδιότητες του Διευθύνοντος Συμβούλου. Θεωρώ σημαντικό ότι κατά τη διάρκεια των συζητήσεων αναλύθηκε και διευκρινίστηκε επαρκώς η διάκριση των ρυθμίσεων περί Εταιρικής Διακυβέρνησης που εμπίπτουν στο πεδίο, από τις οποίες μόνο ορισμένες έχουν χαρακτήρα σύστασης (όπως η αναφερόμενη στην προηγούμενη παράγραφο) και της υποχρέωσης ύπαρξης αποτελεσματικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου (συμπεριλαμβανομένης και της Διαχείρισης Κινδύνων και Κανονιστικής Συμμόρφωσης) που αποτελεί και την κρίσιμη προϋπόθεση για την παροχή άδειας σε πιστωτικά και χρηματοδοτικά ιδρύματα και τη στη συνέχεια ομαλή λειτουργία τους.

- Η μέχρι σήμερα εμπειρία από την άσκηση της εποπτικής αρμοδιότητας σε εθνικό αλλά και διεθνές επίπεδο επέβαλε την ενίσχυση του ρόλου των τακτικών ορκωτών ελεγκτών, ως παράγοντα που συμβάλλει στην αποτελεσματικότητα της εποπτείας. Ως εκ τούτου υιοθετήθηκε η διαδεδομένη και αποτελεσματική πρακτική άλλων χωρών για τριμερή ή και διμερή διαβούλευση μεταξύ εποπτικών αρχών, τραπεζών και ορκωτών ελεγκτών, εξειδικεύοντας παράλληλα και τις σχετικές ρυθμίσεις του Ν. 2937/2001.
- Τέλος, οι νέες ρυθμίσεις προβλέπουν μηχανισμό άμεσης προσαρμογής και εξειδίκευσης των γενικών ρυθμίσεων προς την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία, τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές και τις εναρμονιστικού χαρακτήρα συστάσεις της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας (CEBS). Έτσι, σύντομα θα εκδοθούν νέες οδηγίες για την προσαρμογή των σχετικών με τις διαδικασίες πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, εποπτικού χαρακτήρα ρυθμίσεις προς το νέο Νόμο 3424/2005.

Κλείνοντας, θα ήθελα να υπογραμμίσω ότι η συμβολή των προληπτικών μηχανισμών σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού τομέα δεν εξαντλείται με την καταγραφή ρυθμίσεων και την επιβολή υποχρεώσεων αλλά απαιτεί την καθημερινή αξιολόγηση της εφαρμογής του γράμματος αλλά και του πνεύματος των σχετικών ρυθμίσεων.

Το νέο πλαίσιο αρχών λειτουργίας και κριτηρίων αξιολόγησης της οργάνωσης και των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων: μια συστηματική επισκόπηση

ΤΟΥ **ΧΡΗΣΤΟΥ ΒΛ. ΓΚΟΡΤΣΟΥ**

Επικούρου Καθηγητή Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου, Γενικού Γραμματέα Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Το πλαίσιο αρχών λειτουργίας και κριτηρίων αξιολόγησης της οργάνωσης και των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων που λειτουργούν στην Ελλάδα καθορίζεται πλέον, από το Μάρτιο του 2006, στην ομώνυμη Πράξη Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος 2577/9.3.2006 (εφεξής Πράξη). Σύμφωνα με την Πράξη αυτή, ως «Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου» (εφεξής ΣΕΕ) ορίζεται το σύνολο των ελεγκτικών μηχανισμών και διαδικασιών που καλύπτει σε συνεχή βάση κάθε δραστηριότητα του πιστωτικού ιδρύματος και συντελεί στην αποτελεσματική και ασφαλή λειτουργία του.¹

Η Πράξη, η οποία χωρίζεται σε εννέα κεφάλαια και περιέχει τρία παραρτήματα, τροποποιεί σε σημαντική έκταση το καθεστώς που ίσχυε από το 1998 βάσει της ΠΔ/ΤΕ 2438/6.8.1998 για την αξιολόγηση των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου των πιστωτικών ιδρυμάτων,² η οποία καταργήθηκε. Η τροποποίηση αυτή κρίθηκε αναγκαία στο μέτρο που η ΠΔ/ΤΕ 2438/6.8.1998, αν και αποτέλεσε μια πρωτοποριακή – για το χρονικό σημείο υιοθέτησής της – και συστηματική προσέγγιση των βασικών αρχών λειτουργίας και των κριτηρίων αξιολόγησης των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου:

¹ ΠΔ/ΤΕ 2577/9.3.2006, Κεφάλαιο Ι, ενότητα Β, παρ. 1.

² ΠΔ/ΤΕ 2438/6.8.1998, ΦΕΚ Α 195, όπως τροποποιήθηκε με τις αποφάσεις ΕΤΠΘ 154/9/18.7.2003 και 193/1/11.3.2005.

- δεν ανταποκρινόταν πλέον στα σύγχρονα δεδομένα λειτουργίας των πιστωτικών ιδρυμάτων στο πλαίσιο ομίλων, ενώ
- δεν ελάμβανε, εκ των πραγμάτων, υπόψη τις σημαντικές τροποποιήσεις που επήλθαν στο ρυθμιστικό πλαίσιο των πιστωτικών ιδρυμάτων κατά το διάστημα που μεσολάβησε από την έκδοσή της.

Οι αυξημένες απαιτήσεις που εισάγονται σε ό,τι αφορά ιδίως τη διαχείριση κινδύνων με το νέο πλαίσιο για την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς και οι αυξημένες ανάγκες συστηματικής παρακολούθησης από τα πιστωτικά ιδρύματα του ρυθμιστικού πλαισίου, προκειμένου να διασφαλίζεται η με ορθό και αποτελεσματικό τρόπο συμμόρφωσή τους προς αυτό, αποτελούν δύο από τους σημαντικότερους νέους άξονες του ΣΕΕ σύμφωνα με την Πράξη.

Οι ρυθμίσεις που καθιερώνονται με την ΠΔ/ΤΕ 2577/9.3.2006 μπορούν συστηματικά να ενταχθούν σε δύο κύριες κατηγορίες:

- εκείνες που καθορίζουν τις βασικές αρχές και τα κριτήρια αξιολόγησης του ΣΕΕ σε επίπεδο πιστωτικού ιδρύματος και σε επίπεδο ομίλου,³ και
- εκείνες που αναφέρονται στην υλοποίηση του ΣΕΕ και ειδικότερα στα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες των οργάνων διοικητικής διαχείρισης και των υπηρεσιακών μονάδων που θέτουν σε εφαρμογή τις αρχές που διέπουν το ΣΕΕ.⁴

Στόχος του παρόντος άρθρου είναι η συστηματική επισκόπηση του περιεχομένου της νέας Πράξης και η ανάδειξη των σημαντικότερων τροποποιήσεων που επήλθαν με αυτή σε σχέση με το προηγούμενο καθεστώς. Για το σκοπό αυτό εξετάζονται:

- η επίδραση στη διαμόρφωση της Πράξης του σχετικού διεθνούς και ευρωπαϊκού ρυθμιστικού πλαισίου (υπό 1),
- το πεδίο εφαρμογής της Πράξης (υπό 2),
- οι αρχές και τα κριτήρια αξιολόγησης του ΣΕΕ (υπό 3),
- τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες των οργάνων διοικητικής διαχείρισης του ΣΕΕ (υπό 4),
- τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες των υπηρεσιακών μονάδων (υπό 5), και
- οι λοιπές διατάξεις και τα παραρτήματα της Πράξης (υπό 6).

³ ΠΔ/ΤΕ 2577/9.3.2006, κεφάλαια II και III.

⁴ *Ibid*, κεφάλαια IV και V.

1. Το διεθνές και ευρωπαϊκό ρυθμιστικό πλαίσιο

Τόσο σε διεθνές όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο δεν συναντάται καμία ειδική νομική πράξη αναφορικά με το σύστημα εσωτερικού ελέγχου των πιστωτικών ιδρυμάτων. Εντούτοις, αρκετές από τις θεματικές που εντάσσονται στο σύστημα εσωτερικού ελέγχου αποτελούν τα τελευταία χρόνια αντικείμενο επεξεργασίας διεθνών *fora* που δραστηριοποιούνται στο χρηματοπιστωτικό τομέα, ενώ σε πολλές κοινοτικές πράξεις περιέχονται διατάξεις που άπτονται του συστήματος εσωτερικού ελέγχου των πιστωτικών ιδρυμάτων. Οι νομικές πράξεις και τα πρότυπα αυτά έχουν ληφθεί σε μεγάλο βαθμό υπόψη σε ό,τι αφορά το περιεχόμενο της Πράξης και υπαγόρευαν αρκετές από τις διατάξεις της. Ειδικότερα:

(α) Καταρχήν, σημαντικό είναι το υφιστάμενο έργο στη θεματική της *εταιρικής διακυβέρνησης*,⁵ όπου σε διεθνές επίπεδο έχουν εκδοθεί σχετικά standards από:

- τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης⁶ κατεξοχήν για τις εταιρείες που έχουν εισαγάγει τις μετοχές τους σε οργανωμένες αγορές, και
- την Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία αναφορικά με τις αρχές εταιρικής διακυβέρνησης που πρέπει να διέπουν ειδικά τα πιστωτικά ιδρύματα.⁷

Επίσης, σε κοινοτικό επίπεδο έχει εκδοθεί και τελεί υπό επεξεργασία σειρά νομικών πράξεων αναφορικά με ζητήματα εταιρικής διακυβέρνησης των εταιρειών που έχουν εισαγάγει τις κινητές αξίες τους σε οργανωμένη αγορά.⁸

⁵ Όπως επισημαίνεται και στο προοίμιο της Πράξης, «οι βέλτιστες αρχές εταιρικής διακυβέρνησης αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του ΣΕΕ των πιστωτικών και των χρηματοδοτικών ιδρυμάτων».

⁶ Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD): *Principles of Corporate Governance*, 2004.

⁷ Βλέπε σχετικά:

■ Basel Committee on Banking Supervision: *Enhancing corporate governance for banking organisations*, February 2006, και

■ The Joint Forum (Basel Committee on Banking Supervision, International Organisation of Securities Commissions, International Association of Insurance Supervisors, C/O Bank for International Settlements): *High-level principles for business continuity*, December 2005.

⁸ Βλέπε ενδεικτικά:

■ τη Σύσταση της Επιτροπής 2004/913/ΕΚ για την προώθηση κατάλληλου καθεστώτος αποδοχών των διοικητικών στελεχών των εισηγμένων εταιρειών, Ε.Ε. L 385, 29.12.2004, σελ. 55 επ.

■ τη Σύσταση της Επιτροπής 2005/162/ΕΚ σχετικά με το ρόλο των μη εκτελεστικών και των εποπτικών διοικητικών στελεχών των εισηγμένων εταιρειών καθώς και με τις επιτροπές του διοικητικού ή του εποπτικού συμβουλίου, Ε.Ε. L 52, 25.2.2005, σελ. 51 επ.,

■ την πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την άσκηση δικαιωμάτων ψήφου των μετόχων (COM (2005) 685), και

■ την πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, η οποία τροποποιεί την Οδηγία 78/660/ΕΟΚ του Συμβουλίου περί των ετήσιων λογαριασμών εταιρειών ορισμένων μορφών και την Οδηγία 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με τους ενοποιημένους λογαριασμούς μετόχων (COM (2004) 725).

(β) Περαιτέρω, σε διεθνές επίπεδο εκδόθηκε πρόσφατα από την Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία κείμενο αρχών αναφορικά με την *κανονιστική συμμόρφωση* των πιστωτικών ιδρυμάτων,⁹ ενώ αναφορές στην κανονιστική συμμόρφωση γίνονται και σε κοινοτικό επίπεδο στις κατευθυντήριες γραμμές που έχει εκδώσει η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας σχετικά με την εφαρμογή του δεύτερου πυλώνα του νέου πλαισίου για την κεφαλαιακή επάρκεια.¹⁰

(γ) Τέλος, το υπό έκδοση νέο ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο για την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων επενδύσεων, με το οποίο ενσωματώνονται στο ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό δίκαιο οι διατάξεις του νέου Συμφώνου της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (γνωστού ως “Basel II”)¹¹, περιέχει διεξοδικές ρυθμίσεις για τη *διαχείριση κινδύνων*, ενώ αναφέρεται επίσης και στην υποχρέωση οργάνωσης από τα πιστωτικά ιδρύματα μηχανισμών εσωτερικού ελέγχου.¹²

2. Πεδίο εφαρμογής

Στο πεδίο εφαρμογής της Πράξης υπάγονται όλα τα πιστωτικά ιδρύματα που έχουν έδρα στην Ελλάδα, καθώς και τα υποκαταστήματά τους στο εξωτερικό. Ειδική πρόβλεψη γίνεται για τα υποκαταστήματα στην Ελλάδα πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα σε χώρα μέλος του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή και εκτός αυτού, εφόσον υπόκεινται σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος σε ισοδύναμο καθεστώς εποπτείας, στα οποία εφαρμόζονται μόνο οι διατάξεις της Πράξης που αφορούν:

- την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,
- τη διαφάνεια των συναλλαγών, και
- τις υποχρεώσεις που με βάση την ισχύουσα νομοθεσία επιφυλάσσονται στις αρμοδιότητες του κράτους υποδοχής.¹³

⁹ Basel Committee on Banking Supervision: *Compliance and the Compliance function in banks*, April 2005.

¹⁰ Committee of European Banking Supervisors (CEBS): *Guidelines on the Application of the Supervisory Review Process under Pillar 2* (CP03 revised), 25 January 2006.

¹¹ Basel Committee on Banking Supervision: *International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: A Revised Framework*, November 2005 (updated version).

¹² Βλέπε σχετικά τα άρθρα 22 και 123 και το παράρτημα V της υπό έκδοση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την αναδιτύπωση των Οδηγιών 2000/12/ΕΚ και 93/6/ΕΟΚ (έγγραφο 12890/05 του Συμβουλίου, 18 Οκτωβρίου 2005).

Ειδικά σε ό,τι αφορά τον εσωτερικό έλεγχο, βλέπε επίσης το άρθρο 13 της Οδηγίας 2004/39/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων, για την τροποποίηση των Οδηγιών 85/611/ΕΟΚ και 93/6/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της Οδηγίας 2000/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και για την κατάργηση της Οδηγίας 93/22/ΕΟΚ του Συμβουλίου, Ε.Ε. L 145, 30.4.2004, σελ. 1 επ.), το οποίο εφαρμόζεται και στα πιστωτικά ιδρύματα.

¹³ Πράξη 2577/9.3.2006, Κεφάλαιο Ι, ενότητα Α, παρ. 1.1 και 3.1-3.3.

Η Πράξη εφαρμόζεται επίσης, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά, στα χρηματοδοτικά ιδρύματα που λαμβάνουν άδεια λειτουργίας και εποπτεύονται από την Τράπεζα της Ελλάδος.¹⁴

3. Αρχές και κριτήρια αξιολόγησης του ΣΕΕ

3.1. Σε επίπεδο πιστωτικού ιδρύματος

Οι βασικές αρχές και τα κριτήρια αξιολόγησης της οργανωτικής δομής του ΣΣΕ σε επίπεδο πιστωτικού ιδρύματος καθορίζονται στο δεύτερο κεφάλαιο της Πράξης, το οποίο χωρίζεται σε δέκα επιμέρους ενότητες.

(α) Ως γενικός κανόνας ορίζεται ότι κάθε πιστωτικό ίδρυμα οφείλει να διαθέτει *Επιχειρησιακή Στρατηγική*, η οποία:

- έχει χρονικό ορίζοντα τουλάχιστον ενός έτους,
- είναι καταγεγραμμένη και τεκμηριωμένη,
- αναφέρεται κατ' ελάχιστο στις θεματικές που προβλέπονται στην Πράξη, και
- εγκρίνεται από το Δ.Σ.

Στην ίδια ενότητα καθορίζονται επίσης οι προϋποθέσεις που θα πρέπει να πληροί κάθε ΣΕΕ, ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητά του. Ειδική αναφορά γίνεται στο ότι το ΣΕΕ πρέπει να είναι κατάλληλα προσαρμοσμένο προς τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά λειτουργίας του πιστωτικού ιδρύματος (εύρος, όγκος, κίνδυνοι και πολυπλοκότητα των εργασιών του ιδρύματος και του ομίλου και ιδιαιτερότητες των χωρών στις οποίες δραστηριοποιείται).

(β) Στην επόμενη ενότητα καθιερώνονται υποχρεώσεις αναφορικά με την οργανωτική δομή και τις διαδικασίες που θα πρέπει να ακολουθούνται από το πιστωτικό ίδρυμα με την αναλυτική καταγραφή των διαδικασιών διεξαγωγής κάθε εργασίας και την καθιέρωση κατάλληλων μηχανισμών ελέγχου σχετικά. Ιδιαίτερα καινοτόμες είναι οι διατάξεις που αναφέρονται στη με ευέλικτο τρόπο καθιέρωση της αρχής “four eyes” στις δραστηριότητες και τις λειτουργίες του πιστωτικού ιδρύματος, καθώς και στη συμβουλευτική κατ' ελάχιστο συμμετοχή των Μονάδων Εσωτερικής Επιθεώρησης, Διαχείρισης Κινδύνων και Κανονιστικής Συμμόρφωσης στο σχεδιασμό νέων προϊόντων και σε θέματα που αφορούν τη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων.

¹⁴ *Ibid*, Κεφάλαιο Ι, ενότητα Α, παρ. 1.2.

(γ) Καινοτόμες είναι κατά το μεγαλύτερο μέρος τους και οι επόμενες τρεις ενότητες, οι οποίες αναφέρονται:

- σε θέματα προσωπικού, διαχωρισμού καθηκόντων και σύγκρουσης συμφερόντων,
- στις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται για συναλλαγές προσώπων που έχουν ειδική σχέση με το πιστωτικό ίδρυμα, και
- στις υποχρεώσεις που καθιερώνονται προκειμένου να διασφαλίζεται η παροχή κατάλληλων υπηρεσιών προς τους πελάτες.

Σε ό,τι αφορά τα θέματα προσωπικού έμφαση δίδεται ιδίως στη διασφάλιση της ανεξαρτησίας των οργάνων ελέγχου από τις ελεγχόμενες δραστηριότητες, καθώς και των οργάνων διαχείρισης κινδύνων από τις δραστηριότητες ανάληψης κινδύνων και τους λειτουργούς τους.

(δ) Μεγαλύτερη έμφαση σε σχέση με την ΠΔ/ΤΕ 2438/6.8.1998 δίνεται επίσης στις υποχρεώσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων αναφορικά με την πρόληψη και την καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, περιλαμβανομένης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, ενώ αναπτύσσονται διεξοδικά οι επιμέρους θεματικές και οι διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται στον τομέα της διαχείρισης κινδύνων.

(ε) Ιδιαίτερα σημαντική είναι επίσης η νέα ενότητα που εισάγεται για την πολιτική κανονιστικής συμμόρφωσης κάθε πιστωτικού ιδρύματος. Η εν λόγω πολιτική αποσκοπεί σύμφωνα με την Πράξη:

- στην αντιμετώπιση των πάσης φύσεως επιπτώσεων από τυχόν αδυναμία συμμόρφωσης του πιστωτικού ιδρύματος και των εταιρειών του ομίλου του προς το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο και τους κώδικες δεοντολογίας, και
- στη διαχείριση περιπτώσεων σύγκρουσης συμφερόντων.

3.2. Σε επίπεδο ομίλου

Με το Κεφάλαιο ΙΙΙ της Πράξης καθορίζονται για πρώτη φορά τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνουν τα πιστωτικά ιδρύματα για την αποτελεσματική εφαρμογή της στρατηγικής τους σε θέματα οργάνωσης και ΣΕΕ σε επίπεδο ομίλου επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα, περιλαμβανομένων και των ασφαλιστικών επιχειρήσεων επί των οποίων διατηρούν έλεγχο. Η καθιέρωση των διατάξεων αυτών κρίθηκε αναγκαία στο μέτρο που η δραστηριοποίηση των πιστωτικών ιδρυμάτων σε επίπεδο ομίλου είναι ολοένα και πιο έντονη με αποτέλεσμα την ανάγκη συντονισμού και την οργάνωση ενός ΣΕΕ που διασφαλίζει την αντιμετώπιση των κινδύνων και την εύρυθμη λειτουργία του πιστωτικού ιδρύματος στο σύνολο των δραστηριοτήτων και λειτουργιών του.

4. Καθήκοντα και αρμοδιότητες των οργάνων διοικητικής διαχείρισης του ΣΕΕ

4.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Οι ρυθμίσεις για το *Διοικητικό Συμβούλιο* και τη *Διοίκηση*, οι οποίες επιφέρουν σημαντικές αλλαγές σε σχέση με την ΠΔ/ΤΕ 2438/6.8.1998, περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο IV της Πράξης. Εκεί καθορίζονται διεξοδικά οι άξονες των αρμοδιοτήτων και των ευθυνών τους, η υπό προϋποθέσεις υποχρεωτική συγκρότηση σε επίπεδο Δ.Σ. της Επιτροπής Ελέγχου και της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων, καθώς και οι αρμοδιότητές τους.

4.2. Επιτροπή Ελέγχου του Δ.Σ.

Η Επιτροπή Ελέγχου, η σύσταση της οποίας προβλεπόταν και στην ΠΔ/ΤΕ 2438/6.8.1998, ορίζεται ότι συγκροτείται υποχρεωτικά εφόσον το πιστωτικό ίδρυμα:

- έχει εισαγάγει τις μετοχές του σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά, ή
- διατηρεί θυγατρικές εταιρείες ή υποκαταστήματα στο εξωτερικό, ή
- το ενεργητικό του υπερβαίνει το ποσό των 100 εκατ. ευρώ.

Απαρτίζεται υποχρεωτικά από τουλάχιστον τρία μη εκτελεστικά μέλη, ενώ διευρύνονται οι αρμοδιότητές της, ώστε μεταξύ άλλων, να παρακολουθεί και να αξιολογεί ετησίως την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα του ΣΕΕ όχι μόνο σε ατομική βάση αλλά και σε επίπεδο ομίλου.

4.3. Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Δ.Σ.

Λαμβάνοντας υπόψη τις ενισχυμένες ευθύνες που αναλαμβάνει το Δ.Σ. σύμφωνα με το νέο πλαίσιο εποπτείας της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων και την ανάγκη ενεργούς συμμετοχής του για την επιτυχή εφαρμογή των κανόνων αυτών, κρίθηκε επίσης σκόπιμη για την υποβοήθηση του έργου του, η σύσταση Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων.

Η σύσταση της επιτροπής αυτής είναι υποχρεωτική, εφόσον το πιστωτικό ίδρυμα:

- έχει εισαγάγει τις μετοχές του σε οργανωμένη αγορά και το εντός και εκτός ισολογισμού ενεργητικό του υπερβαίνει το ποσό των 10 δισ. ευρώ, ή
- διατηρεί θυγατρικές εταιρείες ή υποκαταστήματα στο εξωτερικό και το εντός και εκτός ισολογισμού ενεργητικό του υπερβαίνει το ποσό των 10 δισ. ευρώ.

Κατ' εξαίρεση, η σύσταση της εν λόγω επιτροπής δεν είναι αναγκαία εφόσον:

- το πιστωτικό ίδρυμα αναθέσει τις αρμοδιότητές της τουλάχιστον σε ένα εκτελεστικό και μη εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ. με επαρκείς γνώσεις και εμπειρία στα θέματα διαχείρισης κινδύνων, γνωστοποιώντας στην Τράπεζα της Ελλάδος τους λόγους που επιβάλλουν τη χρήση της δυνατότητας αυτής, ή
- τα σχετικά καθήκοντα ασκούνται σε επίπεδο ομίλου από αντίστοιχη επιτροπή και καλύπτουν και το πιστωτικό ίδρυμα.

Ως κύριες αρμοδιότητες της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων ορίζονται η διαμόρφωση της στρατηγικής ανάληψης πάσης μορφής κινδύνων και διαχείρισης κεφαλαίων, η μέριμνα για την ανάπτυξη εσωτερικού συστήματος διαχείρισης κινδύνων, ο καθορισμός των αρχών που πρέπει να διέπουν τη διαχείριση κινδύνων και η ενημέρωση του Δ.Σ. σχετικά με τους σημαντικότερους κινδύνους που έχει αναλάβει το πιστωτικό ίδρυμα.

5. Καθήκοντα και αρμοδιότητες των υπηρεσιακών μονάδων

5.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Το κεφάλαιο V της Πράξης αφορά τις υπηρεσιακές μονάδες που οφείλουν να διαθέτουν τα πιστωτικά ιδρύματα, καθώς προβλέπεται:

- η υποχρεωτική λειτουργία της *Μονάδας Εσωτερικής Επιθεώρησης* και της *Μονάδας Διαχείρισης Κινδύνων*, και
- η υπό προϋποθέσεις υποχρεωτική λειτουργία της *Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης*.¹⁵

Και οι τρεις μονάδες είναι διοικητικά ανεξάρτητες από μονάδες με εκτελεστικές αρμοδιότητες και από τις υπηρεσίες που είναι αρμόδιες για πραγματοποίηση ή λογιστικοποίηση συναλλαγών. Σε ό,τι αφορά τις γραμμές αναφοράς, η Μονάδα Εσωτερικής Επιθεώρησης και η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων αναφέρονται στο Δ.Σ. μέσω της Επιτροπής Ελέγχου και της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων αντίστοιχα και στη Διοίκηση. Η Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης υπάγεται στη Διοίκηση και υποβάλλει αναφορές τουλάχιστον ετησίως για θέματα αρμοδιότητάς της και στο Δ.Σ.

¹⁵ Υποχρέωση σύστασης αυτής της Μονάδας καθιερώνεται εφόσον το πιστωτικό ίδρυμα έχει εισαγάγει τις μετοχές του σε οργανωμένη αγορά ή το εντός και εκτός ισολογισμού ενεργητικό του υπερβαίνει το ποσό των 10 δισ. ευρώ ή διατηρεί θυγατρικές εταιρείες ή υποκαταστήματα στο εξωτερικό. Εναλλακτικά, οι αρμοδιότητες της Μονάδας Κανονιστικής συμμόρφωσης μπορούν να ανατίθενται σε εξουσιοδοτημένους προς τούτο υπαλλήλους, μετά από έγκριση της Τράπεζας της Ελλάδος.

Για την αποτελεσματική άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, ορίζεται ότι και οι τρεις μονάδες έχουν πρόσβαση σε όλες τις δραστηριότητες και μονάδες, καθώς και σε όλα τα στοιχεία και πληροφορίες που είναι απαραίτητα για την εκπλήρωση του έργου τους και διαθέτουν έμπειρο και αριθμητικά επαρκές προσωπικό.

5.2. Μονάδα Εσωτερικής Επιθεώρησης

Στις αρμοδιότητες της Μονάδας Εσωτερικής Επιθεώρησης εντάσσονται, μεταξύ άλλων, η διενέργεια ελέγχων προκειμένου να διαμορφώνει άποψη για την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα του ΣΕΕ, τόσο σε επίπεδο πιστωτικού ιδρύματος όσο και σε επίπεδο ομίλου, η αξιολόγηση του βαθμού εφαρμογής και της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων, η αξιολόγηση των διαδικασιών που έχουν θεσπιστεί για την κανονιστική συμμόρφωση και η διαβεβαίωση του Δ.Σ. και της Διοίκησης του πιστωτικού ιδρύματος σχετικά με την επίτευξη των στόχων του ΣΕΕ.

5.3. Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων

Η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων, οι αρμοδιότητες της οποίας καταγράφονται διεξοδικά, έχει την ευθύνη για το σχεδιασμό, εξειδίκευση και υλοποίηση της πολιτικής σε θέματα διαχείρισης κινδύνων και κεφαλαιακής επάρκειας σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Δ.Σ. και με βάση τις ειδικότερες διατάξεις που περιέχονται στην Πράξη.

5.4. Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης

Ως έργο της Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης ορίζεται στην Πράξη ότι είναι η θέσπιση και εφαρμογή κατάλληλων διαδικασιών και η εκπόνηση σχετικού ετήσιου προγράμματος με στόχο την επίτευξη της πλήρους και διαρκούς συμμόρφωσης του πιστωτικού ιδρύματος προς το εκάστοτε ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο και τους εσωτερικούς κανονισμούς του πιστωτικού ιδρύματος. Το αντικείμενο συνεπώς της λειτουργίας της κανονιστικής συμμόρφωσης εκτείνεται σύμφωνα με τις διεθνείς πρακτικές σε όλο το εύρος των ισχυουσών διατάξεων και πρακτικών που διέπουν τη λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Η μονάδα αυτή συντονίζει επίσης το έργο των υπευθύνων κανονιστικής συμμόρφωσης των καταστημάτων του εξωτερικού και των θυγατρικών του εταιρειών, ώστε όλες οι μονάδες να συμμορφώνονται πλήρως με τις ισχύουσες διατάξεις. Η λειτουργία της Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης αποσκοπεί συνεπώς:

- στην ταυτοποίηση, αξιολόγηση και παρακολούθηση του κινδύνου του πιστωτικού ιδρύματος και του Ομίλου από τη μη συμμόρφωση προς το εκάστοτε κανονιστικό πλαίσιο,
- στη διασφάλιση της συμμόρφωσης του πιστωτικού ιδρύματος και των Εταιρειών του Ομίλου στο εκάστοτε ισχύον κανονιστικό πλαίσιο,
- στην έγκαιρη ενημέρωση της Διοίκησης για περιπτώσεις σημαντικής (ουσιώδους) παράβασης του κανονιστικού πλαισίου, και
- στην έγκαιρη ενημέρωση της Διοίκησης αναφορικά με τις επικείμενες εξελίξεις στο κανονιστικό πλαίσιο με στόχο την αξιολόγηση των επιπτώσεων των επερχομένων μεταβολών στη λειτουργία του πιστωτικού ιδρύματος και του Ομίλου.

6. Λοιπές διατάξεις και παραρτήματα

Στα κεφάλαια VI-IX της Πράξης καθιερώνονται, τέλος, διατάξεις αναφορικά με την υποχρέωση γνωστοποίησης στοιχείων, τις εξουσιοδοτήσεις που παρέχονται στη Διεύθυνση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος της Τράπεζας της Ελλάδος ιδίως για την παροχή οδηγιών σε σχέση με την εφαρμογή της Πράξης και την προσαρμογή της προς τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές και τις συστάσεις της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας, καθώς επίσης και μεταβατικές διατάξεις. Ειδικότερα, με γνώμονα την εφαρμογή με ουσιαστικό και αποτελεσματικό τρόπο των νεοεισαγόμενων θεσμών και πρακτικών, ορίζεται ότι:

- η έναρξη ισχύος της Πράξης είναι η 31η Μαΐου 2006, ενώ
- για τις διατάξεις που αφορούν την υποχρέωση σύστασης Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων, της λειτουργίας της Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης και τις βασικές αρχές και κριτήρια σε επίπεδο ομίλου ορίζεται η 30ή Σεπτεμβρίου 2006.

Σε ό,τι αφορά τις κυρώσεις, ορίζεται ότι σε περίπτωση τυχόν παραβίασης διατάξεων της Πράξης, επιβάλλονται κυρώσεις σύμφωνα με το άρθρο 55Α του Καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος και το άρθρου 22 του Ν. 2076/1992.

Σημαντικές είναι, τέλος, οι διατάξεις που καθιερώνονται με τα παραρτήματα της Πράξης, εκ των οποίων:

- το πρώτο καθορίζει τις δραστηριότητες του πιστωτικού ιδρύματος που μπορούν να ανατεθούν σε τρίτους και την πολιτική που πρέπει να ακολουθείται σχετικά,
- το δεύτερο αναφέρεται στις αρχές ασφαλούς και αποτελεσματικής λειτουργίας των συστημάτων πληροφορικής στα πλαίσια της διαχείρισης του λειτουργικού κινδύνου από τα πιστωτικά ιδρύματα, και
- το τρίτο αναφέρεται στο περιεχόμενο της αξιολόγησης του ΣΕΕ από ανεξάρτητους ελεγκτές.

Κατευθύνσεις και προοπτικές που τίθενται για τις Μονάδες Εσωτερικής Επιθεώρησης των πιστωτικών ιδρυμάτων στο πλαίσιο της ΠΔ/ΤΕ 2577/9.3.2006*

ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΠΑΣΧΑ
Γενικού Επιθεωρητή της ΕΤΕ

Γενικά

Πρόσφατα, η Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ) εξέδωσε την ΠΔ/ΤΕ 2577/9.3.2006, η οποία φέρει τον τίτλο «Πλαίσιο αρχών λειτουργίας και κριτηρίων αξιολόγησης της οργάνωσης και των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων και σχετικές αρμοδιότητες των διοικητικών τους οργάνων».

Η εν λόγω ΠΔ/ΤΕ ενσωματώνει, σε σημαντικό βαθμό, τις υφιστάμενες βέλτιστες πρακτικές και τις νέες κατευθύνσεις αναφορικά με την οργάνωση και τη λειτουργία του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου (ΣΕΕ) στα πιστωτικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται είτε αποκλειστικά στην Ελλάδα, είτε διεθνώς, με έδρα την Ελλάδα, και λειτουργούν είτε ως αυτόνομες εταιρείες είτε ως μητρικές ενός (χρηματοπιστωτικού) ομίλου εταιρειών. Επιπλέον, ενσωματώνει τις πρόσφατες οδηγίες σε θέματα εταιρικής διακυβέρνησης, που περιγράφονται στα σχετικά κείμενα Νόμων και Αποφάσεων των αρμοδίων Εποπτικών Αρχών και αφορούν εταιρείες εισηγμένες στο ΧΑ. Εφεξής, οι οργανισμοί, τους οποίους αφορά η νέα ΠΔ/ΤΕ, θα αναφέρονται ως χρηματοπιστωτικοί όμιλοι.

* Η σύνταξη του παρόντος κειμένου έγινε με τη συνεργασία του Ειδικού Συνεργάτη της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου - Επιθεώρησης της ΕΤΕ, κ. Νικολάου Κουτρούλη.

Με την ενσωμάτωση των ανωτέρω, η νέα ΠΔ/ΤΕ αποσκοπεί στην ενίσχυση του υφιστάμενου πλαισίου πολιτικών, πρακτικών και διαδικασιών στους υπόψη ομίλους, το οποίο αφορά θέματα οργάνωσης και λειτουργίας των μηχανισμών εταιρικής διακυβέρνησης, διαχείρισης των αναλαμβανομένων κινδύνων και διενέργειας των εσωτερικών ελέγχων, καθώς και θέματα αλληλεπίδρασης μεταξύ των εν λόγω μηχανισμών. Στο πλαίσιο αυτό, η νέα ΠΔ/ΤΕ καθορίζει, με σαφήνεια: α) τους στόχους που, μέσω ενός επαρκούς και αποτελεσματικού ΣΕΕ, επιτυγχάνει ένας χρηματοπιστωτικός όμιλος, β) τις ευθύνες και τις αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου, της Διοίκησης, αλλά και των βασικών επιτροπών των εν λόγω ανώτατων οργάνων εποπτείας και διοίκησης, αναφορικά με την ανάπτυξη ενός επαρκούς και αποτελεσματικού ΣΕΕ, σε επίπεδο χρηματοπιστωτικού ομίλου, γ) τις βασικές αρχές οργάνωσης και λειτουργίας των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, περιλαμβανομένων και των δραστηριοτήτων υποστήριξής τους, προκειμένου να επιτυγχάνεται η ασφαλής και εύρυθμη λειτουργία τους και δ) τις βασικές αρχές οργάνωσης και λειτουργίας των ανεξάρτητων μονάδων που είναι επιφορτισμένες με τη διενέργεια εσωτερικών ελέγχων (control functions), δηλαδή των Μονάδων Διαχείρισης Κινδύνων, Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εσωτερικής Επιθεώρησης, στους χρηματοπιστωτικούς ομίλους, προκειμένου να εκπληρώνουν με αποτελεσματικότητα το έργο τους.

Επιπλέον, μέσω της προσέγγισης των ανωτέρω, βάσει ενός συνεκτικού πλαισίου βασικών αρχών και κατευθύνσεων, θεωρώ ότι η νέα ΠΔ/ΤΕ ανταποκρίνεται, επαρκώς, στις υφιστάμενες απαιτήσεις/ανάγκες των βασικών χρηστών της, δηλαδή των χρηματοπιστωτικών ομίλων και των αρμοδίων εποπτικών αρχών. Συγκεκριμένα, θεωρώ ότι η νέα ΠΔ/ΤΕ, διευκολύνει την έγκαιρη και αποτελεσματική προσαρμογή του πλαισίου πολιτικών, πρακτικών και διαδικασιών των χρηματοπιστωτικών ομίλων, στο εύρος και την πολυπλοκότητα των δραστηριοτήτων τους, προκειμένου να επιτυγχάνουν την αποδοτική και ασφαλή χρήση των διαθέσιμων παραγωγικών τους πόρων. Επιπλέον, επιτρέπει την ανάπτυξη κατάλληλης νοοτροπίας σε αυτούς, προκειμένου να επιτυγχάνουν, σε διαρκή βάση, την αποτελεσματική αυτορρύθμιση της οργάνωσης και λειτουργίας των δραστηριοτήτων τους, προς όφελος της ασφαλούς και εύρυθμης λειτουργίας του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Είναι σημαντικό, στο σημείο αυτό, να επισημάνω τα κύρια χαρακτηριστικά της νοοτροπίας, τα οποία, κατά την άποψή μου, η νέα ΠΔ/ΤΕ απαιτεί/προϋποθέτει/ενισχύει αναφορικά με την άσκηση, εσωτερικά στους χρηματοπιστωτικούς ομίλους, της εποπτείας και της διοίκησης των δραστηριοτήτων τους. Τα υπόψη χαρακτηριστικά αφορούν την προληπτική (proactively) μάλλον, παρά κατασταλτική/εκ των υστέρων (reactive) δράση των στελεχών και των συλλογικών οργάνων στους χρηματοπιστωτικούς ομίλους, τόσο ως προς την έγκαιρη αξιολόγηση των ευκαιριών (opportunities) που παρουσιάζονται και την αποδοτική εκμετάλλευσή τους, όσο και ως προς την αποτελεσματική αντιμετώπιση/διαχείριση των αναλαμβανομένων κινδύνων.

Θεωρώ ότι, στο πλαίσιο της ως άνω επιχειρηματικής, πλέον, νοοτροπίας εντάσσεται και η, ιδιαίτερα κατά την τελευταία δεκαετία, σταδιακή αποδόμηση της οργανωτικής και λειτουργικής διάρθρωσης των χρηματοπιστωτικών ομίλων, εσωτερικά και με ίδια πρωτοβουλία, βάσει της οποίας: α) δημιουργούνται επιχειρηματικές μονάδες (business lines), εντός του πιστωτικού ιδρύματος ή και εκτός αυτού (θυγατρικές), προκειμένου να παρακολουθούν διαρκώς και να ανταποκρίνονται έγκαιρα και με επάρκεια στις ιδιαίτερες ανάγκες της πελατείας, τόσο των υφισταμένων όσο και των συνεχώς διαμορφούμενων νέων αγορών και β) θεσμοθετούνται δραστηριότητες, που διατρέχουν ολόκληρο το χρηματοπιστωτικό όμιλο, προκειμένου να παρακολουθούνται συστηματικά και να διαχειρίζονται αποτελεσματικά οι αναλαμβανόμενοι κίνδυνοι, τόσο σε επιμέρους/ατομική όσο και σε συνολική βάση.

Ο ρόλος της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου-Επιθεώρησης

Σε αυτό το νέο και συνεχώς μεταβαλλόμενο, οργανωτικό και λειτουργικό σχήμα των χρηματοπιστωτικών ομίλων και υπό το πρίσμα της νέας νοοτροπίας, η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου-Επιθεώρησης (ΜΕΕΕ) καλείται να διαμορφώνει ανεξάρτητη, αντικειμενική και τεκμηριωμένη άποψη, περί της επάρκειας, αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου. Αναφέρομαι, δηλαδή, στο υφιστάμενο πλαίσιο πολιτικών, πρακτικών και διαδικασιών που διέπει την οργάνωση και τη λειτουργία του ομίλου, σχετικά με την επίτευξη: 1) των στρατηγικών του στόχων, 2) της αποτελεσματικής και αποδοτικής παραγωγικής λειτουργίας του, περιλαμβανομένης της διαχείρισης των αναλαμβανόμενων κινδύνων, 3) της παραγωγής αξιόπιστης πληροφόρησης, που καλύπτει κάθε δραστηριότητα, και της έγκαιρης κοινοποίησής της τόσο εντός του οργανισμού όσο και προς τις αρμόδιες αρχές εκτός αυτού και 4) της συμμόρφωσης με το υφιστάμενο θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο.

Για την άποψη αυτή, ως γνωστό, η ΜΕΕΕ οφείλει να ενημερώνει το Διοικητικό Συμβούλιο και τη Διοίκηση του Ομίλου, διατυπώνοντας επιπλέον, και όπου κρίνει απαραίτητο, προτάσεις για τη βελτίωση του ΣΕΕ (assurance & consulting services).

Μέχρι σήμερα, και στο πλαίσιο της εκπλήρωσης, κυρίως, του ρόλου επιβεβαίωσης και διαβεβαίωσης (assurance activity), οι εσωτερικοί ελεγκτές/επιθεωρητές, βάσει της γενικά απο-

δεκτής ελεγκτικής μεθοδολογίας (risk assessment, audit plan, audit work, reporting), αξιολογούν την επάρκεια, αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα του ΣΕΕ σε επιμέρους τμήματα ή μονάδες του οργανισμού, ακολουθώντας την υφιστάμενη οργανωτική και λειτουργική διάρθρωση του οργανισμού. Επιπλέον, όταν καλούνται να υποβάλλουν αναφορές για το ΣΕΕ σε μια μονάδα ή σε μια εταιρεία του οργανισμού, ουσιαστικά συνθέτουν τις επιμέρους αξιολογήσεις των τμημάτων της μονάδας ή των μονάδων της εταιρείας. Αξίζει να επισημάνουμε ότι, εν πολλοίς, και οι ίδιες οι ΜΕΕΕ ακολουθούν, οργανωτικά, την ίδια διάρθρωση με εκείνη του οργανισμού, δημιουργώντας ομάδες/πυρήνες εξειδικευμένων εσωτερικών ελεγκτών/επιθεωρητών για τους ελέγχους των επιμέρους δραστηριοτήτων του οργανισμού.

Αν και η προσέγγιση αυτή είναι αποδεκτή και αναμενόμενη από τους «πελάτες» της ΜΕΕΕ, δηλαδή το Διοικητικό Συμβούλιο, τη Διοίκηση, την Επιτροπή Ελέγχου και τους επικεφαλής των Μονάδων του χρηματοπιστωτικού ομίλου, καθώς και τις Εποπτικές Αρχές και τους εξωτερικούς ελεγκτές, θεωρώ ότι αυτό είναι ένα μοντέλο που πρέπει, πλέον, να επανεξεταστεί, υπό το πρίσμα τόσο των διαλαμβανομένων στη νέα ΠΔ/ΤΕ, όσο και της νέας επιχειρηματικής νοοτροπίας που προανέφερα. Συγκεκριμένα, θεωρώ ότι, ως συνέπεια των τελευταίων, έχουν δημιουργηθεί, πλέον, οι συνθήκες που, εν τέλει, θα συντελέσουν στη μείωση της σημαντικότητας του έργου της ΜΕΕΕ και της αξίας που αυτή προσθέτει στον οργανισμό, στο πλαίσιο που η ΜΕΕΕ θα εξακολουθεί να εκπληρώνει την αποστολή της, μέσω της ως άνω προσέγγισης. Οι συνθήκες αυτές αφορούν, αφενός την αναμενόμενη ενίσχυση των μηχανισμών εσωτερικού ελέγχου σε κάθε Μονάδα του οργανισμού και αφετέρου την αναμενόμενη ενίσχυση της ποιότητας του έργου που θα παράγουν προς τους ίδιους με την ΜΕΕΕ «πελάτες», οι, θεσμοθετημένες στην ΠΔ/ΤΕ, ανεξάρτητες Μονάδες (Διαχείρισης Κινδύνων και Κανονιστικής Συμμόρφωσης) που είναι επιφορτισμένες με τη συνεχή παρακολούθηση και διαχείριση των αναλαμβανομένων κινδύνων από το χρηματοπιστωτικό όμιλο, δηλαδή του πιστωτικού κινδύνου, του κινδύνου αγοράς, του λειτουργικού κινδύνου και του κινδύνου συμμόρφωσης.

Ωστόσο, οφείλω να επισημάνω ότι, η αναμενόμενη ενίσχυση των μηχανισμών εσωτερικού ελέγχου σε κάθε Μονάδα, καθώς και η αναμενόμενη βελτίωση του παραγόμενου έργου από τις Μονάδες Διαχείρισης Κινδύνων και Κανονιστικής Συμμόρφωσης, ουδόλως αναιρούν την αξία και τη σημαντικότητα της ανεξάρτητης, αντικειμενικής και τεκμηριωμένης άποψης που ο εσωτερικός έλεγχος επικοινωνεί στους πελάτες τους, απλώς, όπως προανέφερα, συντελούν στη μείωσή της. Επιπλέον, αναγνωρίζω ότι, μέχρις ότου έλθει η στιγμή κατά την οποία οι ως άνω μηχανισμοί και Μονάδες θα εκπληρώνουν την αποστολή τους με επάρκεια, αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα, θα παρέλθει ικανό χρονικό διάστημα, εντός του οποίου η άποψη της ΜΕΕΕ, έστω και με την υφιστάμενη προσέγγιση, θα εξακολουθήσει να προσδίδει αξία στον οργανισμό και στους «πελάτες της». Σημειώνω, τέλος, ότι, ίσως τότε να έχουμε φθάσει στο ανώτατο επίπεδο ωρίμανσης (maturity) του ΣΕΕ στον οργανισμό, οπότε:

α) θα υφίσταται «καθολικό πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων» με παρακολούθησή του σε πραγματικό χρόνο (real-time monitoring) από τη Διοίκηση και ταυτόχρονη μέριμνα για τη συνεχή βελτίωσή του (enterprise-wide risk management) και β) θα υφίστανται αυτοματοποιημένες διαδικασίες για τη διενέργεια των ελέγχων, οι οποίες θα επιτρέπουν την έγκαιρη διεξαγωγή, κατάλληλης έκτασης και εύρους, ελέγχων, καθώς και την άμεση λήψη επαρκών και αποδοτικών, διορθωτικών μέτρων.

Νέες κατευθύνσεις για τη Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου-Επιθεώρησης

Παρά τις συνθήκες που διαμορφώνονται για το ρόλο της ΜΕΕΕ στον οργανισμό, βάσει των όσων προαναφέρθηκαν, θεωρώ ότι υπάρχουν περιθώρια ουσιαστικής ενίσχυσης του ρόλου της, καθώς και αύξησης της αξίας που αυτή προσδίδει στον οργανισμό και στους «πελάτες» της.

Στο πλαίσιο αυτό, η πρότασή μου αφορά την επανεξέταση της προσέγγισης που μέχρι σήμερα ακολουθείται από τη ΜΕΕΕ για την εκπλήρωση της αποστολής της. Συγκεκριμένα, η προσέγγιση που έχω υπόψη μου αφορά τη διαμόρφωση άποψης για την ποιότητα του ΣΕΕ, με συνθετικό χαρακτήρα σε επίπεδο δραστηριοτήτων που διατρέχουν τον Όμιλο, σε αντίθεση με την αποσυνθετική δομή, σε τμήματα/μονάδες/εταιρείες αλλά και σχετικά καθήκοντα και αρμοδιότητες, που επιβάλλει το σύγχρονο οργανωτικό και λειτουργικό σχήμα των χρηματοπιστωτικών ομίλων.

Μέσω της υπόψη προσέγγισης, καταρχήν, αποσυνθέτουμε το χρηματοπιστωτικό όμιλο σε σχετικές και συνεχόμενες δραστηριότητες/διαδικασίες, τόσο άμεσα επιχειρηματικές (front line) όσο και υποστηρικτικές (back office), οι οποίες συνθέτουν μια πλήρη δραστηριότητα στον οργανισμό, με συγκεκριμένη αποστολή (π.χ. η συνθετική δραστηριότητα που αφορά τη διάθεση προϊόντων λιανικής τραπεζικής, στις χώρες που δραστηριοποιείται ο Όμιλος). Αυτής της νέας «συνθετικής» δραστηριότητας αξιολογούμε πλέον το ΣΕΕ, βάσει της ήδη γνωστής ελεγκτικής διαδικασίας.

Ειδικότερα, με το πέρας της ελεγκτικής διαδικασίας, θα είμαστε σε θέση να προσφέρουμε στους «πελάτες» μας μια πλήρη και συστηματική άποψη, σε επίπεδο Ομίλου, για την ελεγχθείσα «συνθετική» δραστηριότητα, περί της επάρκειας, αποδοτικότητας και αποτελεσματι-

κότητας: α) του εσωτερικού περιβάλλοντος (internal environment), β) των πολιτικών, πρακτικών και διαδικασιών που αφορούν τη διαχείριση των αναλαμβανομένων κινδύνων (event identification, risk assessment, risk response), γ) τη λειτουργία των εσωτερικών ελεγκτικών μηχανισμών (control activities), δ) των πολιτικών, πρακτικών και διαδικασιών που αφορούν σε θέματα παραγωγής πληροφόρησης και λειτουργίας των διαύλων επικοινωνίας (information & communication) και ε) των μηχανισμών εσωτερικής παρακολούθησης και αξιολόγησης της εφαρμογής των πολιτικών, πρακτικών και διαδικασιών (monitoring).

Τη συνθετική αυτή άποψη, ο εσωτερικός έλεγχος είναι σε προνομακή θέση να την παρέχει στους «πελάτες» του και αποτελεί επιθυμητό προϊόν για αυτούς.

Εν κατακλείδι, η προσέγγιση αυτή, κατά την άποψή μου, αποτελεί νέα και σημαντική πρόκληση για τη ΜΕΕΕ, στο πλαίσιο της νέας ΠΔ/ΤΕ, και απαιτεί τόσο την υιοθέτηση νέας οργανωτικής δομής από τη Μονάδα, σε επίπεδο Ομίλου, όσο και την ανάπτυξη νέας μεθοδολογίας, καθώς και νέας νοοτροπίας, για τους εσωτερικούς ελεγκτές/επιθεωρητές.

Η λειτουργία της κανονιστικής συμμορφώσεως στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και η εμπειρία της Alpha Bank

ΤΟΥ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΜΑΝΩΛΑΚΕΝΑ

Διευθυντού Διευθύνσεως Κανονιστικής Συμμορφώσεως, Alpha Bank

1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Μεταξύ των σημαντικότερων προκλήσεων που καλούνται να αντιμετωπίσουν τα πιστωτικά ιδρύματα, αλλά και γενικότερα οι επιχειρήσεις κατά τα επόμενα χρόνια συγκαταλέγεται και η σωστή διαχείριση των ρυθμιστικών αλλαγών, που θα προκύψουν από την εφαρμογή των αρχών της εταιρικής διακυβερνήσεως και ειδικότερα της νέας Πράξεως του Διοικητού της Τραπεζής της Ελλάδος 2577/9.3.2006 σχετικά με την αξιολόγηση και την οργάνωση των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου των πιστωτικών και των χρηματοδοτικών ιδρυμάτων και τις σχετικές αρμοδιότητες των διοικητικών τους οργάνων, του Νέου Πλαισίου Κεφαλαιακής Επάρκειας της Επιτροπής της Βασιλείας (γνωστό και ως «Βασιλεία II»), των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και των κοινοτικών οδηγιών για την πρόληψη και καταστολή νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες καθώς και η προσαρμογή στα νέα δεδομένα έγκαιρα και αποτελεσματικά και με το λιγότερο δυνατό κόστος. Η αδυναμία συμμορφώσεως με το συνεχώς μεταβαλλόμενο κανονιστικό πλαίσιο μπορεί να επιφέρει σημαντική ζημία στη φήμη των πιστωτικών ιδρυμάτων ή να προκαλέσει την επιβολή κυρώσεων, ενώ αντίθετα μία προληπτική και σωστή αντιμετώπιση των ρυθμιστικών εξελίξεων εξασφαλίζει όχι μόνον την πλήρη συμμόρφωση με το υπάρχον κανονιστικό πλαίσιο, αλλά και τη δυνατότητα εντοπισμού περιοχών νέων ευκαιριών και ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.

2. Η αναγκαιότητα και το εύρος της ρυθμιστικής παρεμβάσεως στο χρηματοπιστωτικό σύστημα

Το ρυθμιστικό πλαίσιο, το οποίο διέπει τη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος είναι ιδιαίτερα εκτεταμένο και έγκειται στην ανάγκη που υφίσταται για:

- τη διασφάλιση της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος (πρόληψη, διαχείριση και διευθέτηση τραπεζικών κρίσεων),
- τη διασφάλιση της φήμης του τραπεζικού συστήματος (συνίσταται στην πρόληψη του οικονομικού εγκλήματος στο τραπεζικό σύστημα),
- τη διασφάλιση της προστασίας του καταναλωτή τραπεζικών υπηρεσιών (συνίσταται στην αποκατάσταση αφενός της ασυμμετρίας πληροφόρησης μεταξύ καταναλωτή και προμηθευτή, αφετέρου στην αποκατάσταση της διαπραγματευτικής αδυναμίας του καταναλωτή έναντι του προμηθευτή),
- τη διασφάλιση της προστασίας της εύρυθμης λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών και διακανονισμού πληρωμών και χρεογράφων,
- τη διασφάλιση της προστασίας της εύρυθμης λειτουργίας των κεφαλαιαγορών και
- την πρόληψη της χρήσεως του χρηματοπιστωτικού συστήματος για την τέλεση οικονομικών εγκλημάτων.

3. Η ένταξη της λειτουργίας της κανονιστικής συμμορφώσεως στο υπάρχον κανονιστικό πλαίσιο

3.1. Η έννοια και η σημασία της λειτουργίας της κανονιστικής συμμορφώσεως

Δεδομένης της εκτάσεως του ρυθμιστικού πλαισίου, το οποίο διέπει το οικονομικό περιβάλλον, καθίσταται ιδιαίτερα σημαντικός ο ρόλος της λειτουργίας κανονιστικής συμμορφώσεως, όπως αυτή ορίζεται παρακάτω, δηλαδή ως «μία ανεξάρτητη λειτουργία, η οποία αναγνωρίζει, αξιολογεί, συμβουλεύει, παρακολουθεί και υποβάλλει αναφορές σχετικά με τον κίνδυνο μη συμμορφώσεως του πιστωτικού ιδρύματος με το εκάστοτε κανονιστικό πλαίσιο».

Η έννοια της κανονιστικής συμμορφώσεως ωστόσο δεν είναι νέα. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, για παράδειγμα, υφίσταται από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 στα πλαίσια σεβασμού των κανόνων σωστής επιχειρηματικής συμπεριφοράς και έκτοτε έχει επεκταθεί και σε άλλους τομείς.

Αντίστοιχα και σε πολλές ηπειρωτικές ευρωπαϊκές χώρες έχει αναπτυχθεί η λειτουργία της κανονιστικής συμμορφώσεως, βασισμένη στην κανονιστική υποχρέωση των τραπεζών και των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών να έχουν επαρκή διοικητικά και λογιστικά συστήματα εσωτερικού ελέγχου. Επιπλέον και η ανάγκη συμμορφώσεως με απαιτή-

σεις που σχετίζονται με την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες έχει ενισχύσει την καθιέρωση της λειτουργίας της κανονιστικής συμμορφώσεως σε συγκεκριμένες χώρες. Έτσι, αν και η έννοια της κανονιστικής συμμορφώσεως είναι ακόμη σε εμβρυϊκό στάδιο σε ορισμένες ηπειρωτικές ευρωπαϊκές χώρες, εξελίσσεται ωστόσο πολύ γρήγορα.

Τη μεγαλύτερη παράδοση όμως ως προς τη λειτουργία της κανονιστικής συμμορφώσεως έχουν οι ΗΠΑ, όπου η πρώτη σχετική νομοθεσία τοποθετείται χρονολογικά στις δεκαετίες του 1930 και 1940, ενώ έκτοτε έχει εξελιχθεί σημαντικά προσαρμοζόμενη είτε στην αμερικανική εσωτερική νομοθεσία είτε στο συνεχώς μεταβαλλόμενο διεθνές περιβάλλον στο οποίο καλούνται να δραστηριοποιηθούν τα πιστωτικά ιδρύματα.

Σε εθνικό επίπεδο η λειτουργία της κανονιστικής συμμορφώσεως αποτελεί υπό το πρίσμα της προσφάτως θεσπισθείσας Πράξεως του Διοικητού της Τραπεζής της Ελλάδος (στο εξής ΠΔ/ΤΕ) 2577/9.3.2006 μαζί με τη διαχείριση κινδύνων και την εσωτερική επιθεώρηση, τα απαραίτητα συστατικά στοιχεία για τη δόμηση ενός επαρκούς και αποτελεσματικού Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, ενώ με την εν λόγω ΠΔ/ΤΕ η θεσμοθέτηση Μονάδας Κανονιστικής Συμμορφώσεως ή η ανάθεση των σχετικών καθηκόντων σε εξουσιοδοτημένους προς τούτο υπαλλήλους μετά από έγκριση της Τραπεζής της Ελλάδος καθίσταται πλέον υποχρεωτική.

Η σημασία της υπάρξεως λειτουργίας κανονιστικής συμμορφώσεως είναι μεγάλη, δεδομένου ότι ένα δυναμικό πρόγραμμα κανονιστικής συμμορφώσεως:

- Προσδίδει κύρος και διαφυλάσσει την εταιρική ταυτότητα.
- Απευθύνεται στην οργανωτική ακεραιότητα, το θεμελιώδη λίθο της ηθικής εταιρικής συμπεριφοράς.
- Συνάδει στο κτίσιμο ισχυρής φήμης στο επιχειρησιακό περιβάλλον (στους πελάτες, μετόχους, υπαλλήλους και στο κοινωνικό σύνολο εν γένει).

3.2. Στατική και δυναμική διάσταση

Η λειτουργία της κανονιστικής συμμορφώσεως έχει δύο διαστάσεις, τη στατική και τη δυναμική.

Η στατική της διάσταση έγκειται αφενός στην ταυτοποίηση, αξιολόγηση και παρακολούθηση του κινδύνου της Τραπεζής και του Ομίλου από τη μη συμμόρφωση προς το εκάστοτε κανονιστικό πλαίσιο, αφετέρου στη διασφάλιση της συμμορφώσεως της Τραπεζής και των εταιρειών του Ομίλου στο εκάστοτε ισχύον κανονιστικό πλαίσιο.

Αντίστοιχα η δυναμική διάσταση της λειτουργίας της κανονιστικής συμμορφώσεως έγκειται στην έγκαιρη ενημέρωση της Διοικήσεως αναφορικά με τις επικείμενες εξελίξεις στο κανονιστικό πλαίσιο με στόχο την αξιολόγηση των επιπτώσεων των επερχομένων μεταβολών στη λειτουργία της Τραπέζης και του Ομίλου.

3.3. Σκοπός συστάσεως μιας Μονάδας Κανονιστικής Συμμορφώσεως

Ο σκοπός συστάσεως μιας Μονάδας Κανονιστικής Συμμορφώσεως συνίσταται στην πρόληψη και την αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων μη συμμορφώσεως προς το εκάστοτε κανονιστικό πλαίσιο, που μπορεί να προκύψουν από την επιχειρησιακή δραστηριότητα του χρηματοπιστωτικού οργανισμού, με τη θέσπιση καταλλήλων πολιτικών και διαδικασιών και την υιοθέτηση μηχανισμών αναγνώρισεως, ελέγχου και παρακολουθήσεως των σχετικών κινδύνων, με απώτερο σκοπό τη διαφύλαξη της ακεραιότητας και της φήμης του Οργανισμού.

3.4. Αρμοδιότητες Μονάδας Κανονιστικής Συμμορφώσεως

Μερικές από τις βασικές αρμοδιότητες με τις οποίες επιφορτίζεται μια Μονάδα Κανονιστικής Συμμορφώσεως είναι οι ακόλουθες:

- Επικοινωνεί και εκπροσωπεί τον Οργανισμό στις εποπτικές αρχές, τους ελεγκτικούς μηχανισμούς και τα θεσμικά και ρυθμιστικά όργανα.
- Ενημερώνει και συμβουλεύει τη Διοίκηση για τις συνέπειες των αποφάσεων των εποπτικών αρχών και θεσμικών οργάνων.
- Μεριμνά για την προώθηση και καλλιέργεια των αρχών της κανονιστικής συμμορφώσεως σε όλο τον Οργανισμό.
- Έχει την ευθύνη υλοποιήσεως της πολιτικής κανονιστικής συμμορφώσεως, θεσπίζει διαδικασίες, προβαίνει σε ελέγχους για την ορθή εφαρμογή τους και προτείνει τη λήψη προληπτικών και διορθωτικών μέτρων.
- Αξιολογεί τη συμβατότητα των εσωτερικών διαδικασιών και πρακτικών του Οργανισμού με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, εντοπίζοντας τυχόν ανεπάρκειες και παρατυπίες, και εισηγείται τις απαιτούμενες προσαρμογές, βελτιώσεις και τροποποιήσεις.
- Υλοποιεί την πολιτική του οργανισμού για την πρόληψη και την καταστολή νομιμοποιήσεως εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.
- Παρακολουθεί και αξιολογεί τις διαδικασίες σχεδιασμού, αναπτύξεως και διαθέσεως προϊόντων και υπηρεσιών.
- Παρακολουθεί την εφαρμογή των διατάξεων της νομοθεσίας για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.
- Επιμελείται την εφαρμογή του κώδικα εταιρικής διακυβερνήσεως και του κώδικα δεοντολογίας μέσω των εσωτερικών διαδικασιών.

- Έχει την εποπτεία και παρέχει την αναγκαία καθοδήγηση όλων των Υπευθύνων Κανονιστικής Συμμορφώσεως (Compliance Officers) του Οργανισμού.
- Επιμελείται την έκδοση γραπτών οδηγιών προς το προσωπικό (εγχειρίδια) και εκπονεί το ετήσιο πρόγραμμα εκπαίδευσεως και επιμορφώσεως για την κανονιστική συμμόρφωση.
- Παρακολουθεί, ελέγχει και αξιολογεί τον κίνδυνο μη συμμορφώσεως με το εκάστοτε κανονιστικό πλαίσιο, που αντιμετωπίζει ο Οργανισμός και εισηγείται την αποτελεσματική διαχείρισή του.

3.5. Κίνδυνος μη συμμορφώσεως με το κανονιστικό πλαίσιο

Ως κίνδυνος μη συμμορφώσεως με το κανονιστικό πλαίσιο ορίζεται ο κίνδυνος επιβολής νομικών κυρώσεων, οικονομικής ζημίας ή απώλειας φήμης που μπορεί να υποστεί ο Οργανισμός, ως συνέπεια της αποτυχίας του να συμμορφωθεί προς τις υποχρεώσεις που επιβάλλονται από το ισχύον δίκαιο, τους κανονισμούς, τους κώδικες επικοινωνίας και συμπεριφοράς και τα πρότυπα καλής πρακτικής.

Ορισμένες ειδικές περιοχές κινδύνων μη συμμορφώσεως με το κανονιστικό πλαίσιο, στις οποίες θα μπορούσε να γίνει ενδεικτική αναφορά είναι οι εξής:

- Εταιρική διακυβέρνηση (π.χ. συγκρούσεις συμφερόντων)
- Προστασία του καταναλωτή τραπεζικών υπηρεσιών
- Κεφαλαιαγορά - Χειραγώγηση της αγοράς
- Προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα
- Τραπεζικό απόρρητο
- Πρόληψη και καταστολή νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες («ξέπλυμα χρήματος») - Χρηματοδότηση της τρομοκρατίας
- Καταπολέμηση της απάτης

3.6. Αρχές κανονιστικής συμμορφώσεως όπως έχουν προσδιορισθεί στο κείμενο της Επιτροπής της Βασιλείας “Compliance function in banks”

Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία έχει θεσπίσει ένα πλαίσιο αρχών κανονιστικής συμμορφώσεως, το οποίο συνίσταται στα εξής:

Αρχή 1n: Το Διοικητικό Συμβούλιο της Τραπέζης (στο εξής Δ.Σ.) έχει την ευθύνη της επίβλεψης της διαχειρίσεως του κινδύνου μη συμμορφώσεως με το κανονιστικό πλαίσιο. Το Δ.Σ. πρέ-

πει να εγκρίνει την πολιτική κανονιστικής συμμορφώσεως της Τραπεζής με την έκδοση ενός επισήμου εγγράφου που να καθιερώνει μία μόνιμη και αποτελεσματική λειτουργία κανονιστικής συμμορφώσεως. Τουλάχιστον μία φορά το χρόνο, το Δ.Σ. ή Επιτροπή του Δ.Σ. (π.χ. Επιτροπή Ελέγχου) θα πρέπει να αναθεωρεί την πολιτική κανονιστικής συμμορφώσεως της Τραπεζής και την τρέχουσα υλοποίησή της για την αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο η τράπεζα διαχειρίζεται αποτελεσματικά τον κίνδυνο μη συμμορφώσεως με το κανονιστικό πλαίσιο.

Αρχή 2n: Τα ανώτερα στελέχη της Τραπεζής είναι υπεύθυνα για την αποτελεσματική διαχείριση της Τραπεζής του κινδύνου μη συμμορφώσεως με το κανονιστικό πλαίσιο.

Αρχή 3n: Τα ανώτερα στελέχη είναι υπεύθυνα για τη δημιουργία και παρακολούθηση μιας καταγεγραμμένης πολιτικής κανονιστικής συμμορφώσεως και την υποβολή αναφορών στο Δ.Σ. τουλάχιστον μία φορά ετησίως για την τρέχουσα υλοποίησή της.

Αρχή 4n: Τα ανώτερα στελέχη είναι υπεύθυνα για την καθιέρωση μιας μόνιμης και αποτελεσματικής λειτουργίας κανονιστικής συμμορφώσεως εντός της Τραπεζής ως μέρος της πολιτικής της για την κανονιστική συμμόρφωση.

Αρχή 5n: Η λειτουργία της κανονιστικής συμμορφώσεως θα πρέπει να είναι ανεξάρτητη από τις επιχειρηματικές δραστηριότητες της Τραπεζής, χωρίς ωστόσο να περιορίζεται η συνεργασία της Μονάδας Κανονιστικής Συμμορφώσεως με τη Διοίκηση ή με άλλες μονάδες, όπως π.χ. η Μονάδα Εσωτερικής Επιθεωρήσεως, το Νομικό Τμήμα, η Μονάδα Διαχειρίσεως Κινδύνων κ.λπ. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να εξασφαλίζονται τα ακόλουθα: (α) η εν λόγω λειτουργία να έχει επίσημη μορφή, (β) να υπάρχει Υπεύθυνος Κανονιστικής Συμμορφώσεως σε επίπεδο Ομίλου ή κεντρική μονάδα που να συντονίζει τη διαχείριση του κινδύνου μη συμμορφώσεως με το κανονιστικό πλαίσιο, (γ) αποφυγή συγκρούσεως συμφερόντων μεταξύ αρμοδιοτήτων κανονιστικής συμμορφώσεως και άλλων αρμοδιοτήτων με τις οποίες έχει επιφορτισθεί το προσωπικό της Μονάδας Κανονιστικής Συμμορφώσεως ή ο επικεφαλής αυτής και (δ) πρόσβαση του προσωπικού της ΜΚΣ σε όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για την εκπλήρωση των καθηκόντων του.

Αρχή 6n: Η ΜΚΣ θα πρέπει να διαθέτει όλους τους απαραίτητους πόρους για την αποτελεσματική εκπλήρωση των καθηκόντων της.

Αρχή 7n: Ο ρόλος της λειτουργίας της κανονιστικής συμμορφώσεως έγκειται στην υποβοήθηση των ανωτέρων στελεχών του πιστωτικού ιδρύματος ως προς την αποτελεσματική διαχείριση του κινδύνου μη συμμορφώσεως με το κανονιστικό πλαίσιο, που αντιμετωπίζει το πιστωτικό ίδρυμα.

Αρχή 8η: Το εύρος και η έκταση των δραστηριοτήτων της ΜΚΣ θα πρέπει να υπόκεινται σε περιοδική επαναξιολόγηση από τη Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου.

Αρχή 9η: Τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να συμμορφώνονται με τους εφαρμοστέους κανόνες σε όλες τις περιοχές όπου δραστηριοποιούνται και η οργάνωση, η δομή, καθώς και οι αρμοδιότητες της ΜΚΣ θα πρέπει να είναι συνεπείς με τις τοπικές κανονιστικές απαιτήσεις.

Αρχή 10η: Η κανονιστική συμμόρφωση θα πρέπει να εκλαμβάνεται ως βασική δραστηριότητα διαχείρισεως του κινδύνου εντός του πιστωτικού ιδρύματος. Συγκεκριμένα καθήκοντα της ΜΚΣ μπορούν να ανατεθούν σε τρίτους, αλλά θα πρέπει να υπόκεινται σε κατάλληλη επίβλεψη από τον επικεφαλής της ΜΚΣ.

4. Η λειτουργία της κανονιστικής συμμορφώσεως στην ALPHA BANK

4.1. Η σύσταση της Μονάδας Κανονιστικής Συμμορφώσεως στην ALPHA BANK

Στο πλαίσιο αυτό η ALPHA BANK έχει συστήσει ήδη από το Μάρτιο του 2005 τη Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμορφώσεως, η λειτουργία της οποίας αποσκοπεί:

- Στον εντοπισμό, την αξιολόγηση και τη διαχείριση του κινδύνου στον οποίο μπορεί να εκτεθεί η Τράπεζα και ο Όμιλος λόγω της αδυναμίας συμμορφώσεως προς το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο.
- Στην ενημέρωση της Διοικήσεως αναφορικά με την έκθεση της Τραπέζης και του Ομίλου στον κίνδυνο μη συμμορφώσεως με το κανονιστικό πλαίσιο και τις κατάλληλες μεθόδους διαχειρίσεώς του, και
- Στη διαρκή παρακολούθηση των μεταβολών που επέρχονται ή επίκεινται, στο κανονιστικό πλαίσιο, με στόχο την ενημέρωση της Διοικήσεως, ώστε να καθίσταται δυνατή η έγκαιρη αξιολόγηση των επιπτώσεών τους στη λειτουργία της Τραπέζης και του Ομίλου.

4.2. Η ένταξη της στο οργανόγραμμα της ALPHA BANK

Η Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμορφώσεως της ALPHA BANK υπάγεται οργανικά στη Γενική Διεύθυνση, αναφέρεται στην Επιτροπή Ελέγχου (Audit Committee) και υπόκειται στον έλεγχο της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου, ενώ απολαμβάνει ανεξαρτησίας έναντι των λειτουργικών μονάδων της Τραπέζης και των εταιρειών του Ομίλου.

4.3. Επιδιωκόμενοι στόχοι της Μονάδας Κανονιστικής Συμμορφώσεως

Ορισμένοι από τους επιδιωκόμενους στόχους της ΜΚΣ είναι οι εξής:

- Η συνεχής και αδιάλειπτη συμμόρφωση της λειτουργίας της Τραπέζης και του Ομίλου προς το θεσμικό και ευρύτερο κανονιστικό πλαίσιο, ώστε να εξασφαλίζεται η ορθότητα και νομιμότητα των πάσης φύσεως δραστηριοτήτων.
- Η θέσπιση διαδικασιών και συστημάτων αξιολογήσεως και ελέγχου σε όλες τις επιχειρησιακές δραστηριότητες της Τραπέζης και του Ομίλου, ώστε να παρέχεται το κατάλληλο πλαίσιο αναγνώρισεως και διαχειρίσεως των κινδύνων μη συμμορφώσεως με το κανονιστικό πλαίσιο.
- Η θεμελίωση της νοοτροπίας συμμορφώσεως (compliance culture) ως πρότυπο εταιρικής συμπεριφοράς.
- Η συνεχής ενημέρωση και εκπαίδευση του προσωπικού ώστε να αναγνωρίζουν και να κατανοούν τους κινδύνους μη συμμορφώσεως με το κανονιστικό πλαίσιο, που αφορούν τα προϊόντα και τις παρεχόμενες υπηρεσίες, τις υποδομές και τις λειτουργίες, αλλά και να προλαμβάνουν και εμποδίζουν τη διενέργεια συναλλαγών που εμπίπτουν στην κατηγορία των οικονομικών ή άλλων εγκλημάτων.
- Η ενίσχυση της εταιρικής ταυτότητας διεθνώς με την απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.

4.4. Αρμοδιότητες της Μονάδας Κανονιστικής Συμμορφώσεως της ALPHA BANK

Το αντικείμενο ενασχολήσεως της Διευθύνσεως είναι αρκετά ευρύ και περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τις εξής αρμοδιότητες:

- Ευθύνη για την υλοποίηση της πολιτικής κανονιστικής συμμορφώσεως της Τραπέζης και του Ομίλου.
- Εκπόνηση του ετήσιου Προγράμματος Κανονιστικής Συμμορφώσεως της Τραπέζης και του Ομίλου, στο οποίο καθορίζονται οι ενέργειες κανονιστικής συμμορφώσεως όλων των λειτουργικών μονάδων, η εφαρμογή ή/και η αναθεώρηση συγκεκριμένων πολιτικών και διαδικασιών, καθώς και η πολιτική εκπαιδεύσεως, επιμορφώσεως και κατάρτισεως του Προσωπικού σε θέματα κανονιστικής συμμορφώσεως.
- Συνεργασία με τη Διεύθυνση Νομικών Υπηρεσιών καθώς και με τις λειτουργικές μονάδες της Τραπέζης και του Ομίλου από τις οποίες απορρέει κατά κύριο λόγο ο κίνδυνος μη συμμορφώσεως με το κανονιστικό πλαίσιο, ζητώντας και λαμβάνοντας τις απαιτούμενες πληροφορίες σε θέματα αρμοδιότητάς της.

- Εντοπισμός και αξιολόγηση σε διαρκή βάση του μεγέθους του κινδύνου μη συμμορφώσεως με το κανονιστικό πλαίσιο, που αντιμετωπίζει η τράπεζα και οι εταιρείες του Ομίλου και εισηγήσεις προς τη Διοίκηση προτάσεων για την αποτελεσματική διαχείρισή του.
- Αξιολόγηση της συμβατότητας των εσωτερικών διαδικασιών και πρακτικών των λειτουργικών μονάδων της Τραπέζης και των εταιρειών του Ομίλου με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, εντοπίζοντας τυχόν ανεπάρκειες και παρατυπίες, και εισηγήσεις προς τη Διοίκηση για τις απαιτούμενες προσαρμογές, βελτιώσεις και τροποποιήσεις.
- Έγκαιρος εντοπισμός, σε συνεργασία με άλλες λειτουργικές μονάδες της Τραπέζης και εταιρείες του Ομίλου, των ευκαιριών ή των κινδύνων που απορρέουν από την εξέλιξη του κανονιστικού πλαισίου, αξιολόγησή τους και υποβολή στη Διοίκηση σε τακτά χρονικά διαστήματα σχετικών εκθέσεων, εισηγούμενη τις προσφορότερες μεθόδους προσαρμογής.
- Ευθύνη για τη θέσπιση των καταλλήλων διαδικασιών για την ορθή εφαρμογή του Προγράμματος Κανονιστικής Συμμορφώσεως της Τραπέζης και του Ομίλου. Ειδικότερα:
 - Αξιολόγηση, σε συνεργασία με τις αρμόδιες λειτουργικές μονάδες της Τραπέζης και του Ομίλου, κατά πόσο τα προσφερόμενα προϊόντα και οι παρεχόμενες υπηρεσίες είναι σύμφωνες με τις διατάξεις του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου και σχετική ενημέρωση της Διοικήσεως.
 - Έγκαιρη αναγνώριση και αξιολόγηση των κινδύνων που εκπορεύονται από την ανάπτυξη νέων προϊόντων, την υιοθέτηση νέων πρακτικών και την έναρξη συνεργασίας με πελάτες και προμηθευτές.
 - Υλοποίηση της πολιτικής και των διαδικασιών της Τραπέζης και του Ομίλου για την πρόληψη και καταστολή νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.
- Ενημέρωση των λειτουργικών μονάδων της Τραπέζης και του Ομίλου και παροχή οδηγιών προς αυτές, σε θέματα αρμοδιότητάς της, μέσω εγχειριδίων κανονιστικής συμμορφώσεως, εσωτερικών κωδίκων δεοντολογίας και πρακτικών κατευθυντηρίων γραμμών, με στόχο την ορθή εφαρμογή του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου και εποπτεία της εφαρμογής τους.
- Έλεγχοι για τον εντοπισμό τυχόν παραβιάσεων είτε των αρχών της Πολιτικής Κανονιστικής Συμμορφώσεως είτε του Προγράμματος Κανονιστικής Συμμορφώσεως ζητώντας, εάν απαιτείται, τον ορισμό ανεξάρτητων ελεγκτών και υποβολή εκθέσεων προς τη Διοίκηση σε περίπτωση διαπιστώσεως παραβιάσεων.
- Εποπτεία των Υπευθύνων Κανονιστικής Συμμορφώσεως αρμοδίων για τα καταστήματα εξωτερικού της Τραπέζης και τις εταιρείες του Ομίλου του εσωτερικού καθώς και εκείνων που είναι εγκατεστημένες στην αλλοδαπή.
- Ευθύνη της επικοινωνίας της Τραπέζης καθώς και της εκπροσώπησής της στους φορείς από τους οποίους εκπορεύονται οι διατάξεις του κανονιστικού πλαισίου, ιδίως με τις εθνικές αρμόδιες αρχές εποπτείας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, για θέματα αρμοδιότητάς της.

4.5. Πρόγραμμα κανονιστικής συμμορφώσεως

Με γνώμονα τις προαναφερθείσες αρμοδιότητες η Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμορφώσεως έχει καταρτίσει πρόγραμμα κανονιστικής συμμορφώσεως, το οποίο έχει ως βασικούς στόχους τον προσδιορισμό και την καταγραφή των απαιτούμενων ενεργειών για τη συνεπή εφαρμογή του κανονιστικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία της Τραπέζης ως πιστωτικού ιδρύματος και των εταιρειών του Ομίλου, την προτεραιότητα υλοποίησής τους και την παρακολούθηση της εφαρμογής τους από της αρμόδιες μονάδες. Βασικό άξονα δραστηριοποίησης αποτελούν η συστηματική παρακολούθηση των επικείμενων κανονιστικών εξελίξεων και ο εντοπισμός και αξιολόγηση των κινδύνων που απορρέουν από τη μη συμμόρφωση της Τραπέζης και των εταιρειών του Ομίλου προς το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο.

5. Συμπερασματικές παρατηρήσεις

Συμπερασματικά, η λειτουργία της κανονιστικής συμμορφώσεως δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση πρόσθετο κόστος, αλλά παράγοντα δημιουργίας σημαντικής και πραγματικής αξίας για τον οργανισμό. Ήδη πολλές επιχειρήσεις μεταξύ των οποίων και η ALPHA BANK έχουν συνειδητοποιήσει το βασικό ρόλο που καλείται να παίξει η λειτουργία της κανονιστικής συμμορφώσεως, με αποτέλεσμα την απομάκρυνση από την αρχική στενή θεώρησή της και την αντίληψή της ως κωδικοποίηση καλής επιχειρηματικής πρακτικής.

Η σωστή αντίληψη της έννοιας της κανονιστικής συμμορφώσεως προϋποθέτει κατανόηση και ανταπόκριση απέναντι στις προσδοκίες των πελατών και των άλλων ενδιαφερομένων μερών (“stakeholders”), βελτιώνοντας με τον τρόπο αυτό την ποιότητα των εν λόγω σχέσεων. Η ύπαρξη καθιερωμένων και ενσωματωμένων διαδικασιών κανονιστικής συμμορφώσεως καθιστούν ταχύτερες τις διαδικασίες εγκρίσεως νέων προϊόντων και επιχειρησιακών πρωτοβουλιών και ενισχύουν το επιχειρηματικό μοντέλο μειώνοντας το επίπεδο του κινδύνου και κατά συνέπεια και το κόστος του κεφαλαίου.

Επιπλέον μία αποτελεσματική λειτουργία κανονιστικής συμμορφώσεως αποτελεί προϋπόθεση για την ορθή τήρηση των αρχών εταιρικής διακυβερνήσεως. Δεδομένου ότι συμβάλλει στη διασφάλιση των επιχειρηματικών συμφερόντων, η λειτουργία κανονιστικής συμμορφώσεως είναι κάτι περισσότερο από έλεγχο και για να είναι πλήρως αποτελεσματική έτσι ώστε να προκύπτουν τα μέγιστα επιχειρηματικά οφέλη, θα πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του τρόπου με τον οποίο λειτουργεί η επιχείρηση.

Εφαρμογή αρχών λειτουργίας ΣΕΕ σε επίπεδο τραπεζικού ομίλου

της ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΑΝΔΡΕΑΔΟΥ

Audit Director, Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής, EFG Eurobank Ergasias

Νέες ρυθμίσεις - νέες διαστάσεις

Μετά από ένα μακροχρόνιο και εκτεταμένο διάλογο με τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της χώρας, η Πράξη Διοικητή 2577/9.3.2006 της Τράπεζας της Ελλάδος, με ένα πλέγμα νέων ρυθμίσεων που λαμβάνουν υπόψη τις σημαντικές εξελίξεις στον εγχώριο και διεθνή τραπεζικό κλάδο, επικαιροποιεί και αναβαθμίζει ουσιαστικά τις, οριζόμενες από την ΠΔ 2438/98, αρχές λειτουργίας των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου (ΣΕΕ), δίνοντας, σε αρκετές περιπτώσεις, νέα διάσταση στην εφαρμογή και εποπτεία τους. Μία από τις σημαντικές νέες αυτές διαστάσεις αφορά την εισαγωγή των εννοιών του *Ομίλου του πιστωτικού ιδρύματος* και της *επικεφαλής του Ομίλου* μπητρικής τράπεζας, καθώς και στις σχετικές με αυτές ρυθμίσεις και πλαίσιο λειτουργίας.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι στην προηγούμενη Πράξη Διοικητή 2438/98, παρότι ετίθετο η αναγκαιότητα, τα πιστωτικά ιδρύματα να εξασφαλίζουν ότι οι αρχές λειτουργίας των ΣΕΕ εφαρμόζονται και από τις θυγατρικές τους επιχειρήσεις, δε γινόταν μεγαλύτερη εμβάθυνση στο εύρος αλλά και τον τρόπο που θα μπορούσε αυτό να επιτευχθεί. Επίσης οι αναφορές στη σύσταση, τα καθήκοντα και τις αρχές λειτουργίας των Μονάδων Διαχείρισης Κινδύνων και Εσωτερικής Επιθεώρησης δεν έδιναν σαφή εικόνα για τις υποχρεώσεις τήρησης αυτών από τις λοιπές χρηματοπιστωτικές εταιρείες των τραπεζικών ομίλων.

Η νέα Πράξη ορίζει την υποχρέωση για την εφαρμογή των αρχών του ΣΕΕ από το σύνολο των θυγατρικών των τραπεζών, επιχειρήσεων χρηματοπιστωτικού χαρακτήρα, με ευθύνη του επικεφαλής του ομίλου πιστωτικού ιδρύματος (εφεξής, «μπητρική τράπεζα»). Βάσει αυτής της αρχής, κάθε οργανισμός οφείλει να διασφαλίζει τη συνοχή των μηχανισμών ελέγχου για τον όμιλό του και να φροντίζει για την προσαρμογή των σχετικών αναλυτικών διατάξεων στο εύρος και τη δραστηριότητα των εταιρειών του, καθώς και στις ιδιαιτερότητες των χωρών/αγορών που αυτές δραστηριοποιούνται.

Βασικοί άξονες για την επιτυχή υλοποίηση των παραπάνω είναι η αναβάθμιση των Λειτουργιών Διαχείρισης Κινδύνων, Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εσωτερικής Επιθεώρησης τόσο στο επίπεδο της μητρικής τράπεζας όσο και σε αυτό του ομίλου. Η νέα Πράξη ωθεί στην ενσωμάτωση στη στρατηγική του ομίλου, των θεμάτων οργάνωσης και λειτουργίας των τριών αυτών κεντρικών Μονάδων, με στόχο την επίτευξη, στο βαθμό που αυτό είναι εφικτό, της συμβατότητας, επάρκειας και αποτελεσματικότητας των συστημάτων και διαδικασιών, της κεντρικής διαχείρισης κινδύνων, της επάρκειας των διαδικασιών για την παραγωγή και διάθεση πληροφοριών (συμπεριλαμβανομένων αυτών που απαιτούνται στα πλαίσια του Συμφώνου της Βασιλείας II), καθώς και της συμμόρφωσης του οργανισμού με το νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο της χώρας.

Οι τρεις αυτές Μονάδες, σε επίπεδο μητρικής τράπεζας, αναμένεται να αναλάβουν συντονιστικό και εποπτικό ρόλο στην οργάνωση και λειτουργία, βάσει όμοιων προτύπων, των αντίστοιχων μονάδων των θυγατρικών εσωτερικού και εξωτερικού. Σε αυτό το πλαίσιο, οι Μονάδες της μητρικής τράπεζας καλούνται να αξιολογούν την αποδοτικότητα των αντίστοιχων μονάδων των θυγατρικών και να συμμετέχουν/εκφέρουν άποψη στην επιλογή των επικεφαλής τους.

Βάσει του ιδίου σκεπτικού, ζητείται από τις τράπεζες να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα ώστε οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις των θυγατρικών εταιρειών που δεν ανήκουν στο χρηματοπιστωτικό τομέα να παράγονται με τρόπο που δε θα υποθάλλει την επίτευξη των στόχων της Πράξης.

Ως συνέπεια των ανωτέρω, οι Διοικητικές Επιτροπές της μητρικής τράπεζας καθώς και οι Επιτροπές Ελέγχου αναμένεται – κάτι που ήδη γίνεται από τους μεγάλους χρηματοπιστωτικούς ομίλους της χώρας – να αξιολογούν την επάρκεια των ΣΕΕ και σε επίπεδο ομίλου.

Τέλος τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν μέχρι τη λήξη του εξαμήνου έκαστου έτους να υποβάλλουν στην Τράπεζα της Ελλάδος τις εκθέσεις αξιολόγησης που, εφεξής, είναι υπεύθυνες να συντάσσουν ετησίως οι Μονάδες της μητρικής τράπεζας ως ακολούθως:

- του ΣΕΕ, η Μονάδα Εσωτερικής Επιθεώρησης,
- της διαχείρισης κινδύνων, η επικεφαλής Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων και
- των θεμάτων αρμοδιότητάς της, η Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης.

Για την ενσωμάτωση των θυγατρικών εταιρειών των ομίλων στη στρατηγική για το ΣΕΕ της μητρικής τράπεζας έχει δοθεί μεταβατική περίοδος μέχρι τις 30.9.2006.

Οφέλη - προκλήσεις

Οι νέες ρυθμίσεις που αφορούν τις αρχές λειτουργίας των ΣΕΕ σε επίπεδο ομίλου, με συντονιστικό ρόλο αυτόν της μητρικής τράπεζας και των Λειτουργιών της Διαχείρισης Κινδύνων, Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εσωτερικής Επιθεώρησης, οδηγούν αναμφίβολα τους χρηματοπιστωτικούς ομίλους στην υιοθέτηση/υλοποίηση βέλτιστων πρακτικών διαχείρισης και εποπτείας που με τη σειρά τους ενισχύουν και διευκολύνουν την εφαρμογή των αρχών της εταιρικής διακυβέρνησης, όπως αυτή θεσπίστηκε νομοθετικά με το Νόμο 3016/2002. Οι βασιικές ωφέλειες από την εφαρμογή αυτών των ρυθμίσεων έχουν ως ακολούθως:

- Επιτυγχάνεται η προσαρμογή των διαδικασιών, συστημάτων, μηχανισμών εποπτείας και διαχείρισης στα σημερινά δεδομένα μεγέθους, δομής, πολυπλοκότητας, εύρους δραστηριοτήτων και risk profile των χρηματοπιστωτικών ομίλων. Η εφαρμογή τόσο των αρχών των ΣΕΕ όσο και αυτών της εταιρικής διακυβέρνησης σε κάθε μέλος του ομίλου, σε όποια γεωγραφική ζώνη και εάν δραστηριοποιείται, θα είναι σε άμεση συνάρτηση με τις προσδοκίες των εποπτικών-ρυθμιστικών αρχών και το υφιστάμενο νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο.
- Ο συντονιστικός, εποπτικός ρόλος της μητρικής τράπεζας, που αποτελεί γραμμή αναφοράς για όλες τις θυγατρικές εταιρείες, διασφαλίζει την ενσωμάτωση των θεμάτων ΣΕΕ στη στρατηγική του ομίλου και την καθιέρωση κοινών, όπου είναι εφικτό, διαδικασιών, πολιτικών και λοιπών δικλείδων ασφαλείας στις επιμέρους θυγατρικές εταιρείες. Καλύτερη εποπτεία και συντονισμός σημαίνει βελτιωμένη λειτουργικότητα, αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα.
- Τυποποιείται αριθμός δραστηριοτήτων και τακτικών αναφορών σε όλες τις εταιρείες του ομίλου, γεγονός που διευκολύνει την επικοινωνία και διάχυση των πληροφοριών και επιτρέπει την καλύτερη διαχείριση των ανθρωπίνων αλλά και οικονομικών πόρων (επίτευξη οικονομικών κλίμακας).
- Επάρκεια και τυποποίηση σε θέματα εκπαίδευσης.
- Η αναβάθμιση των Λειτουργιών Διαχείρισης Κινδύνων, Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εσωτερικής Επιθεώρησης της μητρικής τράπεζας και ο συντονιστικός ρόλος τους σε θέματα ομίλου (σε αυτές αναφέρονται οι αντίστοιχες μονάδες των θυγατρικών) καλλιεργούν μια κουλτούρα εταιρικής ακεραιότητας και υπευθυνότητας, η οποία έχει άμεση σχέση με τη διασφάλιση των συμφερόντων των μετόχων και τον αποτελεσματικό συγχρονισμό των ανθρωπίνων πόρων, διαδικασιών και τεχνολογικών δυνατοτήτων για την υποστήριξη και επίτευξη των στρατηγικών στόχων του οργανισμού.

Πολλά από τα θετικά στοιχεία που αναφέρθηκαν αφορούν τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από την υιοθέτηση ενός συγκεντρωτικού (centralized) μοντέλου εποπτείας και συντονισμού δραστηριοτήτων, όπως αυτό υποδεικνύεται από την αναγκαιότητα κεντρικής εποπτείας από τη μητρική τράπεζα του ομίλου, της εφαρμογής των αρχών ΣΕΕ από τις θυγατρικές αλλά και το συντονιστικό ρόλο που οφείλουν να διαδραματίσουν οι Μονάδες Διαχείρισης Κινδύνων, Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εσωτερικής Επιθεώρησης στις αντίστοιχες λειτουργίες των λοιπών εταιρειών του ομίλου. Δε θα πρέπει όμως να παραβλεφθούν και αντιμετωπιστούν εγκαίρως οι πιθανοί κίνδυνοι τριβών, σύγχυσης και επικαλύψεων που μπορεί να προκύψουν από την εφαρμογή ενός τέτοιου μοντέλου. Είναι πιθανό σε περιπτώσεις πολύπλοκων δομών ομίλων (κυρίως αυτών με μεγάλο αριθμό θυγατρικών εταιρειών που δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό), η πρακτικότερη και καλύτερη λύση να είναι η υιοθέτηση ενός συνδυασμού συγκεντρωτικού και αποκεντροποιημένου (decentralized) μοντέλου, αφού αυτό μπορεί να παράσχει τη δυνατότητα μεγαλύτερης ευελιξίας στο χειρισμό θεμάτων εταιρειών με διαφορετικές δραστηριότητες και κουλτούρες. Συνοπτικά θα πρέπει να επισημανθούν τα κάτωθι πλεονεκτήματα μιας τέτοιας λύσης:

- Η προσαρμογή στις ιδιαίτερες συνθήκες των αγορών που δραστηριοποιούνται οι θυγατρικές, διατηρώντας ταυτόχρονα τις βασικές αρχές λειτουργίας των ΣΕΕ.
- Η εκ του σύνεγγυς εποπτεία των διαδικασιών, συστημάτων, δραστηριοτήτων.
- Η μη αποδυνάμωση του ρόλου των επικεφαλής στελεχών των θυγατρικών, αφού η καίρια συμμετοχή τους από θέση ευθύνης στην επίτευξη των στόχων θα συνεχίσει να λειτουργεί ως κίνητρο για βελτιστοποίηση της απόδοσης.

Επιπροσθέτως, ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί ώστε ο συντονιστικός και παρεμβατικός ρόλος της μητρικής τράπεζας να μην προκαταλαμβάνει ή μειώνει τις ευθύνες εταιρικής διακυβέρνησης και εποπτείας των θυγατρικών. Οι όποιες επικαλύψεις σε δομές και δραστηριότητες ενδέχεται να προκύψουν στο μεταβατικό στάδιο εφαρμογής του πλαισίου ρυθμίσεων της νέας Πράξης, μπορούν και θα πρέπει να αποφευχθούν με τις απαιτούμενες ενέργειες ενοποίησης (integration) διαδικασιών και συγχρονισμού/συντονισμού ενεργειών.

Στις περιπτώσεις που οι δομές, γραμμές αναφοράς της μητρικής τράπεζας διαφέρουν σημαντικά από αυτές των θυγατρικών υπάρχει και ο κίνδυνος να δημιουργηθούν κενά ως προς τις αρμοδιότητες καθώς και στους τομείς ανάληψης/απόδοσης ευθυνών (accountability). Και αυτά τα θέματα, τα οποία αποτελούν πρόκληση και για τις εποπτικές αρχές, θα πρέπει να εντοπιστούν και αντιμετωπιστούν εξαρχής από τα πιστωτικά ιδρύματα.

Δεδομένης της αλληλεπίδρασης των τριών βασικών Λειτουργιών – Διαχείρισης Κινδύνων, Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εσωτερικής Επιθεώρησης – σημαντικό επίσης είναι να διασφαλιστεί από τις Διοικήσεις των τραπεζών ότι όλοι οι απαιτούμενοι ρόλοι και αρμοδιότητες είναι επαρκώς οριοθετημένοι και σαφώς ορισμένοι.

Ένα ακόμη γενικό θέμα που θα πρέπει οι μητρικές τράπεζες να εξετάσουν με πολύ προσοχή αφορά στο πώς θα εποπτεύουν/συντονίζουν τις θυγατρικές εκείνες που δεν υπόκεινται στο πεδίο εφαρμογής της Πράξης, δεδομένου ότι και σε αυτές τις περιπτώσεις, για θέματα αρμοδιοτήτων μονάδων κανονιστικής συμμόρφωσης, υπάρχει υποχρέωση ενημέρωσης της Τράπεζας της Ελλάδος.

Για τις τρεις βασικές Λειτουργίες (Μονάδες Διαχείρισης Κινδύνων, Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εσωτερικής Επιθεώρησης) της μητρικής τράπεζας, τα κύρια θέματα που ανακύπτουν σε σχέση με το διευρυμένο, σε επίπεδο ομίλου, συντονιστικό ρόλο τους, έχουν συνοπτικά για την κάθε μία ως εξής:

Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων

- Η ανάγκη για μια ολιστική προσέγγιση αξιολόγησης και μέτρησης κινδύνων, εμβαθύνοντας στη διερεύνηση των συσχετισμών μεταξύ διαφορετικών τύπων δραστηριοτήτων και κινδύνων αγορών. Αυτό προϋποθέτει το σχεδιασμό επαρκών διαδικασιών για τον εντοπισμό όλων των σημαντικών κινδύνων των εταιρειών του ομίλου.
- Η μέριμνα για την ανάπτυξη εσωτερικών συστημάτων μέτρησης και διαχείρισης κινδύνων για όλες τις εταιρείες του ομίλου.
- Η οργάνωση, στα ίδια πρότυπα, αντίστοιχων Μονάδων Διαχείρισης Κινδύνου στις μεγάλες θυγατρικές του εσωτερικού και του εξωτερικού και θέσπιση πλαισίου τακτικών αναφορών αυτών.
- Η διασφάλιση της παραγωγής και διάθεσης της σχετικής με τους κύριους κινδύνους πληροφορίας (συμπεριλαμβανομένης της σχετικής με τους λειτουργικούς κινδύνους των εταιρειών του ομίλου, όπως απαιτείται από τις διατάξεις του Συμφώνου της Βασιλείας II).

Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης

- Ο συντονισμός, όπως προβλέπεται και από την τροποποίηση, συμπλήρωση και αντικατάσταση των διατάξεων του Ν. 2331/1995 που επήλθε το Νοέμβριο του 2005, για την εξασφάλιση της τήρησης των σχετικών με την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες διατάξεων από τις επιμέρους εταιρείες του ομίλου είναι ευθύνη του επικεφαλής της αρμόδιας Μονάδας της μη-

τρικής τράπεζας. Απαιτείται συνεργασία με τα αντίστοιχα στελέχη των θυγατρικών, ανταλλαγή πληροφοριών, υποβολή αναφορών στο Φορέα ακόμη και για περιπτώσεις των επιμέρους εταιρειών.

- Η, κατά το δυνατόν, τυποποίηση των μεθόδων για τον εντοπισμό και αναφορά παραβάσεων του νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου, εσωτερικών κανονισμών/πολιτικών καθώς και του κώδικα δεοντολογίας του προσωπικού.
- Η αναγκαιότητα να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στον τρόπο που θα σχεδιαστούν και λειτουργήσουν οι παραπάνω διαδικασίες και μηχανισμοί ώστε να ληφθούν υπόψη τα κάτωθι:
 - Το νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, σε ό,τι αφορά την αναφορά υπόπτων για ξέπλυμα χρήματος συναλλαγών στις χώρες που δραστηριοποιούνται οι θυγατρικές, και
 - τα ισχύοντα για την άρση τραπεζικού απορρήτου και την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Μονάδα Εσωτερικής Επιθεώρησης

- Όπως έχει ήδη αναφερθεί παραπάνω, η δόμηση στα ίδια πρότυπα των θυγατρικών του εσωτερικού και εξωτερικού και ο συντονισμός από τη Μονάδα της μητρικής τράπεζας.
- Η θέσπιση/τυποποίηση των τακτικών αναφορών.
- Η αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο οι εταιρείες του ομίλου χρησιμοποιούν σωστά τους διαθέσιμους πόρους για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων.
- Η παρακολούθηση και ετήσια αξιολόγηση επάρκειας και αποτελεσματικότητας των ΣΕΕ του Ομίλου και η υποβολή σχετικής έκθεσης στην ΤτΕ.

Προοπτική - επόμενα βήματα

Είναι γεγονός ότι η νέα Πράξη Διοικητή βελτιώνει σημαντικά το υφιστάμενο πλαίσιο αρχών λειτουργίας των ΣΕΕ, αφού λαμβάνει υπόψη και συνάδει με τις εξελίξεις στην τραπεζική αγορά, που χαρακτηρίζεται από την πολυσχιδή δραστηριότητα των χρηματοπιστωτικών ομίλων σε όλο και μεγαλύτερες γεωγραφικές ζώνες, με την ανάλογη έκθεση σε αυξημένους κινδύνους απρόβλεπτων ζημιών και φήμης.

Η σωστή εφαρμογή από τις μπητρικές τράπεζες των ρυθμίσεων για την κεντρική εποπτεία της επάρκειας των ΣΕΕ και αναβάθμιση των Λειτουργιών Διαχείρισης Κινδύνων, Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εσωτερικής Επιθεώρησης, στα πρότυπα των κορυφαίων παγκοσμίως χρηματοπιστωτικών ομίλων, εκτιμάται ότι θα βελτιώσει τη σχέση/συνεργασία των οργανισμών με τις εποπτικές αρχές και την αξιοπιστία, διαφάνεια και περιεκτικότητα των δημοσιευόμενων πληροφοριών και αναφορών.

Σε πολλές περιπτώσεις οι τραπεζικοί όμιλοι της χώρας έχουν κάνει ήδη σημαντικά βήματα και έχουν υιοθετήσει πολλές από τις ρυθμίσεις που αναφέρονται στη νέα Πράξη. Σε άλλες, πιθανότατα να χρειαστούν σοβαρές και χρονοβόρες προσπάθειες από την πλευρά τόσο των μπητρικών/συντονιστών τραπεζών όσο και των θυγατρικών τους, προκειμένου να υλοποιηθούν οι απαραίτητες δομές/διαδικασίες.

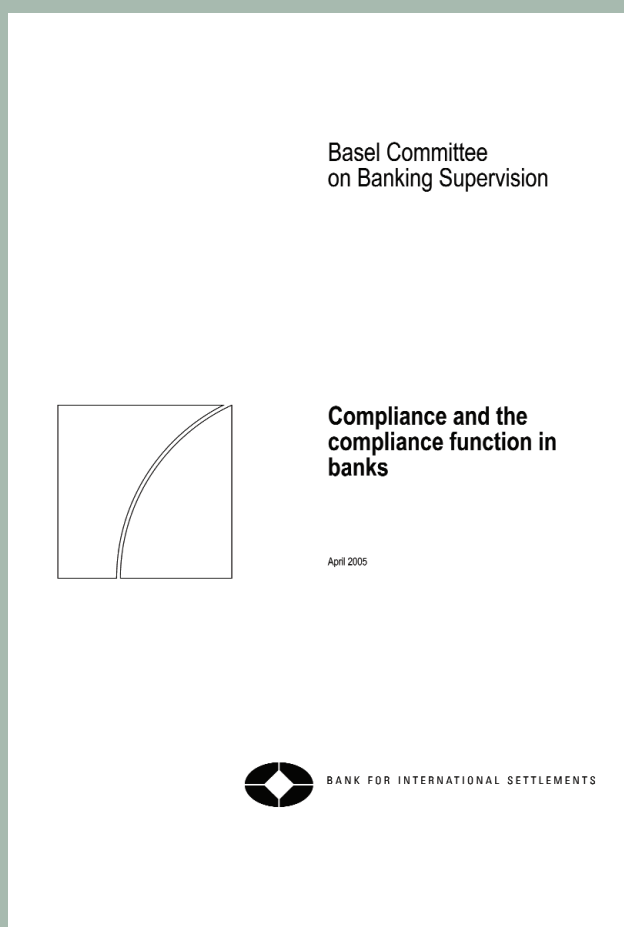
Η Τράπεζα της Ελλάδος καθώς και τα αρμόδια κατά περίπτωση Όργανα της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών αναμένεται ότι θα σταθούν αρωγοί αυτών των προσπαθειών και θα παρέχουν την απαραίτητη καθοδήγηση για τη διαμόρφωση των απαιτούμενων μηχανισμών ελέγχου και την ενσωμάτωση αυτών σε ένα ισχυρό μοντέλο εταιρικής διακυβέρνησης. Στο ίδιο πνεύμα, οι τραπεζικοί οργανισμοί θα πρέπει να επιζητήσουν τον ανοικτό διάλογο με τους ανωτέρω φορείς ώστε να βελτιώσουν την κατανόησή τους και να εμβαθύνουν στις νέες προκλήσεις.

Συνεχής θα πρέπει να είναι και η εστίαση των τραπεζών στη διασφάλιση του βέλτιστου μείγματος δεξιοτήτων και ικανοτήτων (μέσω ενός broad-based training μοντέλου) στις τρεις ζωτικές και καθοριστικές για την επίτευξη των στόχων της Πράξης, Λειτουργίες Διαχείρισης Κινδύνων, Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εσωτερικής Επιθεώρησης.

Τέλος, είναι σημαντικό να τονιστεί, ότι οι τράπεζες θα πρέπει να δουν την όλη διαδικασία και το σχεδιασμό της προσαρμογής τους στις ρυθμίσεις της νέας Πράξης όχι στα στενά πλαίσια μιας συμμόρφωσης σε κανόνες που επιβάλλει η αρμόδια εποπτική αρχή, αλλά μέσα από το πρίσμα της προστιθέμενης αξίας που θα προκύψει από μια ουσιαστική αξιοποίηση των ρυθμίσεων αυτών. Η ενσωμάτωσή τους στις βασικές δομές και αρχές λειτουργίας των χρηματο-

πιστωτικών ομίλων μπορεί αναμφισβήτητα να βοηθήσει στην επίτευξη σημαντικών μακροπρόθεσμων οφελών, όπως:

- η βελτίωση της αποτελεσματικότητας με αποδοτικότερη χρησιμοποίηση των παραγωγικών πόρων,
- η μεγαλύτερη διασφάλιση των συμφερόντων των μετόχων,
- η επαύξηση της αξίας και φήμης του ομίλου, και
- η συνεισφορά στην επίτευξη των λοιπών στρατηγικών στόχων του.

Θέματα πρακτικής εφαρμογής σε ό,τι αφορά τη λειτουργία διαχείρισης κινδύνων με αναφορά στην ΠΔ/ΤΕ 2577/2006

ΤΟΥ **ΑΝΤΩΝΗ ΔΡΑΓΓΙΩΤΗ**

Διευθυντή Risk Management, Τράπεζα Πειραιώς

Με τη νέα ΠΔ/ΤΕ 2577/2006, η Τράπεζα της Ελλάδος εμπλουτίζει, εξειδικεύει και προσαρμόζει τις σχετικές διατάξεις της προγενέστερης ΠΔ/ΤΕ 2438/1998 για τις βασικές γενικές αρχές και κριτήρια ενός Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, σύμφωνα με ένα πλαίσιο «εσωτερικής διακυβέρνησης» που θα πρέπει να εφαρμόζεται από τα πιστωτικά και χρηματοδοτικά ιδρύματα.

Ο όρος «εσωτερική διακυβέρνηση» χρησιμοποιείται στο υπό διαβούλευση κείμενο κατευθυντήριων γραμμών (CP03), της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας (CEBS) για να προδιαγράψει το πεδίο ευθύνης της Διοίκησης ενός χρηματοπιστωτικού οργανισμού για την επιχειρηματική στρατηγική, την οργανωτική δομή και τους εσωτερικούς μηχανισμούς ελέγχου. Το κείμενο πραγματεύεται θέματα πρακτικής εφαρμογής του Πυλώνα 2, που συνιστά τη δεύτερη ενότητα αρχών του νέου πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων επενδύσεων (Βασιλεία II).

Στο κείμενο αυτό της CEBS, η έννοια της εσωτερικής διακυβέρνησης θεωρείται ως βασική παράμετρος μιας διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας (ICAAP), ενώ βασική αρχή ενός πλαισίου εσωτερικής διακυβέρνησης θεωρείται η αποτελεσματική λειτουργία του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου. Ως βασικές συνιστώσες ενός Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, αναγνωρίζονται οι λειτουργίες: α) της διαχείρισης κινδύνων, β) της κανονιστικής συμμόρφωσης και γ) της εσωτερικής επιθεώρησης.

Κάθε νέα κανονιστική διάταξη απαιτεί μικρής ή μεγάλης κλίμακας αλλαγές στη λειτουργία ενός οργανισμού, είτε αυτές σχετίζονται με καθαρά διαδικαστικά θέματα, είτε αφορούν την οργανωτική του δομή. Στην περίπτωση της ΠΔ/ΤΕ 2577/2006, οι απαιτούμενες προσαρμογές αναμένεται να έχουν σημαντική διάσταση και στις δύο αυτές περιοχές.

Για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, η προσπάθεια προσαρμογής στα θέματα που θέτει η ΠΔ/ΤΕ 2577/2006 θα πρέπει να γίνει σε μια εποχή που ο ανταγωνισμός μεταξύ ελληνικών και ξένων τραπεζικών οργανισμών εντείνεται, ενώ παράλληλα επιχειρείται διεύρυνση των δραστηριοτήτων τους εντός και εκτός συνόρων. Στις συνθήκες αυτές, οι ελληνικές τράπεζες έχουν ως πρόσθετη υποχρέωση την υλοποίηση προσαρμογών για λόγους συμμόρφωσης με τα επιμέρους διαφορετικά κανονιστικά πλαίσια, ενώ παράλληλα θα πρέπει να αναπτύσσουν νέες υπηρεσίες, κοινές οργανωτικές δομές και συμβατές εσωτερικές διαδικασίες μεταξύ των κεντρικών τους υπηρεσιών και των θυγατρικών τους μονάδων στο εξωτερικό.

Από την άλλη μεριά, είναι άξιο προσοχής ότι πολλές κανονιστικές διατάξεις έχουν διαμορφωθεί μετά από ευρύ κύκλο διαβούλευσης με παράγοντες της αγοράς, ώστε να υιοθετούνται κάθε φορά βέλτιστες πρακτικές. Θα μπορούσε συνεπώς σε ορισμένες κανονιστικές διατάξεις, να αναγνωριστεί μια διάσταση κατευθυντήριων γραμμών, που μπορεί να αποσαφηνίζουν τον τρόπο εφαρμογής συγκεκριμένων λειτουργιών. Έτσι, η προσπάθεια συμμόρφωσης εσωτερικών λειτουργιών με κανονιστικά πλαίσια, μπορεί να έχει το παράλληλο όφελος της σύγκλισης με κοινά αποδεκτές πρακτικές μέσω μιας πορείας με λιγότερες ασάφειες και κινδύνους υλοποίησης.

Αναφορικά με τα παραπάνω, και εστιάζοντας τη συζήτηση στα ειδικότερα θέματα της λειτουργίας διαχείρισης κινδύνων, θα έκρινα ότι έχει ενδιαφέρον η εξέταση θεμάτων πρακτικής εφαρμογής αυτής της λειτουργίας, αναφορικά με τον τρόπο που το κείμενο της νέας πράξης μπορεί να παρέχει σχετικές διευκρινίσεις.

1. Η λειτουργία της διαχείρισης κινδύνων σύμφωνα με την ΠΔ/ΤΕ 2577/2006

Καταρχήν θεωρώ σκόπιμη μια συνοπτική αναφορά στις διατάξεις που εισάγονται στην ΠΔ/ΤΕ 2577/2006 σε ό,τι αφορά τη λειτουργία διαχείρισης κινδύνων συγκριτικά με την προηγούμενη ΠΔ/ΤΕ 2438/1998. Βασικά σημεία διαφοροποίησης και εξειδίκευσης αποτελούν:

- η καθιέρωση της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων και η ανάθεση συγκεκριμένου ρόλου στην Επιτροπή αυτή (για τους οργανισμούς με διευρυμένες δραστηριότητες),
- η αναλυτικότερη περιγραφή της έννοιας της ανεξαρτησίας της Μονάδας Διαχείρισης Κινδύνων, των γραμμών αναφοράς της και των σχέσεών της με άλλες μονάδες του οργανισμού,
- η αναλυτικότερη περιγραφή των ρόλων και αρμοδιοτήτων της Μονάδας Διαχείρισης Κινδύνων,
- η αποσαφήνιση του είδους των αποφάσεων που σχετίζονται με την ανάληψη κινδύνων και την κατανομή των σχετικών υπευθυνοτήτων.

Η σημασία που αποδίδεται στις διατάξεις της ΠΔ/ΤΕ 2577/2006 αναφορικά με θέματα πρακτικής εφαρμογής της λειτουργίας διαχείρισης κινδύνων συνδυάζεται με το γεγονός ότι σε πολλούς τραπεζικούς οργανισμούς υπάρχουν ασάφειες για τον τρόπο υλοποίησης αυτής της λειτουργίας. Ως βασική αιτία θα μπορούσε να αναγνωρίσει κανείς το ότι η έννοια της διαχείρισης κινδύνων, με τη διάσταση τουλάχιστον που της αποδίδεται σήμερα, είναι σχετικά νέα, ενώ πολλές φορές η κατεύθυνση που υιοθετείται στον τομέα αυτόν, εξαρτάται από τις ιδιαίτερες δεξιότητες των στελεχών που εμπλέκονται στη λειτουργία, τις προτεραιότητες της Διοίκησης κάποια δεδομένη στιγμή, τη διαθεσιμότητα υποδομών ή την οργανωτική διάρθρωση ενός οργανισμού.

Στις επόμενες ενότητες, εξετάζονται τρία θέματα της λειτουργίας διαχείρισης κινδύνων αναφορικά με τις διατάξεις της νέα πράξης. Το πρώτο αφορά τον τρόπο καθορισμού μιας στρατηγικής ανάληψης κινδύνων, το δεύτερο αφορά τα διάφορα επίπεδα λήψης αποφάσεων σε θέματα καθημερινής λειτουργίας και το τρίτο αφορά το θέμα της ενιαίας αντιμετώπισης αναφορικά με τα διάφορα είδη των κινδύνων.

2. Στρατηγική ανάληψης κινδύνων

Μία από τις σημαντικότερες διαστάσεις μιας λειτουργίας διαχείρισης κινδύνων αφορά τον προσδιορισμό του βαθμού στον οποίο μια τράπεζα, μέσω της ανάπτυξης των δραστηριοτήτων της θα επιθυμούσε να αναλάβει κινδύνους (risk appetite). Σε πολλές περιπτώσεις έχει θεωρηθεί ότι η διεργασία αυτή μπορεί να αφορά συγκεκριμένες μονάδες ή πρόσωπα, που εσωτερικά ένας οργανισμός αναγνωρίζει ότι έχουν επαρκή γνώση και εμπειρία για να υποστηρίξουν το ρόλο αυτό.

Η ΠΔ/ΤΕ 2577/2006 διευκρινίζει, ότι το είδος των αποφάσεων που σχετίζονται με τη διαμόρφωση στρατηγικής ανάληψης κινδύνων, αφορά το επίπεδο των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και ειδικότερα της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων. Σε αυτό το επίπεδο, μπορεί να γίνει συνδυασμός της στρατηγικής ανάπτυξης δραστηριοτήτων με εκτιμήσεις για το επίπεδο ανάληψης κινδύνων, ώστε οι σχετικές αποφάσεις να συνδυάζουν στοιχεία προβλεπόμενης κερδοφορίας με το ενδεχόμενο οικονομικών απωλειών.

Στο θέμα αυτό, το κείμενο της πράξης αποδίδει στη Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων τον ιδιαίτερο ρόλο να προετοιμάζει σε συνεργασία με τις υπόλοιπες μονάδες του οργανισμού τη σχετική συζήτηση και το κατάλληλο υποστηρικτικό υλικό, ώστε τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου να έχουν στη διάθεσή τους τα απαραίτητα δεδομένα. Παράλληλα, η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων έχει τον επιπρόσθετο ρόλο να προτείνει τα κατάλληλα μεγέθη, μέσω των οποίων να μπορεί να προσδιορίζεται και να απεικονίζεται σε οικονομικούς όρους, ο βαθμός ανάληψης κινδύνων. Ένα παράδειγμα τέτοιου μεγέθους για την περίπτωση του κινδύνου αγοράς που αφορά δραστηριότητες διαπραγμάτευσης (trading) αποτελεί η Μέγιστη Δυναμική Ζημία (Value-at-Risk).

Αυτή η διεργασία διευκολύνει την εκτίμηση των ενδεχόμενων επιπτώσεων που μπορεί να έχει η εφαρμογή μιας συγκεκριμένης στρατηγικής ανάπτυξης δραστηριοτήτων και συνήθως καταλήγει σε καθορισμό ορίων ανάληψης κινδύνων. Η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων καλείται στη συνέχεια, να αναπτύξει τις κατάλληλες υποδομές και διαδικασίες, για να παρακολουθεί συστηματικά την εφαρμογή της στρατηγικής ανάληψης κινδύνων.

3. Τα επίπεδα λήψης αποφάσεων

Ενώ η διαμόρφωση στρατηγικής ανάληψης κινδύνων από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου έχει ένα μεσο-μακροπρόθεσμο προσανατολισμό, υπάρχει μια άλλη κατηγορία αποφάσεων που αφορά θέματα διαχείρισης κινδύνων. Οι αποφάσεις αυτές συνδέονται με τη διενέργεια ή μη μεμονωμένων συναλλαγών και αφορούν περισσότερο θέματα καθημερινής πρακτικής. Ερωτήματα που προκύπτουν στο σημείο αυτό, είναι το πώς κατανέμεται η ευθύνη ανάληψης κινδύνων μεταξύ των μονάδων ενός οργανισμού και πώς διασφαλίζεται η συμβατότητα με τις αποφάσεις που έχουν ληφθεί σε επίπεδο Διοικητικού Συμβουλίου.

Η ΠΔ/ΤΕ 2577/2006 προσανατολίζεται στην κατανομή των υπευθυνοτήτων σε διαφορετικά επίπεδα-μονάδες λήψης των σχετικών αποφάσεων. Το πρώτο μέρος της ευθύνης λογικά ανήκει στις μονάδες ανάπτυξης των τραπεζικών δραστηριοτήτων (σημεία πώλησης και προώθησης προϊόντων, γραμμές διαπραγμάτευσης και διενέργειας συναλλαγών). Οι μονάδες αυτές, αξιοποιώντας την άμεση επαφή με τους πελάτες ενός οργανισμού, αλλά και τη σε βάθος γνώση της δραστηριότητας για την οποία είναι υπεύθυνες, διαμορφώνουν με τις αποφάσεις τους μια πρώτη γραμμή άμυνας.

Στη συνέχεια, είναι αναγκαία μια διαδικασία επικύρωσης αυτών των αποφάσεων. Ο ρόλος αυτός ανατίθεται σε μονάδες αξιολόγησης και έγκρισης αιτημάτων, που λειτουργικά και ιεραρχικά θα πρέπει να είναι ανεξάρτητες από τις γραμμές ανάπτυξης δραστηριοτήτων και διενέργειας συναλλαγών, διαμορφώνοντας έτσι μια δεύτερη γραμμή άμυνας σε μια λειτουργία διαχείρισης κινδύνων. Η ανεξαρτησία των μονάδων αυτών έχει στόχο να διασφαλίσει την αντικειμενικότητα στη λήψη των αποφάσεων και τον περιορισμό ενδεχόμενης επιρροής τους από τις μονάδες που συγκροτούν την πρώτη γραμμή άμυνας.

Τέλος, στη Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων ανατίθεται ένας ρόλος εκτίμησης της αποτελεσματικότητας των δύο προηγούμενων περιοχών, συγκροτώντας μια τρίτη γραμμή άμυνας. Αυτή η λειτουργία επισκόπησης συνίσταται κυρίως στην αξιολόγηση των μεθοδολογιών ανάλυσης αιτημάτων, στην εκτίμηση της καταλληλότητας των εσωτερικών διαδικασιών έγκρισης αιτημάτων και στη συστηματική παρακολούθηση χαρακτηριστικών που συνδέονται με το βαθμό ανάληψης κινδύνων για μια συγκεκριμένη δραστηριότητα.

Στη Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων ανατίθεται, επίσης, ο ρόλος της συγκεντρωτικής απεικόνισης και εκτίμησης της συνολικής έκθεσης του οργανισμού σε κινδύνους, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα σύγκρισης της πορείας ανάπτυξης των δραστηριοτήτων του οργανισμού με το πλαίσιο της στρατηγικής που έχει καθοριστεί σε επίπεδο Διοικητικού Συμβουλίου και Διοίκησης.

Παραδοσιακά, στους τραπεζικούς οργανισμούς λειτουργεί η διάκριση μεταξύ της πρώτης και της δεύτερης γραμμής άμυνας, ενώ με το κείμενο της νέας Πράξης, γίνεται αναφορά για διάκριση και μεταξύ του δεύτερου και του τρίτου επιπέδου.

Τα παραπάνω, οδηγούν στη θεώρηση ότι η ευθύνη διαχείρισης κινδύνων δεν μπορεί να είναι ρόλος μιας μόνο μονάδας σε έναν οργανισμό. Αντίθετα, η συνολική ευθύνη της διαχείρισης των κινδύνων κατανέμεται σε διάφορα επίπεδα, όπως τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, η Διοίκηση, η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων, οι μονάδες έγκρισης αιτημάτων, οι γραμμές διαπραγμάτευσης, η Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης ή η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου.

4. Η ενιαία αντιμετώπιση των επιμέρους κατηγοριών κινδύνου

Χαρακτηριστικό της νέας πράξης είναι ότι αναφέρεται σε όλες τις κατηγορίες κινδύνου, χωρίς να διαφοροποιείται το πλαίσιο αρχών διαχείρισης μιας κατηγορίας κινδύνου από την άλλη.

Σήμερα υπάρχουν τραπεζικοί οργανισμοί που διαφορετικές μονάδες εξειδικεύονται στη διαχείριση μιας συγκεκριμένης κατηγορίας κινδύνων. Η ΠΔ/ΤΕ 2577/2006 δεν προσανατολίζεται, τουλάχιστον στο επίπεδο της Μονάδας ή της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων, σε μια τέτοια διάκριση. Η προσέγγιση αυτή έχει πιθανότατα τη βάση της στο γεγονός ότι στις σύγχρονες τραπεζικές συναλλαγές δεν μπορεί εύκολα να απομονωθεί ένα είδος κινδύνου από τα υπόλοιπα είδη. Για παράδειγμα, μια νέα σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίων θα πρέπει να αξιολογηθεί τόσο για τον κίνδυνο αγοράς, όσο και για τον πιστωτικό κίνδυνο, αλλά και το λειτουργικό κίνδυνο. Επιπλέον, οι εκτιμήσεις για ένα είδος κινδύνου επηρεάζουν τις εκτιμήσεις για ένα άλλο είδος. Έτσι, οι εκτιμήσεις για τη μεταβλητότητα των ισοτιμιών νομισμάτων (κίνδυνος αγοράς), μπορεί να επηρεάζει το ισοδύναμο πιστωτικό άνοιγμα έναντι του αντισυμβαλλόμενου της συγκεκριμένης συναλλαγής (πιστωτικός κίνδυνος).

Αναδεικνύεται συνεπώς, ότι στην αξιολόγηση κινδύνων έχει μεγάλη σημασία η ανάγκη εμπλοκής και συντονισμού στελεχών με γνώσεις και εμπειρίες σε διαφορετικά είδη κινδύνων, όπως επίσης και η ανάγκη διασφάλισης της συμβατότητας των εφαρμοζόμενων μεθόδων ανάλυσης για κάθε είδος κινδύνου. Έτσι, η εκτίμηση κεφαλαιακών απαιτήσεων (είτε εποπτικών, είτε οικονομικών κεφαλαίων) δεν μπορεί να εφαρμοστεί μόνο για ένα είδος κινδύνου. Το ίδιο ισχύει για την αξιολόγηση νέων προϊόντων, την ανάπτυξη μιας νέας δραστηριότητας ή τη διενέργεια δοκιμών προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης (stress-tests).

Τα τελευταία χρόνια, οι ελληνικές τράπεζες έχουν επιτύχει σημαντικούς ρυθμούς ανάπτυξης, σε συνδυασμό με βήματα εκσυγχρονισμού και προσαρμογών σε εσωτερικές δομές και πρότυπα λειτουργίας, που χαρακτηρίζουν σύγχρονα τραπεζικά συστήματα. Τώρα φαίνεται να αντιμετωπίζουν μια νέα πρόκληση, αυτήν της διαδικασίας προσαρμογής σε απαιτητικές εποπτικές διατάξεις.

Στη διαδρομή αυτή, τα εποπτικά κείμενα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αποσαφήνιση και διευθέτηση των τρόπων υλοποίησης των εσωτερικών λειτουργιών. Ειδικότερα για θέματα διαχείρισης κινδύνων, τόσο το νέο πλαίσιο για την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων επενδύσεων, όσο και η ΠΔ/ΤΕ 2577/2006, αναμένεται να αποτελέσουν σημεία αναφοράς, για την οριοθέτηση και ενδυνάμωση αυτής της λειτουργίας στις εσωτερικές διαδικασίες των τραπεζικών οργανισμών.

Η κανονιστική συμμόρφωση στο πλαίσιο του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου

ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ ΣΠ. ΧΡΥΣΑΝΘΗ
Δικηγόρου ΔΝ, LL.M

Εισαγωγή

Η πρόσφατη ΠΔ/ΤΕ 2577/2006, που αντικατέστησε την ΠΔ/ΤΕ 2438/98, εντάσσει την κανονιστική συμμόρφωση στο σύστημα εσωτερικού ελέγχου της επιχείρησης. Γι' αυτό, η κατανόηση της σημασίας που αποδίδει ο νομοθέτης στην κανονιστική συμμόρφωση απαιτεί τη συσχέτισή της με το σύστημα εσωτερικού ελέγχου.

Τα χρηματοοικονομικά σκάνδαλα που απασχόλησαν τα διεθνή χρηματιστήρια κατά τα τελευταία χρόνια ανέδειξαν την ανάγκη για μια πιο αποτελεσματική εποπτεία των επιχειρήσεων του χρηματοοικονομικού τομέα, μεταξύ δε αυτών και των πιστωτικών ιδρυμάτων που, λόγω της φύσης και του μεγέθους τους, διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο για την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς και της εθνικής οικονομίας.

Ο εξωτερικός έλεγχος είτε από ορκωτούς ελεγκτές, είτε από εποπτικές αρχές, αποδείχθηκε ανεπαρκής. Τούτο διότι είναι περισσότερο κατασταλτικός παρά προληπτικός, αφού είναι έλεγχος ιστορικών γεγονότων δηλ. γεγονότων που ανάγονται στο παρελθόν και τα πορίσματά του έρχονται με σημαντική καθυστέρηση σε σχέση με τα γεγονότα που εξετάζει. Γι' αυτό, κρίθηκε αναγκαία η συμπλήρωσή του και από εσωτερικό έλεγχο που στρέφεται περισσότερο στην τρέχουσα δραστηριότητα της επιχείρησης και εξετάζει και τα μελλοντικά επιχειρηματικά σχέδια και τους κινδύνους που εγκυμονούν. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η κατάρρευση του παλαιότερου τραπεζικού ομίλου της Αγγλίας Barrings, εξαιτίας ανάληψης υπέρμετρων επενδυτικών κινδύνων από ένα και μόνο στέλεχος που στο πρόσωπό του συγκέντρωνε την ιδιότητα του ελέγχοντος και του ελεγχόμενου και ενεργούσε καθ' υπέρβαση στοιχειωδών κανόνων διαχείρισης κινδύνων. Άλλο πρόσφατο παράδειγμα η κατάρρευση του παλαιότερου ασφαλιστικού-συνταξιοδοτικού οργανισμού της Αγγλίας, της Equitable Life

Assurance Society, εξαιτίας διαμόρφωσης των συνταξιοδοτικών της προϊόντων κατά τρόπο που παραβίαζε την αρχή της ισότητας μεταξύ των ασφαλισμένων της, δίνοντας διαφορετικές παροχές σε αντίστοιχες εισφορές και έτσι συσσώρευε λειτουργικό κίνδυνο.

Αποτέλεσμα της νέας θεώρησης του ελέγχου στον οποίο πρέπει να υπάγεται η επιχείρηση ήταν η υιοθέτηση νέων αρχών και απόψεων για το θεσμό του ελέγχου της επιχείρησης, όπως:

(α) ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές δεν ενεργούν μόνο προς το συμφέρον των μετόχων και οι υποχρεώσεις τους δεν εξαντλούνται μόνο προς τους μετόχους, αλλά ότι είναι αρωγοί της κρατικής εποπτείας και οφείλουν να ενημερώνουν τις εποπτικές αρχές για τυχόν παραβάσεις, ατασθαλίες, κ.λπ.,

(β) ότι ο έλεγχος της επιχείρησης δεν πρέπει να είναι μόνο λογιστικός (έλεγχος χρηματοοικονομικών καταστάσεων, αλλά συνολικός (δηλ. έλεγχος και των λειτουργικών, νομικών, κ.λπ. κινδύνων),

(γ) ότι ο εξωτερικός έλεγχος (από ορκωτούς ελεγκτές και από εποπτικές αρχές) πρέπει να στηρίζεται και να επικουρείται από τον εσωτερικό έλεγχο που διενεργείται από υπηρεσιακές μονάδες της ίδιας της επιχείρησης.

Έννοια κανονιστικής συμμόρφωσης

Κανονιστική συμμόρφωση είναι η συμμόρφωση της επιχείρησης με τους κανόνες δικαίου γενικά, δηλ. προς κάθε κανονιστική-νομοθετική ρύθμιση. Ως εκ τούτου, το αντικείμενο της κανονιστικής συμμόρφωσης είναι όχι μόνο ευρύ, αλλά και απεριόριστο (π.χ. συμμόρφωση προς τη νομοθεσία για την εποπτεία τραπεζών, την κεφαλαιαγορά, αλλά και τη φορολογική νομοθεσία, τη νομοθεσία για την προστασία προσωπικών δεδομένων, την προστασία του καταναλωτή, κ.λπ.). Αυτονόητο όμως είναι ότι πρωτεύον αντικείμενο κανονιστικής συμμόρφωσης είναι εκείνοι οι παράγοντες και εκείνα τα μεγέθη που μπορεί να επηρεάσουν είτε την ακρίβεια των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, είτε τη βιωσιμότητα της επιχείρησης, είτε τη νομική ή πραγματική δυνατότητα της επιχείρησης να εξακολουθήσει και στο μέλλον τη δραστηριότητά της (π.χ. παραβάσεις της νομοθεσίας που δεν εγκυμονούν σοβαρό οικονομικό κόστος, αλλά θα μπορούσαν να αποτελέσουν λόγο για ανάκληση αδείας).

Έτσι, κατά την ΠΔ/ΤΕ 2577/2006, αλλά και τα κείμενα και τις προτάσεις της Επιτροπής Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας το αντικείμενο της κανονιστικής συμμόρφωσης περιλαμβάνει ιδίως: την τραπεζική και επενδυτική νομοθεσία, την προστασία των καταναλωτών

και τους γενικούς όρους συναλλαγών και την εν γένει διαφάνεια των συναλλαγών με τους πελάτες και την ορθή προσυμβατική πληροφόρηση, την προστασία των προσωπικών δεδομένων, τη νομοθεσία για την αποτροπή νομιμοποίησης εσόδων εγκληματικής δραστηριότητας και την αποτροπή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Το πώς ειδικότερα διαμορφώνεται το έργο της μονάδας κανονιστικής συμμόρφωσης δεν είναι αυστηρά και απαρέγκλιτα προκαθορισμένο. Αφενός εξαρτάται από το χρηματοοικονομικό μέγεθος και την ποικιλία των δραστηριοτήτων κάθε πιστωτικού ιδρύματος, τις ιδιαιτερότητές του και τη διοικητική διάρθρωση και οργάνωση. Αφετέρου, γεγονός είναι ότι ο νέος αυτός θεσμός δεν έχει τύχει ακόμα επαρκούς εφαρμογής, ώστε να έχουν διαμορφωθεί πάγιες πρακτικές ως προς τον τρόπο άσκησης του έργου της μονάδας κανονιστικής συμμόρφωσης. Γι' αυτό και εύλογο είναι να υπάρξουν σημαντικές διαφοροποιήσεις από επιχείρηση σε επιχείρηση στην πρώτη φάση εφαρμογής του θεσμού. Θα μπορούσαν πάντως να επισημανθούν ενδεικτικά οι ακόλουθες δραστηριότητες για τη μονάδα κανονιστικής συμμόρφωσης:

Α. Ελεγκτικό έργο: Το κατεξοχήν έργο της μονάδας κανονιστικής συμμόρφωσης είναι να παράσχει νομικές συμβουλές στο πιστωτικό ίδρυμα σε σχέση με την εφαρμογή της παραπάνω νομοθεσίας, αλλά πρωτίστως και να ασκήσει ελεγκτικό έργο στις λοιπές διευθύνσεις και υπηρεσιακές μονάδες για να διασφαλίσει κατά πόσον τηρείται η ισχύουσα νομοθεσία. Η άσκηση του ελεγκτικού έργου έχει το χαρακτήρα εσωτερικού νομικού ελέγχου και γι' αυτό δεν μπορεί να είναι ολοκληρωμένο αν δεν περιλαμβάνει και δειγματοληπτικούς ελέγχους. Το ελεγκτικό έργο της μονάδας κανονιστικής συμμόρφωσης αποτελεί μέρος του συνολικού εσωτερικού ελέγχου και πρέπει να τίθεται στη διάθεση των εξωτερικών ελεγκτών. Το ελεγκτικό έργο μπορεί να ασκείται π.χ. με τη δειγματοληπτική ή στατιστική εξέταση των γεγονότων που στο παρελθόν οδήγησαν στην επιβολή προστίμων από εποπτεύουσες αρχές, την εξέταση παραπόνων πελατών σε δειγματοληπτική ή στατιστική βάση, την υποβολή ερωτημάτων στις άλλες διευθύνσεις σχετικά με τις τηρούμενες διαδικασίες, κ.λπ. και γνωστοποιεί στη Διοίκηση τα πορίσματα των ελέγχων της.

Β. Νομοθετική ενημέρωση: Αντικείμενο της μονάδας κανονιστικής συμμόρφωσης είναι επίσης να τηρεί ενήμερη την επιχείρηση για τις εκάστοτε μεταβολές της υφιστάμενης νομοθεσίας στους ως άνω κρίσιμους τομείς. Αυτό απαιτεί ικανή γραμματειακή υποδομή και υποστήριξη για τη συλλογή, επεξεργασία, ταξινόμηση και αξιολόγηση της νομοθετικής παραγωγής όλων των επιπέδων (νόμοι, προεδρικά διατάγματα, υπουργικές αποφάσεις, ΠΔ/ΤΕ, αλλά και κανονισμοί και Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Σε μεγάλα πιστωτικά ιδρύματα εύλογο είναι ότι τη λειτουργία αυτή η μονάδα κανονιστικής συμμόρφωσης θα επιτελεί πιθανόν παράλληλα και με τις λοιπές υπηρεσιακές μονάδες που θα συγκεντρώνουν και επεξεργάζονται κάθε μια τη νομοθετική παραγωγή που την αφορά.

Γ. Διάχυση πληροφόρησης: Η μονάδα κανονιστικής συμμόρφωσης ενημερώνει τις λοιπές διευθύνσεις για την αναθεώρηση και συμπλήρωση της ισχύουσας νομοθεσίας και προς το σκοπό αυτό συντάσσει ενημερωτικές εγκυκλίους, εγχειρίδια διαδικασιών και πρακτικών, κ.λπ. Επίσης, ασκεί εκπαιδευτικό έργο με τη μορφή σεμιναρίων.

Δ. Πρόληψη κινδύνων παραβίασης νομικών κανόνων: Κατά την ΠΔ/ΤΕ 2577/2006 η μονάδα κανονιστικής συμμόρφωσης ασκεί και προληπτικό έλεγχο συμμετέχοντας συμβουλευτικά στο σχεδιασμό νέων προϊόντων και νέων σημαντικών επιχειρηματικών κινήσεων, όπως εξαγορές, συγχωνεύσεις, κ.λπ.

Η ΠΔ/ΤΕ 2577/06 συγκαταλέγει επίσης στις αρμοδιότητες της μονάδας κανονιστικής συμμόρφωσης και τις ακόλουθες δραστηριότητες: Την έγκαιρη και διαρκή συμμόρφωση στο ισχύον νομικό πλαίσιο, ιδίως σε ζητήματα πρόληψης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και καταστολής της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, την εκπόνηση ετησίου προγράμματος και των αναγκαίων διαδικασιών προς το σκοπό της διαρκούς συμμόρφωσης προς το ισχύον νομικό πλαίσιο, το συντονισμό σε επίπεδο ομίλου του έργου των υπευθύνων κανονιστικής συμμόρφωσης των καταστημάτων εξωτερικού και των θυγατρικών.

Η μονάδα κανονιστικής συμμόρφωσης στην εταιρική οργάνωση

Κατά την ΠΔ/ΤΕ η μονάδα κανονιστικής συμμόρφωσης είναι διοικητικά ανεξάρτητη και μπορεί να έχει πρόσβαση στα στοιχεία και πληροφορίες που κατέχουν άλλες διευθύνσεις και είναι χρήσιμα για την εκπλήρωση του έργου της. Υπάγεται όμως στον έλεγχο της μονάδας εσωτερικής επιθεώρησης, όχι ιεραρχικά, αλλά ως προς την αποτελεσματικότητα της δράσης της και την τήρηση διαδικασιών διασφάλισης της ποιότητας του έργου της. Αναφέρεται στη Διοίκηση της επιχείρησης και υποβάλλει εκθέσεις επί του έργου της τουλάχιστον ετησίως στο διοικητικό συμβούλιο.

Κανονιστική συμμόρφωση και εσωτερικός έλεγχος

Η ΠΔ/ΤΕ 2577/06 αντιλαμβάνεται το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου (ΣΕΕ) ως σύνολο ελεγκτικών μηχανισμών που εφαρμόζονται διαρκώς σε κάθε δραστηριότητα του πιστωτικού ιδρύματος. Οι ελεγκτικοί αυτοί μηχανισμοί αποσκοπούν: (α) στην έγκαιρη και αποτελεσματική πρόληψη και διαχείριση όλων των επιχειρηματικών κινδύνων που σχετίζονται με το πιστωτικό ίδρυμα, (β) στην τήρηση όλων των υποχρεώσεων που επιβάλλει η ισχύουσα νομοθεσία, αλλά και τυχόν εσωτερικοί κανονισμοί και κώδικες δεοντολογίας και μάλιστα σε διαρ-

κή βάση, δηλ. κατά πάντα χρόνο, (γ) στην πρόληψη παρατυπιών και στην αποτροπή ατασθαλιών, (δ) στην αποτελεσματική αποτροπή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και την καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Κατά την ίδια ΠΔ/ΤΕ το ΣΕΕ προϋποθέτει σαφές επιχειρηματικό πλάνο με συγκεκριμένο χρονικό ορίζοντα, διάκριση αρμοδιοτήτων, ορίων ευθύνης και εξουσιοδοτήσεων για κάθε μονάδα της επιχείρησης και πολιτικές αποφυγής σύγκρουσης συμφερόντων και σύμπτωσης συγκρουόμενων αρμοδιοτήτων στο ίδιο πρόσωπο (π.χ. ελέγχων και ελεγχόμενος), μέριμνα για διαρκή εκπαίδευση του προσωπικού, κατοχύρωση της ανεξαρτησίας των ελεγκτικών μηχανισμών, μηχανισμούς αξιολόγησης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών σε διαρκή βάση, μέτρα παρακολούθησης της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και αξιολόγηση της ποιότητας και αξιοπιστίας τους, μέτρα διασφάλισης των συστημάτων πληροφορικής. Ιδιαίτερη μνεία κάνει η ΠΔ/ΤΕ 2577/06 για τον έλεγχο των πιστοδοτήσεων προς και των συμμετοχών σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα που τελούν σε ειδική σχέση με το πιστωτικό ίδρυμα (π.χ. γνωστοποίηση του υπολοίπου πιστοδοτήσεων από τα εν λόγω πρόσωπα στο Δ.Σ. στο τέλος κάθε έτους).

Η νέα ΠΔ/ΤΕ αποσκοπεί στην ενίσχυση και αναβάθμιση του ΣΕΕ με τη θέσπιση δύο ειδικών επιτροπών του διοικητικού συμβουλίου (ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων) και τριών υπηρεσιακών μονάδων (εσωτερικής επιθεώρησης, διαχείρισης κινδύνων και κανονιστικής συμμόρφωσης).

Επιτροπή ελέγχου: Η επιτροπή ελέγχου που ορίζεται από το διοικητικό συμβούλιο, απαρτίζεται από μέλη του και λειτουργεί με βάση κανονισμό που εκπονείται ειδικά γι' αυτήν. Έργο της είναι η αξιολόγηση του ΣΕΕ και η διασφάλιση της ποιότητας και αξιοπιστίας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και η συνεργασία και αξιολόγηση της μονάδας εσωτερικής επιθεώρησης. Έργο της μονάδας εσωτερικής επιθεώρησης είναι η διενέργεια κάθε μορφής ελέγχων και επιθεωρήσεων.

Επιτροπή διαχείρισης κινδύνων: Η επιτροπή διαχείρισης κινδύνων απαρτίζεται επίσης από μέλη του διοικητικού συμβουλίου, συγκροτεί κανονισμό για τη λειτουργία της, διαμορφώνει στρατηγικές αντιμετώπισης κινδύνων και κρίσεων, αξιολογεί την τριμηνιαία έκθεση διαχείρισης κινδύνων που της υποβάλλει η αντίστοιχη υπηρεσιακή μονάδα και μεριμνά για την ενημέρωση του διοικητικού συμβουλίου στα θέματα της αρμοδιότητάς της. Έργο της υπηρεσιακής μονάδας διαχείρισης κινδύνων είναι η υλοποίηση της πολιτικής του διοικητικού συμβουλίου για την ανάληψη και διαχείριση κινδύνων.

Αντί συμπεράσματος

Η ενίσχυση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και η αναβάθμιση της λειτουργίας κανονιστικής συμμόρφωσης δεν αποσκοπεί μόνο στην αποτροπή των χρηματοοικονομικών σκανδάλων που κλονίζουν τη συνολική αξιοπιστία της αγοράς. Αποσκοπεί στη γενικότερη βελτίωση της καθημερινής λειτουργίας των πιστωτικών ιδρυμάτων και του επιπέδου παροχής υπηρεσιών, πράγμα που έχει επιρροή στην ποιότητα των σχέσεων με τους συναλλασσόμενους, με τους μετόχους, με τους επενδυτές, αλλά και στην ποιότητα της επικοινωνίας με τις εποπτικές αρχές και στο βαθμό ανταπόκρισης προς τις επιταγές της νομοθεσίας, ημεδαπής, αλλοδαπής και διεθνούς, η οποία είναι ήδη και εκτεταμένη και πολύπλοκη, λόγω της ανάπτυξης υπερεθνικής επιχειρηματικής δράσης και της πολυπλοκότητας των νομικών σχέσεων που αναπτύσσονται στο πλαίσιο της σύγχρονης οικονομίας.

Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και τράπεζες

Ο σύγχρονος τρόπος μάνατζμεντ

Επιμέλεια: **ΑΛΕΚΟΣ ΛΙΔΩΡΙΚΗΣ**

Δημοσιογράφος

ΕΚΕ: ένας ευρωπαϊκός θεσμός

«Μια ιδέα σύμφωνα με την οποία οι εταιρείες ενσωματώνουν κοινωνικές περιβαλλοντικές ανησυχίες στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και στις επαφές τους με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη επί εθελοντικής βάσεως». Έτσι ορίζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ)¹.

Η ΕΚΕ με την έννοια της φιλανθρωπίας έχει τις ρίζες της στις ΗΠΑ, σταδιακά όμως επεκτάθηκε σε όλο τον κόσμο με βασικό πεδίο δράσεως την προστασία του περιβάλλοντος και τη συμβολή στην αειφόρο ανάπτυξη.

Σημαντικός σταθμός για την «είσοδό» της στην Ευρώπη είναι η υιοθέτηση το 2001 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή της Πράσινης Βίβλου «για την προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη» που έδωσε την ευκαιρία να γίνει μια ευρύτατη δημόσια συζήτηση για την κοινωνική υπευθυνότητα των επιχειρήσεων.

Στη συνέχεια η ΕΕ το καλοκαίρι του 2002 υιοθέτησε την ανακοίνωση «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη: Μια συνεισφορά των επιχειρήσεων στη βιώσιμη ανάπτυξη». Θεσμοθετήθηκε επίσης ένα πολυμερές Φόρουμ της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προώθηση της ΕΚΕ σε πρακτικό επίπεδο, που ανακοίνωσε τα συμπεράσματά του στο τέλος του 2004.

Το Μάρτιο του τρέχοντος έτους η ΕΕ με νέα της Ανακοίνωση προωθεί τη συνεργασία μεταξύ της ΕΕ και των επιχειρήσεων σε θέματα ΕΚΕ και προτείνει την επανέναρξη των εργασιών του Φόρουμ εντός του 2006 ώστε να εξεταστεί η πρόοδος που έχει σημειωθεί.

¹ http://europa.eu.int/comm/enterprise/csr/campaign/index_el.htm (επίσημη ιστοσελίδα της ΕΕ).

Σύμφωνα με το Σύνδεσμο Ελληνικών Βιομηχανιών «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι η συστηματική, οργανική και εθελοντική ενσωμάτωση από εταιρείες στην επιχειρηματική τους λειτουργία δραστηριοτήτων με κοινωνική, περιβαλλοντική και πολιτιστική διάσταση, με ουσιαστική συνεισφορά προς το κοινωνικό σύνολο»². Η ΕΚΕ αναπτύσσει δράσεις μέσα στην ίδια την επιχείρηση (ανθρώπινο δυναμικό, υγιεινή και ασφάλεια στην εργασία, διαχείριση του περιβάλλοντος) αλλά και ευρύτερα, πέρα από τα όρια της επιχείρησης, που διαχέονται σε όλο τον κοινωνικό περίγυρο που άμεσα ή έμμεσα έχει σχέση με την επιχείρηση.

Ασφαλώς, οι επιχειρήσεις και όλοι οι φορείς που υιοθετούν την ΕΚΕ επενδύουν και στη βελτίωση της φήμης τους. Δεν είναι όμως η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη δημόσιες σχέσεις, δεν είναι ακόμη ένα εργαλείο προβολής, είναι δράσεις σε εθελοντική βάση με πρακτικά αποτελέσματα στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής.

Σήμερα η ΕΚΕ αποτελεί έναν ισχυρό θεσμό μέσα στην Ευρώπη και λειτουργούν 18 ευρωπαϊκά εθνικά δίκτυα μεταξύ των οποίων και της χώρας μας. Εκτιμάται, ότι καθώς οι πολίτες συνεχώς θα ευαισθητοποιούνται σε θέματα περιβαλλοντικά με την ευρύτερη έννοια, η ΕΚΕ θα ενσωματώνεται όλο και περισσότερο στο μάνατζμεντ των επιχειρήσεων.

Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στον τραπεζικό τομέα

Στον τραπεζικό τομέα, η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ομοσπονδία (European Banking Federation) σε συνεργασία με τις τραπεζικές ενώσεις European Savings Banks και European Association of Cooperative Banks και το συνδικαλιστικό φορέα UNI-Europa Finance (Banks) ανέλαβε πρωτοβουλία στο πλαίσιο ενός ευρύτερου διαλόγου για τη διάδοση της ΕΚΕ, διοργανώνοντας από κοινού συνέδριο το Δεκέμβριο του 2004. Είχαν προηγηθεί ειδικές δράσεις τα δύο προηγούμενα χρόνια. Το Μάιο του 2005 οι ομοσπονδίες και ενώσεις τραπεζών σε ευρωπαϊκό επίπεδο με κοινή τους ανακοίνωση εξέφρασαν τη θέλησή τους να συνεχίσουν με νέες δράσεις την προώθηση της ΕΚΕ στο χρηματοοικονομικό τομέα.

Στον ελληνικό τραπεζικό τομέα οι τράπεζες που δραστηριοποιούνται στη χώρα μας έχουν υιοθετήσει την έννοια της ΕΚΕ στην επιχειρηματική τους δραστηριότητα, συνεργαζόμενες στο πλαίσιο αυτό με ένα ευρύτατο πλέγμα οργανώσεων, φορέων, συλλόγων και ιδρυμάτων. Προς την κατεύθυνση αυτή πολλές τράπεζες σε ετήσια βάση μαζί με τον οικονομικό τους απολογισμό παρουσιάζουν και τον κοινωνικό απολογισμό με τις δράσεις που πραγματοποίησαν στους τομείς του πολιτισμού, του περιβάλλοντος, του αθλητισμού και γενικότερα της κοινωνικής τους προσφοράς.

Οι πρωτοβουλίες των τραπεζών-μελών της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών (ΕΕΤ) που παρουσιάζονται στη συνέχεια καταδεικνύουν το γεγονός ότι και στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα η ΕΚΕ έχει υιοθετηθεί ως ο σύγχρονος τρόπος μάνατζμεντ.

² ΣΕΒ, Δελτίο Ανταγωνιστικότητας (τεύχος 34) και <http://www.fgi.org.gr> (ιστοσελίδα ΣΕΒ).

Εθνική Τράπεζα

Μέσα στο πλαίσιο της ΕΚΕ η Εθνική Τράπεζα έχει αναπτύξει δραστηριότητες σε ευρύτατο πεδίο δράσεων.

Συγκεκριμένα:

- Υποστηρίζει δραστηριότητες και εκδηλώσεις που αφορούν τη μουσική, τα εικαστικά και τις παραστατικές τέχνες. Προωθεί σε βιβλιοθήκες σχολείων, πανεπιστημίων και πνευματικών ιδρυμάτων τις εκδόσεις του Μορφωτικού της Ιδρύματος (MIET) και του Ιστορικού Αρχείου (ΙΑ/ΕΤΕ). Επίσης, συνδράμει με χορηγίες το έργο φορέων, που επικεντρώνουν τις προσπάθειές τους στην αντιμετώπιση προβλημάτων κοινωνικών ομάδων και ατόμων, τη διατήρηση της παράδοσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς και τη μέριμνα για την αειφόρο ανάπτυξη και το περιβάλλον.
- Αναλαμβάνει πρωτοβουλίες με στόχο να αποτρέπει, στο μέτρο του δυνατού, την επιβάρυνση του περιβάλλοντος, εφαρμόζοντας προγράμματα για την εξοικονόμηση ενέργειας, τον περιορισμό ατμοσφαιρικής ρύπανσης και την αποτελεσματική διαχείριση χαρτιού και στερεών αποβλήτων.
- Διερευνά στο πλαίσιο του προγράμματος της πιστοδοτικής περιβαλλοντικής πολιτικής της, τις πιθανές περιβαλλοντικές επιπτώσεις από τις δραστηριότητες των πελατών της. Στην αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών, αναλύει τους περιβαλλοντικούς κινδύνους των δραστηριοτήτων τους και συνεξετάζει κάθε πιθανό κίνδυνο για την «εικόνα» και τη «φήμη» της στο κοινωνικό περιβάλλον.
Η αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των μεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων (κύκλος εργασιών 2,5 εκατ. και άνω ευρώ) διενεργείται με το μοντέλο Moody's Risk Advisor, με δείκτες αξιολόγησης των περιβαλλοντικών επιδράσεων και κινδύνων ανά κλάδο δραστηριότητας, εναρμονισμένους με τις διαβαθμίσεις του διεθνούς οργανισμού EIRIS.
- Προωθεί τη χρηματοδότηση επενδυτικών προγραμμάτων στον τομέα Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας. Εξειδικευμένο τμήμα, μέρος του Corporate Banking, αναλύει, αξιολογεί και εξυπηρετεί τα χρηματοδοτικά αιτήματα για σχετικές πιστώσεις, προσφέροντας τα κατάλληλα κατά περίπτωση χρηματοδοτικά εργαλεία. Το σύνολο των νέων εγκρίσεων στο συγκεκριμένο τομέα ανήλθε το 2005 σε 66 εκατ. ευρώ.

Η Εθνική Τράπεζα επίσης ενισχύοντας την ποιοτική ναυτιλία, με βάση τις διεθνείς συνθήκες για την προστασία του περιβάλλοντος, επικεντρώνεται στην πρόληψη ρύπανσης από τα δεξαμενόπλοια και χρηματοδοτεί τις επενδύσεις της ελληνικής ναυτιλίας σε σύγχρονα ποντοπόρα πλοία.

Σύμφωνα με αποτελέσματα έρευνας της εταιρείας Tradelink Reputation Management, η Εθνική Τράπεζα περιλαμβάνεται στις «Χρυσές Εταιρείες», διακρινόμενη για τη δράση της στον τομέα της κοινωνικής ευθύνης και ευαισθησίας.

Alpha Bank

Η Alpha Bank, στο πλαίσιο της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, δραστηριοποιείται στους ακόλουθους επιμέρους τομείς:

Προστασία του περιβάλλοντος: Η τράπεζα θέτει μετρήσιμους στόχους σε τομείς όπως η τήρηση των περιβαλλοντικών αρχών από τους προμηθευτές της, η ενημέρωση των εργαζομένων και η ενίσχυση της οικολογικής τους συνείδησης, η απαγόρευση του καπνίσματος, η εξοικονόμηση ενέργειας και η μείωση των εκπεμπόμενων ρύπων, η εξοικονόμηση νερού, η ανακύκλωση υλικών κ.ά. Η Τράπεζα συνεργάζεται με την Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης (ΕΕΠΦ) και υποστηρίζει, για πέμπτο έτος, ως αποκλειστικός χορηγός το διεθνές πρόγραμμα για την προστασία των ακτών της Ελλάδας «Γαλάζιες Σημαίες», που απονέμεται με αυστηρά κριτήρια σε οργανωμένες ακτές και μαρίνες. Επίσης, από το 2004, η Τράπεζα, σε συνεργασία με την ΕΕΠΦ, χορηγεί το Πρόγραμμα «Φύση Χωρίς Σκουπίδια», ενισχύοντας την οικολογική συνείδηση των νέων ενώ έχει αναλάβει και τη χορηγία του Ολοκληρωμένου Συστήματος Ανταποδοτικής Ανακύκλωσης, σε κεντρικά σημεία του Δήμου Αθηναίων.

Συνεισφορά στο κοινωνικό γίγνεσθαι και στον πολιτισμό: Η Alpha Bank πραγματοποιεί χορηγικά προγράμματα, μέσω των οποίων ενισχύει διάφορους φορείς για τη διοργάνωση και εκτέλεση σημαντικών, πολιτιστικών κυρίως, εκδηλώσεων (Μέγαρο Μουσικής Αθηνών και Θεσσαλονίκης, Μητροπολιτικό Μουσείο Νέας Υόρκης, Εθνική Πινακοθήκη κ.λπ.). Η Τράπεζα ανταποκρίνεται επίσης σε πολλά και ποικίλα αιτήματα η ικανοποίηση των οποίων αποβλέπει σε προσφορά προς το κοινωνικό σύνολο. Ένας μεγάλος αριθμός κοινωνικών φορέων και ομάδων γίνεται κάθε χρόνο αποδέκτης ενός σημαντικού ποσού, το οποίο διατίθεται από την Τράπεζα για την ενίσχυση των σκοπών του. Δίδεται προτεραιότητα στην ενίσχυση της περιφέρειας της χώρας ή σε ομάδες και φορείς που αναπτύσσουν δραστηριότητες σε τοπικό επίπεδο. Επίσης, η Τράπεζα στηρίζει ομάδες που αναλαμβάνουν αθλητικές πρωτοβουλίες για την απασχόληση των νέων, καθώς και ομάδες απεξαρτήσεως από ναρκωτικές ουσίες.

Αθλητισμός: Η Alpha Bank συνεχίζει και μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας την παρουσία στον αθλητισμό με το «Αθλητικό Πανόραμα Alpha Bank». Επίσης, συνεχίζεται η χορηγία του Κλασικού Μαραθωνίου Αθηνών, του ΣΕΓΑΣ και των Εθνικών Ομάδων Στίβου.

Eurobank

Η Eurobank δραστηριοποιείται σε όλο το φάσμα των επιμέρους τομέων που συνθέτουν την έννοια της ΕΚΕ. Ειδικότερα:

Στην Παιδεία: Το πρόγραμμα «Η Μεγάλη Στιγμή για την Παιδεία» εγκαινιάσθηκε το 2003 και μέσω αυτού έχουν βραβευθεί μέχρι σήμερα 3.500 απόφοιτοι Λυκείου. Το πρόγραμμα υλοποιείται με την υποστήριξη του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων και αφορά τους περίπου 230.000 μαθητές και μαθή-

τριες που φοιτούν στην Γ' Λυκείου στο σύνολο των 1.300 περίπου σχολείων της χώρας. Σε 30 τελετές βράβευσης που γίνονται κάθε χρόνο σε ολόκληρη την Ελλάδα, η Eurobank βραβεύει τον ή την αριστούχο απόφοιτο που συγκέντρωσε τον υψηλότερο βαθμό πρόσβασης στις πανελλήνιες εξετάσεις στο σχολείο του. Η βράβευση κάθε αριστούχου συνοδεύεται από το ποσό των 1.000 ευρώ.

Στον Πολιτισμό: Η δράση της Eurobank χαρακτηρίζεται από τη μακροχρόνια συνεργασία της με δύο σημαντικούς φορείς: την «KAMEPATA - Ορχήστρα των Φίλων της Μουσικής» του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών από το 1994 και το «Παιδικό Στέκι - Θέατρο Κατίνα Παξινού» του Εθνικού Θεάτρου από το 1999. Η Διεύθυνση Private Banking της Eurobank υλοποιεί από το 2004 δύο νέες δράσεις με απώτερο στόχο να προάγει την ελληνική εικαστική τέχνη.

Η πρώτη δράση αφορά τη συνεργασία με την Εθνική Πινακοθήκη στο πλαίσιο της οποίας διοργανώνονται αναδρομικές εκθέσεις σημαντικών Ελλήνων καλλιτεχνών. Το 2005 διοργανώθηκε έκθεση του ζωγράφου Γεώργιου Ιακωβίδη και το 2004 έκθεση του Αλέκου Φασιανού. Τις δύο εκθέσεις επισκέφθηκαν περισσότερα από 300.000 άτομα.

Επίσης, στο πλαίσιο του προγράμματος «Η Μεγάλη Στιγμή για τον Πολιτισμό: Ανάδειξη Νέων Δημιουργών», η Τράπεζα βραβεύει τους τρεις πρώτους αριστούχους της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών με χρηματικό έπαθλο 10.000 ευρώ καθώς και έκθεση των έργων των αριστούχων καλλιτεχνών την οποία διοργανώνει η Διεύθυνση Private Banking για τους πελάτες της αλλά και το ευρύ κοινό.

Στον Αθλητισμό: Ο Όμιλος Eurobank EFG είναι χορηγός της Ελληνικής Ομοσπονδίας Καλαθοσφαίρισης από το 2001. Το 2005, η Εθνική Ομάδα Καλαθοσφαίρισης των Ανδρών στέφθηκε, για δεύτερη φορά στην ιστορία της, Πρωταθλήτρια Ευρώπης στο «Eurobasket 2005» στο Βελιγράδι ενώ η Εθνική Ομάδα Νέων Ανδρών κατέκτησε το αργυρό μετάλλιο στο Παγκόσμιο Πρωτάθλημα που έγινε στην Αργεντινή. Ο Όμιλος είναι επίσης χορηγός, από το 2001, των Χρυσών Ολυμπιονικών της Ιστιοπλοΐας, της Σοφίας Μπεκατώρου και της Αιμιλίας Τσουλφά. Η υποστήριξη της Τράπεζας στις δύο αθλήτριες αποτέλεσε την αφορμή για την υλοποίηση ενός νέου προγράμματος, με τίτλο «Ζήσε την Ιστιοπλοΐα», που έχει στόχο να προσελκύσει τους νέους να γνωρίσουν από κοντά το άθλημα της ιστιοπλοΐας.

Περιβάλλον: Σε συνεργασία με το WWF Ελλάς, η Eurobank EFG εγκαινίασε το Σεπτέμβριο 2005 το πρόγραμμα «Γνωρίζω, Συμμετέχω, Προστατεύω - Εθνικός Δρυμός Πάρνηθας» με βασικός στόχο την ενεργοποίηση των πολιτών για την προστασία του Εθνικού Δρυμού.

Ο όμιλος Eurobank EFG διοργάνωσε, σε συνεργασία με την περιβαλλοντική οργάνωση «Ελλάδα Καθαρή», την πρώτη «Ημέρα Περιβάλλοντος Eurobank», στο Ηράκλειο της Κρήτης τον Ιούνιο 2005.

Για το έργο της σε θέματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, η Τράπεζα βραβεύθηκε το 2005 με το «Βραβείο Κοινωνικής Ευθύνης 2005» του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθηνών. Το σύνολο της δαπάνης του ομίλου Eurobank EFG για χορηγίες και κοινωνικό έργο έφθασε την προηγούμενη χρονιά τα 6,9 εκατομμύρια ευρώ.

Το πρόγραμμα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Eurobank EFG πρόκειται να συνεχιστεί στους ίδιους άξονες και να ενισχυθεί ως προς την έμφασή του το 2006.

ΑΤΕbank

Η ΑΤΕbank με ένα ευρύ πρόγραμμα χορηγιών δραστηριοποιείται σε όλο το φάσμα των επιμέρους τομέων της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.

Στον τομέα του Πολιτισμού η ΑΤΕbank έχει ενισχύσει παραστάσεις στην Επίδαυρο, στο Ηρώδειο, σε αρχαίους χώρους αλλά και σε σύγχρονα θέατρα. Στον τομέα της Παιδείας και του Πολιτισμού οι χορηγίες της ΑΤΕbank επικεντρώνονται στην υποστήριξη πανεπιστημιακών συνεδρίων και εκδόσεων (Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Ινστιτούτο Εφηρμοσμένης Επικοινωνίας, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών Ελευθέριος Βενιζέλος). Στο επίκεντρο των δράσεων της βρίσκεται ο άνθρωπος και εκφράζεται μέσα από το ενδιαφέρον προς τους ευαίσθητους κοινωνικά φορείς, όπως ενδεικτικά οι: «ΜΔΑ», «Actionaid», «Μαζί για το Παιδί», «Γραμμή Ζωής Ελλάδος», Σωφρονιστικά Καταστήματα της Χώρας, το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής και άλλα Σωματεία.

Η ΑΤΕbank προσέφερε χορηγία για την πραγματοποίηση του Φόρουμ των γυναικών της Μεσογείου, όπου αναλύθηκαν σοβαρά ζητήματα γύρω από τη μετανάστευση και τη διακίνηση των γυναικών καθώς και μια σειρά άλλα προβλήματα που αφορούν τη θέση της σύγχρονης γυναίκας στην κοινωνία.

Η χορηγική δραστηριότητα της ΑΤΕbank κατευθύνθηκε και προς την ενίσχυση νοσηλευτικών ιδρυμάτων για την ανάπτυξη υποδομών και τεχνολογικού εξοπλισμού με στόχο την κάλυψη σοβαρών λειτουργιών νοσηλείας και περίθαλψης (Γενικό Νοσοκομείο Ελευσίνας, Γενικό Νοσοκομείο Βούλας). Συνέδρια, ημερίδες, διεθνείς συνδιασκέψεις με έγκριτους επιστήμονες, αναλυτές και παράγοντες της δημόσιας και κοινωνικής ζωής, που αναζητούν λύσεις στα διάφορα προβλήματα που απασχολούν την επιστημονική κοινότητα αλλά και την κοινωνία, στηρίχθηκαν και συνεχίζουν να στηρίζονται από την Αγροτική Τράπεζα.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον δόθηκε σε θέματα παιδείας, όπως η χορηγία στον πανελλήνιο μαθητικό διαγωνισμό για τη δημιουργικότητα και την ανταγωνιστικότητα, που διοργανώθηκε από το Υπουργείο Ανάπτυξης. Στον Αθλητισμό η Τράπεζα ήταν Χορηγός των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας, ενώ έχει προχωρήσει σε χορηγίες σε ομάδες ποδοσφαίρου σε τοπικά πρωταθλήματα κ.λπ.

Σημαντική υπήρξε η χορηγία του Αθλητικού Σωματείου «Ηρακλής Θεσσαλονίκης», το οποίο κατέκτησε τη δεύτερη θέση στο Champion's League περιόδου 2005-2006.

Εμπορική Τράπεζα

Στον τομέα του Περιβάλλοντος η Εμπορική Τράπεζα ενσωμάτωσε περιβαλλοντικά κριτήρια στο σύστημα πιστοδοτήσεων και συνέχισε την ανακύκλωση παλαιού χαρτιού καθώς και απαξιωμένου ηλεκτρονικού και ηλεκτρολογικού εξοπλισμού.

Στον τομέα Πολιτισμού και Εκπαίδευσης ενίσχυσε κοινωνικούς, πολιτιστικούς, επιστημονικούς και εκπαιδευτικούς φορείς με 842.632 ευρώ. Υποστήριξε κοινωνικές ομάδες με προσφορές σε είδος και πρόσφερε την ευκαιρία σε 99 φοιτητές να απασχοληθούν για πρακτική άσκηση, στο δίκτυο και σε υποστηρικτικές του δικτύου διευθύνσεις. Οι εργαζόμενοι της Τράπεζας προσέφεραν εθελοντικά 775 μονάδες αιμοδοσίας.

Το 2005 την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη της Τράπεζας αξιολόγησαν οι ανεξάρτητοι φορείς:

- Sustainability Asset Management Research, για λογαριασμό του χρηματιστηριακού δείκτη Dow Jones Sustainability Index. Η συνολική αειφορία της Τράπεζας ανέρχεται σε 55% έναντι μέσου όρου 48% της τραπεζικής αγοράς σε παγκόσμια βάση.
- Ethical Investment Research (EIRIS), για λογαριασμό του χρηματιστηριακού δείκτη FTSE4Good Index, ο οποίος συνέστησε να τεθεί σε πλήρη εφαρμογή Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης. Ήδη, το Σύστημα αυτό έχει καταρτισθεί και προβλέπεται να τεθεί σύντομα σε λειτουργία.

Το 2005, η Εμπορική Τράπεζα ενίσχυσε τους δεσμούς και τη δικτύωσή της με τους φορείς: Global Compact (Οικουμενικό Σύμφωνο), υπό την αιγίδα του ΟΗΕ, United Nations Environment Programme, Finance Initiative, Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.

Επίσης το 2005 η Τράπεζα χορήγησε 701 στεγαστικά δάνεια σε ειδικές ευπαθείς ομάδες πληθυσμού (τσιγγάνοι και παλιννοστούντες).

Το 2006, κύρια αιχμή της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Εμπορικής είναι η περαιτέρω ενίσχυση της περιβαλλοντικής υπευθυνότητας με την εφαρμογή συγκεκριμένου πακέτου μέτρων που αναλυτικά περιγράφονται στο Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και βελτιώνουν την εσωτερική οικολογική αποδοτικότητα, μειώνουν την εξωτερική περιβαλλοντική υποβάθμιση και ενισχύουν τη διαφάνεια για την εταιρική περιβαλλοντική διαχείριση.

Τράπεζα Πειραιώς

Η Τράπεζα Πειραιώς από το Δεκέμβριο του 1991 που ιδιωτικοποιήθηκε, υλοποιεί κάθε χρόνο ειδικά προγράμματα και πρωτοβουλίες που συνεχώς βελτιώνουν ποιοτικά και ποσοτικά την εταιρική της υπευθυνότητα και σήμερα διαθέτει διακριτό πλέον Τομέα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στο οργανόγραμμά της. Η Τράπεζα Πειραιώς έχει υπογράψει από το 2003 το Οικουμενικό Σύμφωνο του ΟΗΕ (UN Global Compact) και αξιολογούμενη θετικά από το διεθνή δείκτη FTSE4Good αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για την υποστήριξη και την προώθηση βασικών αρχών αναφορικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα δικαιώματα εργασίας, την προστασία του περιβάλλοντος και την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Στηρίζει επίσης μεγάλα προγράμματα που αποσκοπούν στην ενίσχυση ασθενών κοινωνικά ομάδων ενώ ιδιαίτερη είναι η συμμετοχή της στα θέματα πολιτισμού μέσω του Πολιτιστικού Ιδρύματος του Ομίλου Πειραιώς (ΠΙΟΠ). Στο Ίδρυμα εκτός από τις Υπηρεσίες Εκδόσεων, Έρευνας και Επιστημονικών Εκδηλώσεων και Ιστορικού Αρχείου, λειτουργεί η υπηρεσία Μουσείων με εξειδικευμένο προσωπικό που δημιουργεί και διαχειρίζεται ένα μεγάλο δίκτυο θεματικών-τεχνολογικών Μουσείων, εκτεταμένο στην Ελληνική Περιφέρεια.

Όσον αφορά την εφαρμογή της περιβαλλοντικής της πολιτικής, η Τράπεζα Πειραιώς έχει δημιουργήσει Ειδικό Γραφείο Περιβαλλοντικών Θεμάτων επανδρωμένο με εξειδικευμένα στελέχη και έχει συνεργασίες με ειδικούς επιστήμονες στα περιβαλλοντικά θέματα και φορείς όπως η Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης, ο ΣΕΦ, ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ, ο ΑΡΧΕΛΩΝ και η ΜΟm. Με σημαντικό αριθμό συμμετοχών από πλευ-

ράς στελεχών, η Τράπεζα υλοποίησε δράσεις, όπως προγράμματα για τη μέτρηση και μείωση της κατανάλωσης του χαρτιού, ενέργειας, νερού και μετακινήσεων, ανακύκλωσης καθώς και εναλλακτικής διαχείρισης ηλεκτρονικών συσκευών.

Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο

Το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο το 2005 υλοποίησε ένα ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης που βασίζεται στην Κεντρική Ιδέα: «Στηρίζουμε τους αφανείς ήρωες που στηρίζουν αυτή τη χώρα».

Το σύνολο Κονδυλίου 2005 για την Κοινωνική Εταιρική Ευθύνη ανήλθε σε 2.103.000 ευρώ.

Το πρόγραμμα αναπτύχθηκε γύρω από τους παρακάτω πυλώνες:

Πολύτεκνες Οικογένειες: Προσφέρει χρηματικά ποσά στους αριστούχους μαθητές, σπουδαστές, φοιτητές, πτυχιούχους και μεταπτυχιακούς των πολύτεκνων οικογενειών. Συνολικά, το 2005 βραβεύτηκαν 1.074 παιδιά στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη.

Υγεία: Στον τομέα της Υγείας, συμβάλλει ενεργά στην πρόληψη σε θέματα υγείας στους εργαζόμενους, τους συνταξιούχους, τα μέλη των οικογενειών τους αλλά και στο κοινωνικό σύνολο του τόπου μας. Σε συνεργασία με το Ινποκράτειο-ΠΓΝΑ, δημιουργήθηκε ένα σύστημα πρόληψης/πρόγραμμα με το όνομα Μ.Υ.Π.Ο.Σ. (Μαστός, Υπέρταση, Προστάτης, Οφθαλμός, Σάκχαρο).

Επίσης πραγματοποιήθηκαν πρόσθετες δωρεές στα Νοσοκομεία: Γενικό Κρατικό Αθηνών, Νοσοκομείο Αγ. Δημητρίου Θεσσαλονίκης, Γενικό Νοσοκομείο Κέρκυρας κ.λπ.

Τρίτη ηλικία: Χορηγία του Προγράμματος ΚΗΦΗ (Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων), με παροχή Ι.Χ. αυτοκινήτων, για τη διευκόλυνση της μετακίνησης αυτών των ανθρώπων από το σπίτι τους στο γιατρό.

Παιδιά: Συνεργασία με το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού (ΙΜΕ) και δημιουργία του Προγράμματος «Θησαυροί μέσα από έναν Κουμπάρα», μέσα από το οποίο τα παιδιά μαθαίνουν την ιστορία του νομίσματος και κατανοούν την αξία της αποταμίευσης μέσα από το παιχνίδι.

Παράλληλα, ενίσχυσε οικονομικά το Ειδικό Σχολείο Κιλκίς, το Κέντρο Βρεφών «Η Μητέρα», τη Φλόγα-Σύλλογο γονέων παιδιών με νεοπλασματική ασθένεια καθώς και συλλόγους Γονέων και Κηδεμόνων Δημοτικών Σχολείων σε όλη τη χώρα.

Τοπική Κοινωνία: Ανακαίνιση του ακινήτου του ΤΤ (πρώην Έσπερος) και παραχώρησή του στο Δήμο Πατρέων για τις ανάγκες της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας. Ενίσχυσε επίσης με χρηματικά ποσά Δήμους σε όλη τη χώρα για κοινωνικά προγράμματα αλληλεγγύης και πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Στήριξη Ατόμων με ειδικές ανάγκες: ΕΛΕΠΑΠ (Ελληνική Εταιρεία Προστασίας και Αποκατάστασης Αναπήρων Παιδιών), Σύλλογος Προστασίας και Αρωγής Παιδιών με Εγκεφαλικές Κακώσεις και ΑΜΕΑ, «Άγιος Χριστόφορος» βοήθεια στα μυοπαθή παιδιά και Άσυλο Ανιάτων.

Τράπεζα Κύπρου

Οι κύριοι τομείς στους οποίους δραστηριοποιείται στον τομέα της ΕΚΕ είναι η Εκπαίδευση, η Υγεία και ο Πολιτισμός.

Στον τομέα της Εκπαίδευσης, μία από τις σημαντικότερες δράσεις που αναπτύσσει η Τράπεζα Κύπρου είναι το «Οίκαδε», ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα που υλοποιείται από το 1999 και τελεί υπό την αιγίδα των Υπουργείων Παιδείας και Εξωτερικών της Ελλάδας και του Υπουργείου Παιδείας της Κύπρου. Στόχος του προγράμματος, στο οποίο συμμετέχουν περισσότερα από 100 σχολεία, είναι η ενίσχυση της πολιτισμικής και γλωσσικής ταυτότητας των Ελλήνων όπου γης και η καλλιέργεια δεξιοτήτων στους μαθητές.

Έχουν χορηγηθεί επίσης 36 υποτροφίες σε αριστούχους φοιτητές των μεταπτυχιακών προγραμμάτων πλήρους φοίτησης του Τμήματος Οικονομικής Επιστήμης του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Στον τομέα της Υγείας, η Τράπεζα Κύπρου έχει ενισχύσει με 22 video conference το Δίκτυο Τηλεϊατρικής που συντονίζει το Σισμανόγλειο Νοσοκομείο Αττικής. Οι συσκευές έχουν εξοπλίσει τα αγροτικά ιατρεία ακριτικών περιοχών της Ελλάδας, όπως η Σχοινούσα, η Δονούσα, η Ηρακλεία, η Ανάφη, τα Κουφονήσια, τα Αντικύθηρα, οι Αρκιοί, οι Λειψοί.

Ένα σημαντικό μέρος της κοινωνικής προσφοράς του Συγκροτήματος αποτελεί το Ογκολογικό Κέντρο στη Λευκωσία, το οποίο ιδρύθηκε εξ ολοκλήρου με δωρεά της Τράπεζας το 1998 και αποτελεί μια πρότυπη ιατρική μονάδα για την ευρύτερη περιφέρεια της Ανατολικής Μεσογείου.

Παράλληλα, από το 1999 πραγματοποιείται η «Αλυσίδα Ζωής», ένας ετήσιος θεσμός που περιλαμβάνει σειρά εκδηλώσεων στην Κύπρο και όπου, με πρωτοστάτες το προσωπικό της Τράπεζας, ευαισθητοποιείται το κοινό και συγκεντρώνονται χρήματα για την ενίσχυση του Αντικαρκινικού Συνδέσμου Κύπρου.

Στον τομέα του Πολιτισμού, η ευαισθητοποίηση του Συγκροτήματος εκφράζεται με τη λειτουργία του Πολιτιστικού Ιδρύματος Τραπέζης Κύπρου, που ιδρύθηκε το 1984 με στόχο τη διαφύλαξη και προβολή της ελληνικής κυπριακής πολιτιστικής κληρονομιάς, αναπτύσσοντας εκδοτικό έργο και διοργανώνοντας εκθέσεις και διαλέξεις. Η Τράπεζα ανέλαβε την αποκλειστική χορηγία της έκθεσης φωτογραφίας που διοργάνωσε το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης Ν. Π. Γουλανδρή στις αρχές του 2006 για να γιορτάσει τα 20 χρόνια λειτουργίας του.

Η Τράπεζα Κύπρου ενθαρρύνει και ενισχύει πρωτοβουλίες του προσωπικού της για την εθελοντική στήριξη κοινωφελών ιδρυμάτων και τη διοργάνωση αθλητικών δραστηριοτήτων. Μέσα από μία σειρά ενεργειών, οι εργαζόμενοι έχουν ενισχύσει το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, το Χαμόγελο του Παιδιού, το Γηροκομείο Αθηνών, το Χατζηκυριάκειο Ίδρυμα, το Κέντρο Βρεφών ΜΗΤΕΡΑ, κ.ά.

Ακόμη, η Τράπεζα Κύπρου βοηθά στο έργο τους τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις Unicef, Γιατροί του Κόσμου, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και Σύνδεσμος Θεραπευτικής Ιηπασίας Ελλάδας.

Το Συγκρότημα έχει βραβευθεί στην κατηγορία «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη» στη διοργάνωση «Επιχειρηματικά Βραβεία ΧΡΗΜΑ» και έχει τιμηθεί με δύο Αριστεία, «Συνεχής Προσφορά» και «Άνθρωπος», στη διοργάνωση «Αριστεία Κοινωνικής Προσφοράς».

Η κοινωνική προσφορά της Citibank εστιάστηκε και το 2005 στην Οικονομική Εκπαίδευση, ακολουθώντας τη διεθνή δέσμευση της Citigroup. Με την οικονομική υποστήριξη του Citigroup Foundation, εφαρμόστηκε για πρώτη χρονιά κατά το σχολικό έτος 2004-05 το πρόγραμμα Οικονομικής Εκπαίδευσης με το γενικό τίτλο «Οικονομία: Γνώση με ... αξία» που αφορά μαθήματα οικονομικής εκπαίδευσης σε 10.000 παιδιά του Δημοτικού, κατά τα οποία μαθαίνουν κατά κύριο λόγο να διακρίνουν τις ανάγκες από τις επιθυμίες τους. Τα προγράμματα πραγματοποιούνται στις τάξεις των σχολείων από εκπαιδευτικούς του Ελληνικού Παιδικού Μουσείου με την υποστήριξη εθελοντών υπαλλήλων της Citibank, κυρίως στην Αττική και Θεσσαλονίκη. Τον Οκτώβριο του 2005, το πρόγραμμα ξεκίνησε για δεύτερη σχολική χρονιά και θα επισκεφθεί και άλλες πόλεις της περιφέρειας ενώ η Τράπεζα προτίθεται να συνεχίσει το πρόγραμμα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και μελετά την επέκτασή και στη δευτεροβάθμια.

Diners-Unicef: Η κάρτα Diner σε συνεργασία με τη Unicef συμβάλλει ενεργά στη συγκέντρωση χρημάτων για το ανθρωπιστικό έργο της Unicef. Κάθε φορά που οι κάτοχοι της κάρτας τη χρησιμοποιούν στις συναλλαγές τους, 0,5% της συνολικής αξίας των αγορών τους διατίθεται από το Diners Club στη Unicef χωρίς καμία επιβάρυνση των καρτούχων. Με τα χρήματα που συγκεντρώθηκαν μέσα στο 2005 εμβολιάστηκαν κατά της ιλαράς περίπου 200.000 παιδιά στην Αφρική.

Προσφορά Η/Υ: Περίπου 100 σετ ηλεκτρονικών υπολογιστών δωρίστηκαν το 2005 σε σχολεία και κοινωνικούς φορείς και το πρόγραμμα αυτό συνεχίζεται. Η συντήρηση, επισκευή και παράδοση των Η/Υ οφείλεται σε εθελοντική εργασία των τεχνικών υπαλλήλων της Citibank.

Ανακύκλωση: Ειδικόί κάδοι ανακύκλωσης χαρτιού είναι τοποθετημένοι στα κτήρια της Τράπεζας και στα καταστήματα, με αποτέλεσμα να ανακυκλώνονται κατά μέσο όρο 50 τόνοι χαρτί κάθε χρόνο. Φιλανθρωπικές ενέργειες: Στήριξη ανθρωπιστικής βοήθειας στα θύματα του τσουνάμι. Τον Ιανουάριο του 2005 το προσωπικό της Citibank συγκέντρωσε το ποσό των 12.000 ευρώ, το οποίο παρέδωσε στον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό. Επιπλέον, το Citigroup Foundation διπλασίασε το ποσό αυτό και το προσέφερε στο διεθνή Ερυθρό Σταυρό. «Κάνε μια ευχή»: τα Χριστούγεννα του 2005 το προσωπικό των κεντρικών κτηρίων της Citibank, στόλισε το Δέντρο της Ευχής με τα αστέρια του «Κάνε μια Ευχή». Το ποσό των 850 ευρώ που συγκεντρώθηκε, δόθηκε στο σωματείο «Κάνε Μια Ευχή» για την πραγματοποίηση του ονείρου ενός από τα παιδιά που πάσχουν από σοβαρή ασθένεια.

Εγνατία Τράπεζα

Η χορηγική πολιτική της Εγνατίας Τράπεζας αναπτύσσεται μέσα από δράσεις κοινωνικής προσφοράς κυρίως στους χώρους της παιδείας, του πολιτισμού και του αθλητισμού. Δίνεται έμφαση στην ενίσχυση πολιτιστικών δρώμενων που λαμβάνουν χώρα στην περιφέρεια και απευθύνονται στις τοπικές κοινωνίες. Ενδεικτικά στον τομέα της παιδείας δίνονται χορηγίες σε εκπαιδευτικούς οργανισμούς (πανεπιστήμια, κολέγια κ.λπ.) για τη διοργάνωση συνεδρίων και ημερίδων, την έκδοση ενημερωτικών και εκπαιδευτικών εντύπων, την παροχή υποτροφιών σε αριστούχους ή οικονομικά αδύνατους μαθητές, τη χρηματοδότηση του συνόλου ή μέρους των διδάκτρων των μαθητών κ.λπ. Διαχρονικά η Τράπεζα υποστηρίζει την Αμερικανική Γεωργική Σχολή και το κολέγιο «ΑΝΑΤΟΛΙΑ». Εξοπλισμός που αποσύρεται από την Τράπεζα διατίθεται σε δημόσια σχολεία-σχολές της περιφέρειας.

Στα πολιτιστικά δρώμενα χορηγίες δίνονται σε θεατρικές παραστάσεις (κυρίως προσπάθειες νέων καλλιτεχνών), σε μουσικές και γενικότερα πολιτιστικές παραστάσεις που διοργανώνονται σε τοπικές κοινωνίες και συμβάλλουν στην πολιτιστική ανάπτυξη της περιφέρειας και στο Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης.

Στον τομέα του αθλητισμού, η Τράπεζα τα δύο τελευταία χρόνια είναι χορηγός δύο ομάδων (Ναυτικός Όμιλος Χίου, Κολοσσός Ομάδα Μπάσκετ Ρόδου), στηρίζοντας τις προσπάθειες ανερχόμενων δυναμικών αθλητικών ομάδων που προέρχονται από την περιφέρεια.

Η Τράπεζα συμβάλλει επίσης σε εκδηλώσεις και δράσεις κοινωφελών οργανισμών όπως η Στοργή, η Unicef, ο Σύλλογος Φίλων Εθελοντών Εταιρείας Προστασίας Ανηλίκων Θεσσαλονίκης κ.ά. Στις περιπτώσεις αυτές η συμβολή είναι είτε οικονομική, είτε με την προώθηση προϊόντων του συλλόγου μέσω του δικτύου καταστημάτων της Τράπεζας. Η Τράπεζα είναι διαχρονικά αρωγός του φιλανθρωπικού σωματίου ΣΤΟΡΓΗ και υποστηρίζει το έργο του.

Σε σχέση με τους πελάτες της, η Τράπεζα μεταξύ άλλων εκδίδει και διανέμει σε περιοδική βάση στους πελάτες της εκπαιδευτικές εκδόσεις με επεξηγήσεις και χρήσιμες πληροφορίες σε απλή γλώσσα γύρω από τραπεζικά θέματα.

Σε σχέση με τους προμηθευτές της, η Τράπεζα επιδιώκει την εφαρμογή ενιαίων, διάφανων διαδικασιών αξιολόγησης και επιλογής, με γνώμονα την αξιοκρατία και προσμετρώντας την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών/προϊόντων.

Λαϊκή Τράπεζα

Πυρήνα της κοινωνικής δράσης της Λαϊκής Τράπεζας για 14 συνεχή χρόνια αποτελεί ο Ραδιομαραθώνιος για τα Παιδιά με Ειδικές Ανάγκες, στόχος του οποίου είναι η ευαισθητοποίηση και ενημέρωση του κοινωνικού συνόλου, η συγκέντρωση σημαντικών υλικών πόρων και η αλλαγή νοοτροπίας για την ένταξη των παιδιών με ιδιαίτερες ικανότητες στο κοινωνικό σύνολο. Στην Ελλάδα έχουν ενισχυθεί οικονομικά πάνω από 400 φορείς και μεμονωμένες περιπτώσεις οικογενειών με παιδιά με ειδικές ανάγκες, ενώ έχουν ολοκληρωθεί σημαντικά έργα όπως η λειτουργία ξενώνων, ο εξοπλισμός εκπαιδευτικών εργαστηρίων και η παροχή θεραπευτικών προγραμμάτων. Ο Ραδιομαραθώνιος διοργανώνεται κάθε χρόνο στα τέλη Οκτωβρίου-αρχές Νοεμβρίου, όπου για δύο ημέρες τοποθετούνται περίπου συλλογές εισφορών έξω από όλα τα καταστήματα της Λαϊκής Τράπεζας στην Αθήνα και την Περιφέρεια ενώ παράλληλα πραγματοποιούνται αθλητικές, εκπαιδευτικές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις με την εθελοντική εργασία του προσωπικού της Τράπεζας. Τα χρήματα που συγκεντρώθηκαν από το Ραδιομαραθώνιο του 2005 σημείωσαν σημαντική αύξηση σε σχέση με τις προηγούμενες διοργανώσεις, φθάνοντας το ποσό των 550.000 ευρώ.

Η Λαϊκή Τράπεζα αποτελεί από το 2004 ενεργό μέλος του Ελληνικού Δικτύου για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.

Ο θεσμός του Ραδιομαραθωνίου έχει συμπεριληφθεί στην ελληνική έκδοση του βιβλίου Γκίνες, ως μεγάλο φιλανθρωπικό επίτευγμα ενώ αναδείχθηκε δεύτερος σε αναγνωρισιμότητα προγραμμάτων Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στον τομέα «Παιδί» σε έρευνα της Meda Communication AE.

Τράπεζα Αττικής

Η Τράπεζα Αττικής συνέβαλε ως χορηγός στην πραγματοποίηση μιας σειράς δράσεων στον τομέα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Ειδικότερα, στις χορηγίες της τράπεζας το 2005 για κοινωνικώς σκοπούς αναφέρονται ο Μαραθώνιος Ανθρωπιάς από την NET για τους πληγέντες από την καταστροφή στη Νοτιοανατολική Ασία, η αγορά χριστουγεννιάτικων καρτών από τα Παιδικά Χωριά SOS και η Μουσική εκδήλωση στο Μέγαρο Μουσικής που διοργάνωσε η Lions. Τα έσοδα διατέθηκαν στο «Εργαστήρι», Φιλανθρωπικό Ίδρυμα που περιθάλπει παιδιά με ειδικές ανάγκες.

Στις χορηγίες στον τομέα του Πολιτισμού το 2005 περιλαμβάνονται χορηγίες για παραστάσεις στο Φεστιβάλ Αθηνών, εκθέσεων του ζωγράφου Κώστα Κοντοπάνου, στο Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων «Μελίνα Μερκούρη» και της ζωγράφου-γλύπτριας Εριέττας Βορδώνη, του προγράμματος για την προστασία του Αρχαιολογικού χώρου από το Δήμο Δελφών, της Δημοτικής Πινακοθήκης Λάρισας - Μουσείο Γ. Ι. Κατσίγρα.

Η Τράπεζα προχώρησε επίσης σε χορηγίες σε πανεπιστήμια και φορείς για την πραγματοποίηση συνεδρίων και εκδηλώσεων όπως χορηγίες στο Διεθνές Νομικό Συνέδριο του Τομέα Διεθνών Σπουδών της Νομικής Σχολής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, του Πανεπιστημίου Κρήτης και Θεσσαλίας. Για το πρώτο εξάμηνο του 2006 έχουν εγκριθεί χορηγίες σε εταιρείες και φορείς καθώς και χορηγίες για την πραγματοποίηση συνεδρίων και εκδηλώσεων. Ενδεικτικά αναφέρονται χορηγίες: στον Αρκτούρο (Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία για την Προστασία και Διαχείριση της Άγριας Ζωής και του Φυσικού Περιβάλλοντος), του Εθνικού Συνεδρίου αφιερωμένο στην Προστασία της Όρασης και στην Πρόληψη της Τυφλότητας, του Αθλητικού Ομίλου Φαλήρου, του Αθλητικού Συλλόγου Ρεθύμνου ΑΓΟΡ, της έκδοσης λευκόματος με τίτλο «Πάτρα-Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης», εκπαιδευτικών προγραμμάτων για παιδιά - Ναυτικό Μουσείο της Ελλάδος, της πολιτιστικής Αμφικτιονίας 2006 (Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών) και του Δήμου Παπάγου (μουσικής εκδήλωσης στο Μέγαρο Μουσικής που διοργανώνει το Ίδρυμα «Αρχείο-Μουσείο παλαιών χαρτών και χαρακτηριστικών Αττικής»).

HSBC Ελλάδα

Η HSBC Ελλάδα ενισχύει οικονομικά το έργο οργανώσεων και φορέων, οι οποίες στηρίζουν ευπαθείς κοινωνικά ομάδες.

Η Τράπεζα προσφέρει υποτροφίες σε φοιτητές και παράλληλα συνεργάζεται με εκπαιδευτικά ιδρύματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό παρέχοντας τη δυνατότητα σε φοιτητές να εργαστούν για την ολοκλήρωση των διπλωματικών τους εργασιών. Ακόμη, συμβάλλει, μέσω χορηγιών, δωρεών και χρηματοδοτήσεων στην πραγματοποίηση συνεδρίων, σεμιναρίων και προγραμμάτων που διοργανώνουν εκπαιδευτικοί φορείς.

Σχετικά με την εταιρική κοινωνική ευθύνη και στο πλαίσιο της εταιρικής διακυβέρνησης η HSBC προσφέρει πάντα ίσες ευκαιρίες στους εργαζόμενους, υποστηρίζει το σύστημα αξιολόγησης υπαλλήλων σε μηνιαία, τριμηνιαία και ετήσια βάση, ούτως ώστε να προάγονται τα στελέχη βάσει της απόδοσής τους, χωρίς φυλετικές ή θρησκευτικές διακρίσεις, και στηρίζει τη δια βίου εκπαίδευση των στελεχών της με

εκπαιδευτικά σεμινάρια τα οποία διενεργούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα και σύμφωνα με τις ανάγκες των εργαζομένων.

Το 2006 η HSBC Ελλάδα σχεδιάζει να αυξήσει τη συμμετοχή της στα ελληνικά κοινωνικά δρώμενα, καθώς πιστεύει ότι η κάθε επιχειρηματική δραστηριότητα στην Ελλάδα έχει το ηθικό χρέος να προσφέρει στα κοινά, να δημιουργεί αναλαμβάνοντας κοινωνικά υπεύθυνες πρωτοβουλίες.

ASPIS Bank

Στον τομέα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης η ASPIS Bank ενεργοποιείται στους τομείς της Παιδείας, της Επιστήμης, του Πολιτισμού και του Αθλητισμού.

Το 2005 η ASPIS Bank συμμετείχε και συνεισέφερε στο κοινωνικό γίγνεσθαι μέσα από ποικίλες δραστηριότητες. Συνεργάστηκε με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, με μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, με Εκπαιδευτικούς Φορείς, Φιλανθρωπικά Σωματεία, Ιερές Μητροπόλεις, Μουσεία, Οργανισμούς, Ιδρύματα, Ινστιτούτα, Πολιτιστικούς και Αθλητικούς Συλλόγους.

Η Τράπεζα υποστήριξε μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών και υποτροφιών και προσέφερε ηλεκτρονικό εξοπλισμό σε σχολές για τις εκπαιδευτικές ανάγκες των σπουδαστών, διέθεσε κονδύλια για την οργάνωση συνεδρίων και την έκδοση βιβλίων και χρηματοδότησε εκπαιδευτικά προγράμματα και εκθέσεις ποικίλου περιεχομένου. Επίσης βοήθησε φιλανθρωπικές οργανώσεις και σωματεία που εκπροσωπούν ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες.

Παράλληλα στήριξε δραστηριότητες φορέων που προστατεύουν το περιβάλλον, συνέδραμε οικονομικά στη συντήρηση και αποκατάσταση αρχαίων και νεότερων μνημείων και εκκλησιών και χρηματοδότησε διεθνή και τοπικά φεστιβάλ, παραστάσεις μουσικού θεάτρου και επιχορήγησε πολιτιστικές εκδηλώσεις υψηλού κύρους.

Η Τράπεζα έχει ως βασικό στόχο μέσω του χορηγικού της προγράμματος, να συνεχίσει και στα επόμενα έτη να ανταποκρίνεται στα αιτήματα και τις ανάγκες της κοινωνίας μέσα στην οποία αναπτύσσει τις επιχειρηματικές της δραστηριότητες.

NovaBank

Η NovaBank εστίασε και το 2005 τις ενέργειες κοινωνικής ευθύνης της στα παιδιά. Στο πλαίσιο αυτό, η Τράπεζα προσέφερε χορηγίες σε σεμινάρια εκπαιδευτικών με στόχο την επιμόρφωσή τους, στήριξε μαθητικές ομάδες βόλεϊ, καθώς και τα παιδιά του Δημοτικού Σχολείου της ιστορικής Ζαππείου Σχολής της Κωνσταντινούπολης προσφέροντας εξοπλισμό, ενώ προσέφερε υποτροφίες σε φοιτητές με λαμπρή

ακαδημαϊκή πορεία αλλά περιορισμένα οικονομικά μέσα (μέσω της χορηγίας της τον Ιούνιο του 2005 στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή Θεσσαλονίκης).

Η NovaBank συνέχισε και το 2005 να στηρίζει το ίδρυμα «Μίτος της Αριάδνης», που ασχολείται με την πρόνοια και προστασία των αυτιστικών παιδιών, καθώς και το Σωματείο «Ερμής» Γονέων, Κηδεμόνων και Φίλων ατόμων με αναπηρίες. Παράλληλα, στηρίζει το έργο της UNICEF μέσω του ειδικού λογαριασμού που έχει ανοιχθεί στην τράπεζα και εμφανίζεται σε κάθε σχετικό τηλεμαραθώνιο, καθώς και μέσω των συντονισμένων ενεργειών του προσωπικού των καταστημάτων της Τράπεζας, μέσω της πώλησης καρτών UNICEF κατά τη διάρκεια των εορτών.

Bayerische Hypo und VereinsBank AG

Στο πλαίσιο της υποστήριξης της ΕΚΕ και της αειφόρου ανάπτυξης, η Τράπεζα κατά το έτος 2005 επικεντρώθηκε σε μια σύνδεση μεταξύ της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και την προστασία του περιβάλλοντος.

Ειδικότερα, όσον αφορά το Κοινωνικό Σύνολο παρείχε την ευκαιρία σε αριστούχους φοιτητές και φοιτήτριες οικονομικών πανεπιστημίων να αποκτήσουν πρακτική εργασιακή εμπειρία σε τομείς του ενδιαφέροντός τους και συμμετείχε σε πρόγραμμα υποτροφιών αριστούχων φοιτητών του εκπαιδευτικού φορέα ΑΙΤ (Athens Information Technology).

Αναφορικά με το έργο της στον κοινωνικό τομέα η τράπεζα στηρίζει φιланθρωπικά ιδρύματα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με τις εξής μορφές:

-Υιοθέτηση ενός παιδιού και κάλυψη όλων των εξόδων στήριξης και θεραπείας του από το σωματείο Ελληνικής Εταιρείας Προστασίας και Αποκαταστάσεως Αναπήρων Παιδιών (ΕΛΕΠΑΠ).

-Δωρεές στα σωματεία: Ατόμων με Νευρομυικές Παθήσεις «ΜΔΑ», Φίλοι Κοινωνικής Παιδιατρικής και Ιατρικής «Ανοικτή Αγκαλιά», στα Παιδικά χωριά Ελλάδος SOS, στην Πανελλήνια Ένωση Τυφλών, κ.ά.

Στον τομέα του περιβάλλοντος η Τράπεζα μεταξύ άλλων έχει εξοπλιστεί με κλιματιστικές εγκαταστάσεις, καθώς και με λάμπες προηγμένης τεχνολογίας για χαμηλή κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ κάθε χρόνο η Τράπεζα πραγματοποιεί επισκευές και βαφές των κτηρίων της με προϊόντα φιλικά προς το περιβάλλον και τον άνθρωπο. Επίσης πραγματοποιεί προγράμματα ανακύκλωσης σε χαρτί και ηλεκτρονικό και τηλεπικοινωνιακό εξοπλισμό παλιάς τεχνολογίας. Στο πλαίσιο αυτό για το 2006 η δράση της τράπεζας έχει επικεντρωθεί στη χρηματοδότηση και στήριξη κατασκευής Αιολικών Πάρκων, που συμβάλλουν στη βελτίωση του περιβάλλοντος.

Η Τράπεζα προσβλέπει στη συνεργασία της και με άλλους φορείς για μια ακόμα πιο δυναμική και αποτελεσματική στήριξη της αειφόρου ανάπτυξης.

Probank

Η Probank τράπεζα αναπτύσσει την ευαισθησία της σε θέματα κοινωνικής ευθύνης προς το ανθρώπινο δυναμικό της, τους μετόχους και πελάτες της.

Ειδικότερα σε σχέση με το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο προσφέρει αρωγή για τη δημιουργία και εκτέλεση πολιτιστικών εκδηλώσεων στην Αττική και στην περιφέρεια, σε συνεργασία με οργανώσεις, συλλόγους και Φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης όπως και με πολιτιστικούς φορείς, ιδρύματα, την Εκκλησία και εκκλησιαστικές οργανώσεις (μεμονωμένα αντιμετωπίζει διάφορες άλλες περιπτώσεις που δεν εντάσσονται στις ανωτέρω ομάδες).

Επίσης προσφέρει αρωγή σε μικρούς αθλητικούς συλλόγους ή αθλητικούς συλλόγους παιδιών καθώς και σε σχολεία της Αττικής και περιφέρειας με τη χορήγηση εξοπλισμού κυρίως για τις ανάγκες της πληροφορικής.

Αναφορικά με τις δράσεις στον τομέα του περιβάλλοντος, η Probank έχει εισάγει στη διαδικασία αξιολόγησης των υλικών προμηθειών και εξοπλισμού το κριτήριο της φιλικότητας προς το περιβάλλον ενώ παράλληλα αναπτύσσει τη συνείδηση της ανακύκλωσης αξιοποιώντας την ηλεκτρονική επικοινωνία και εξοικονόμηση ενέργειας, κάνοντάς τα πράξη στην καθημερινότητά της.

FBBank

Η FBBank ανέλαβε το 2005 πρωτοβουλία για ενίσχυση ευπαθών κοινωνικών ομάδων. Ειδικότερα, επέλεξε να ενισχύσει οικονομικά το έργο και τους σκοπούς της Ελληνικής Εταιρείας Προστασίας και Αποκατάστασης Ανάπηρων Παιδιών (ΕΛΕΠΑΠ). Στο παρελθόν η Τράπεζα έχει ενισχύσει προγράμματα φορέων για την προστασία του περιβάλλοντος, όπως του WWF - Ελλάς (World Wide Fund for Nature) και συγκεκριμένα του Panda Club, την παιδική ομάδα του WWF. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα στόχο έχει την εξοικείωση παιδιών και εφήβων με τη Φύση μέσα από μια σειρά εκδηλώσεων και εξορμήσεων.

Οι ενέργειες αυτές εντάσσονται στο πλαίσιο της ευρύτερης κοινωνικής δράσης που επιθυμεί η FBBank να αναπτύξει, η οποία θα στοχεύει στη συνεχή και συνεπή συνεισφορά σε οργανισμούς και φορείς, των οποίων το έργο συνάδει με τις αξίες και τα πρότυπα της Τράπεζας.

Δρ Κωνσταντίνος Λυμπερόπουλος

ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Στο όγδοο βιβλίο του με τίτλο «Μάρκετινγκ Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών» ο συγγραφέας επιχειρεί να αναλύσει την αναγκαιότητα εφαρμογής των αρχών του μάρκετινγκ στο χρηματοπιστωτικό τομέα.

Στο βιβλίο περιγράφονται αναλυτικά οι τρόποι με τους οποίους μπορούν να λαμβάνονται ορθολογικά οι αποφάσεις σχετικά με το είδος και την ποιότητα των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, την ακολουθητέα για κάθε προϊόν και υπη-

ρεσία τιμολογιακή πολιτική, τη διανομή τους μέσω του δικτύου των καταστημάτων και των εναλλακτικών δικτύων ηλεκτρονικής αυτοεξυπηρέτησης και τηλεξυπηρέτησης, καθώς και την προώθησή τους μέσω του μίγματος προβολής και επικοινωνίας. Επίσης αναλύονται τα τρία επιπλέον στοιχεία του μίγματος μάρκετινγκ στις υπηρεσίες, που αφορούν τον ανθρώπινο παράγοντα, τις διαδικασίες και τη φυσική υπόσταση των τραπεζικών υπηρεσιών (περιβάλλον χώρος και υλικά στοιχεία της προσφοράς).

Οι αποφάσεις αυτές λαμβάνονται στο πλαίσιο ενός στρατηγικού σχεδιασμού και προγραμματισμού μάρκετινγκ, αφού ληφθούν υπόψη οι δυνάμεις και αδυναμίες, οι ευκαιρίες και οι απειλές για κάθε κατηγορία προϊόντων και αφού προηγηθεί η τμηματοποίηση της αγοράς, η στόχευση αγορών και η τοποθέτησή τους στην αντίληψη του πελάτη κάθε αγοράς-στόχου.

Επίσης, στο βιβλίο αναλύονται οι οργανωτικές διαστάσεις του μάρκετινγκ στις τράπεζες και τις χρηματοπιστωτικές θυγατρικές τους.

Όπως αναφέρει ο Καθηγητής Μάρκετινγκ του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Γ. Αυλωνίτης: «Πρόκειται για ένα απόλυτα σύγχρονο βιβλίο που δίνει τη θεωρία με την πράξη, προσφέροντας στα στελέχη χρηματοπιστωτικών φορέων ένα πολύτιμο εργαλείο δουλειάς».

Τραπεζικά Θέματα

από τη δραστηριότητα της ΕΕΤ

Επιμέλεια:
Χριστίνα Λιβαδά
Γιάννης Παλασάκης
Βασίλης Παναγιωτίδης
Κωνσταντίνος Τασάκος

Λειτουργία και εποπτεία τραπεζών

Λειτουργία και εποπτεία κεφαλαιαγορών

Συστήματα πληρωμών

Πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων
από εγκληματικές δραστηριότητες

Α. Λειτουργία και εποπτεία τραπεζών

Κοινοτικό επίπεδο

Η πορεία της εφαρμογής του νέου πλαισίου για την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την αναθεώρηση (recasting) της Οδηγίας 2000/12/ΕΚ σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων και της Οδηγίας του Συμβουλίου 93/6/ΕΟΚ για την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων επενδύσεων, με την οποία ενσωματώθηκε στην Κοινότητα το νέο πλαίσιο της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία αναφορικά με την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων επενδύσεων, έχει υιοθετηθεί και η μετάφρασή της στις επίσημες γλώσσες της ΕΕ αναμένεται να ολοκληρωθεί τον Ιούνιο 2006.

Στις ΗΠΑ τα αποτελέσματα της νέας διερευνητικής άσκησης των επιπτώσεων (QIS 4) του ως άνω πλαισίου της Επιτροπής της Βασιλείας οδήγησαν τις εποπτικές αρχές των ΗΠΑ στην απόφαση να καθυστερήσουν την έναρξη εφαρμογής του.

Σε κοινοτικό επίπεδο, εν αναμονή της επίσημης μετάφρασης, το κύριο έργο της άρτιας προετοιμασίας του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος έχει αναλάβει η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας (CEBS). Το τελευταίο χρονικό διάστημα η εν λόγω επιτροπή έχει δημοσιεύσει τις εξής κατευθυντήριες γραμμές αναφορικά με την εφαρμογή επιμέρους διαστάσεων του νέου πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας:

- ομοιόμορφο πλαίσιο υποβολής αναφορών προς τις εποπτικές αρχές (common reporting) (υπό α),
- εφαρμογή του δεύτερου πυλώνα του νέου πλαισίου για την κεφαλαιακή επάρκεια (υπό β),
- εποπτική αναγνώριση της εξελιγμένης μεθόδου για τον πιστωτικό κίνδυνο (IRB) και για το λειτουργικό κίνδυνο (AMA) (υπό γ),
- εποπτική αναγνώριση των οίκων αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας (υπό δ), και
- κατανομή αρμοδιοτήτων και συνεργασία των εποπτικών αρχών κατά την εφαρμογή του νέου πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας (υπό ε).

(α) Ομοιόμορφο πλαίσιο υποβολής αναφορών προς τις εποπτικές αρχές

Η CEBS ολοκλήρωσε στις 13.1.2006 τη διαβούλευση με παράγοντες της αγοράς αναφορικά με τη δημιουργία ενός πλαισίου ομοιόμορφων εποπτικών αναφορών για την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Επίσης, το Μάρτιο του 2006 η CEBS έδωσε στη δημοσιότητα την «ταξινόμηση» XBRL (έκδοση 1) αναφορικά με το ομοιόμορφο πλαίσιο υποβολής αναφορών κεφαλαιακής επάρκειας προς τις εποπτικές αρχές (COREP XBRL taxonomy 1.0). Σύμφωνα με την ταξινόμηση αυτή, οι πληροφορίες θα μπορούν να παρέχονται βάσει συγκεκριμένης υποδομής λογισμικού, η οποία θα βασίζεται στο πρωτόκολλο XML/XBRL (extensible Mark-up Language/eXtensible Business Reporting Language), που έχει σχεδιαστεί ώστε να είναι ουδέτερο σε επιδράσεις ανεξάρτητων πληροφοριακών συστημάτων.

Σε αυτό το πλαίσιο πραγματοποιήθηκε στην Τράπεζα της Ελλάδος συνάντηση εκπροσώπων των τραπεζών και της Τράπεζας της Ελλάδος με σκοπό τη διερεύνηση της πιθανότητας αξιοποίησης της τεχνολογίας ηλεκτρονικής διαβίβασης οικονομικών στοιχείων XBRL (Extensible Business Reporting Language).

(β) Εφαρμογή του δεύτερου πυλώνα του νέου πλαισίου για την κεφαλαιακή επάρκεια

Στις 25.1.2006 η CEBS δημοσίευσε κείμενο κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την εφαρμογή του δεύτερου πυλώνα του νέου πλαισίου για την κεφαλαιακή επάρκεια. Στο εν λόγω κείμενο καταγράφονται αρχές βέλτιστης πρακτικής σε σχέση με το σύστημα εσωτερικής αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας από τα ίδια τα πιστωτικά ιδρύματα (ΣΕΑΚΕ), με τη διαδικασία αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας από τις εποπτικές αρχές, και, τέλος, με τη διάδραση των δύο.

Παράλληλα, το Μάρτιο του 2006 δημοσιεύτηκε από τη CEBS συμπληρωματικό κείμενο στο οποίο καταγράφονται αρχές βέλτιστης πρακτικής αναφορικά με δύο θεματικές ενότητες στις οποίες οφείλουν να εστιάζουν οι εποπτικές αρχές κατά τη διενέργεια της διαδικασίας εποπτικής εξέτασης του 2ου Πυλώνα του νέου πλαισίου για την κεφαλαιακή επάρκεια:

- τον κίνδυνο εισοδήματος επιτοκίων στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο (interest income risk), και
- τον κίνδυνο συγκέντρωσης (concentration risk).

Ειδικότερα όσον αφορά τον κίνδυνο συγκέντρωσης, στην Οδηγία για την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων επενδύσεων και συγκεκριμένα στο άρθρο 119, προβλέπεται η μελλοντική τροποποίηση του πλαισίου για τα μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα. Σε αυτό το πλαίσιο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζήτησε τη συμβολή (call for advice) της CEBS, η οποία δημοσίευσε ερωτηματολόγιο αναφορικά με τις πρακτικές που ακολουθούνται στις διάφορες εθνικές αγορές σε σχέση με τα χρηματοδοτικά ανοίγματα και εν γένει τον κίνδυνο συγκέντρωσης. Σκοπός της διαβούλευσης είναι να καταγραφούν:

- οι δείκτες έκθεσης που χρησιμοποιούν τα πιστωτικά ιδρύματα για την παρακολούθηση του κινδύνου συγκέντρωσης, καθώς επίσης και
- ο τρόπος με τον οποίο περιορίζεται η έκθεση στον εν λόγω κίνδυνο (ίδια κεφάλαια, τεχνικές μείωσης του κινδύνου κ.ά.).

(γ) Εποπτική αναγνώριση της εξελιγμένης μεθόδου για τον πιστωτικό κίνδυνο (IRB) και για το λειτουργικό κίνδυνο (AMA)

Τον Ιανουάριο του 2006 δημοσιεύτηκε από την CEBS συμπληρωματικό κείμενο διαβούλευσης για την εποπτική αναγνώριση της εξελιγμένης μεθόδου για τον πιστωτικό κίνδυνο (IRB) και για το λειτουργικό κίνδυνο (AMA). Στο εν λόγω κείμενο περιέχονται κατευθυντήριες γραμμές προς τις εποπτικές αρχές αφενός μεν αναφορικά με τη διαδικασία πιστοποίησης της μεθόδου εσωτερικών διαβαθμίσεων για τον πιστωτικό κίνδυνο (IRB) και της εξελιγμένης μεθόδου για το λειτουργικό κίνδυνο (AMA) και αφετέρου με τις ελάχιστες προϋποθέσεις οι οποίες πρέπει να πληρούνται για την πιστοποίηση αυτή. Επιπλέον, στο εν λόγω κείμενο περιλαμβάνονται κάποιες νέες θεματικές ενότητες προς διαβούλευση (τιτλοποίηση απαιτήσεων, downturn LGDs, ποσοτικές προϋποθέσεις για την AMA).

(δ) Εποπτική αναγνώριση των οίκων αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας

Αναφορικά με την εποπτική αναγνώριση των οίκων αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας, το τελικό κείμενο κατευθυντήριων γραμμών της CEBS δημοσιεύτηκε στις 20 Ιανουαρίου 2006. Είχε μεσολαβήσει η διαβούλευση αναφορικά με την αντιστοίχιση των αξιολογήσεων στα τιτλοποιημένα ανοίγματα και σε μερίδια ΟΣΕΚΑ. Το τελικό κείμενο της CEBS περιέχει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τα εξής θέματα:

- τη διαδικασία της αναγνώρισης,
- την εφαρμογή των κριτηρίων της αναγνώρισης από τις εποπτικές αρχές, και
- την αντιστοίχιση των αξιολογήσεων στους συντελεστές στάθμισης πιστωτικού κινδύνου.

(ε) Κατανομή αρμοδιοτήτων και συνεργασία των εποπτικών αρχών κατά την εφαρμογή του νέου πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας

Στις 25.1.2006 δημοσιεύτηκε τελικό κείμενο κατευθυντήριων γραμμών της CEBS σχετικά με την κατανομή αρμοδιοτήτων και τη συνεργασία μεταξύ των εποπτικών αρχών κατά την εφαρμογή του νέου πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας. Στο εν λόγω κείμενο διαμορφώνεται το πλαίσιο συνεργασίας των εμπλεκόμενων εποπτικών αρχών στην εποπτεία διασυνورياκά δραστηριοποιούμενων πιστωτικών ιδρυμάτων διακρίνοντας ανάλογα με τη μορφή της εγκατάστασης (υποκατάστημα και θυγατρική) και αποδίδοντας έμφαση στα θέματα της εποπτικής αναγνώρισης της εξελιγμένης μεθόδου για τον πιστωτικό κίνδυνο (IRB) και για το λειτουργικό κίνδυνο (AMA).

Διαβούλευση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφορικά με τις ειδικές συμμετοχές φυσικών και νομικών προσώπων σε πιστωτικά ιδρύματα

Σύμφωνα με έρευνα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία πραγματοποιήθηκε το 2005, η μη εναρμονισμένη εφαρμογή από τα κράτη-μέλη της ΕΕ των διατάξεων του άρθρου 16 της Οδηγίας 2000/12/EK αναφορικά με το πλαίσιο για τις ειδικές συμμετοχές φυσικών και νομικών προσώπων σε πιστωτικά ιδρύματα αποτελεί δυνητικό εμπόδιο στις διασυνورياκές εξαγορές και συγχωνεύσεις στο χρηματοπιστωτικό τομέα.

Ενόψει των ανωτέρω η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε διαβούλευση με τους ενδιαφερόμενους φορείς η οποία θα διαρκέσει μέχρι το Μάιο του 2006. Βάσει των αποτελεσμάτων της διαβούλευσης η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα δημοσιεύσει σχετική έκθεση το καλοκαίρι του 2006, η οποία θα αποτελέσει τη βάση για τη μελλοντική τροποποίηση του σχετικού νομοθετικού πλαισίου.

Το νέο πλαίσιο αρχών λειτουργίας και αξιολόγησης της οργάνωσης και των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων (βλ. αφιέρωμα στο ίδιο τεύχος)

Το Μάρτιο του 2006 δημοσιεύτηκε η νέα ΠΔ/ΤΕ 2577/2006 για το πλαίσιο αρχών και λειτουργίας της οργάνωσης και των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων (εφεξής Πράξη), με την οποία καταργείται η προηγούμενως ισχύουσα για την ίδια θεματική ΠΔ/ΤΕ 2438/1998.

Η έναρξη ισχύος της νέας Πράξης έχει οριστεί για τις 31 Μαΐου 2006, με εξαίρεση τις διατάξεις που αφορούν στην υποχρέωση σύστασης Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων, τη λειτουργία της Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης και τις βασικές αρχές και κριτήρια σε επίπεδο ομίλου που έχει οριστεί για τις 30 Σεπτεμβρίου 2006.

Ως Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου ορίζεται το σύνολο των ελεγκτικών μηχανισμών και διαδικασιών που καλύπτει σε συνεχή βάση κάθε δραστηριότητα του πιστωτικού ιδρύματος και συντελεί στην αποτελεσματική και ασφαλή λειτουργία του.

Οι ρυθμίσεις που καθιερώνονται με την ΠΔ/ΤΕ 2577/2006 θα μπορούσαν συστηματικά να ενταχθούν σε δύο κύριες κατηγορίες (βλ. Χ. Γκόρτσο, Το νέο πλαίσιο αρχών λειτουργίας και αξιολόγησης της οργάνωσης και των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων στο αφιέρωμα του παρόντος τεύχους):

- εκείνες που καθορίζουν τις βασικές αρχές και τα κριτήρια αξιολόγησης του ΣΕΕ σε επίπεδο πιστωτικού ιδρύματος και σε επίπεδο ομίλου, και
- εκείνες που αναφέρονται στην υλοποίηση του ΣΕΕ και ειδικότερα στα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες των οργάνων διοικητικής διαχείρισης και των υπηρεσιακών μονάδων που θέτουν σε εφαρμογή τις αρχές που διέπουν το ΣΕΕ.

Το περιεχόμενο της Πράξης σαφώς επηρεασμένο από τις διεθνείς ρυθμιστικές εξελίξεις αναφορικά με τα ζητήματα εσωτερικού ελέγχου και κανονιστικής συμμόρφωσης, ανταποκρίνεται στα νέα δεδομένα που χαρακτηρίζουν τις συνθήκες λειτουργίας των πιστωτικών ιδρυμάτων από την έκδοση της προηγούμενης πράξης το 1998 τόσο σε εσωτερικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο ομίλου. Ειδικότερα, καθιερώνονται διεξοδικές διατάξεις για τη διαχείριση κινδύνων, την κανονιστική συμμόρφωση, την ανάθεση δραστηριοτήτων σε τρίτους, τα πληροφοριακά συστήματα και τον έλεγχο που πραγματοποιείται από ανεξάρτητους εξωτερικούς ελεγκτές, ενώ τροποποιούνται σημαντικά διατάξεις που αφορούν στις αρμοδιότητες και τις ευθύνες του Διοικητικού Συμβουλίου, των Επιτροπών σε επίπεδο Διοικητικού Συμβουλίου και των υπηρεσιακών μονάδων του πιστωτικού ιδρύματος.

Στο πεδίο εφαρμογής της Πράξης υπάγονται όλα τα πιστωτικά ιδρύματα που έχουν έδρα στην Ελλάδα, τα υποκαταστήματά τους στο εξωτερικό και τα χρηματοδοτικά ιδρύματα που λαμβάνουν άδεια λειτουργίας και εποπτεύονται από την Τράπεζα της Ελλάδος. Εξαιρούνται εν μέρει τα υποκαταστήματα στην Ελλάδα πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα σε χώρα μέλος του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή εκτός αυτού, εφόσον υπόκεινται σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος σε ισοδύναμο καθεστώς εποπτείας, στα οποία εφαρμόζονται μόνο οι διατάξεις της Πράξης για συγκεκριμένα θέματα, και ιδίως για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, περιλαμβανομένης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και τη διαφάνεια των συναλλαγών.

Καινοτόμες είναι κατά το μεγαλύτερο μέρος τους οι ενότητες που αναφέρονται σε θέματα προσωπικού, διαχωρισμού καθηκόντων και σύγκρουσης συμφερόντων, στις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται για συναλλαγές προσώπων που έχουν ειδική σχέση με το πιστωτικό ίδρυμα και στις υποχρεώσεις που καθιερώνονται προκειμένου να διασφαλίζεται η παροχή κατάλληλων υπηρεσιών προς τους πελάτες.

Ιδιαίτερα σημαντικές είναι επίσης οι διατάξεις με τις οποίες θεσμοθετείται η υπό προϋποθέσεις υποχρεωτική σύσταση της Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης και τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνουν τα πιστωτικά ιδρύματα για την αποτελεσματική εφαρμογή της στρατηγικής τους σε θέματα οργάνωσης και ΣΕΕ σε επίπεδο ομίλου των επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα, περιλαμβανομένων των ασφαλιστικών επιχειρήσεων των οποίων διατηρούν τον έλεγχο.

Καθιερώνεται επίσης η υποχρεωτική υπό προϋποθέσεις σύσταση Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων, κύριες αρμοδιότητες της οποίας είναι η διαμόρφωση της στρατηγικής ανάληψης πάσης μορφής κινδύνων και διαχείρισης κεφαλαίων, η μέριμνα για την ανάπτυξη εσωτερικού συστήματος διαχείρισης κινδύνων, ο καθορισμός των αρχών που πρέπει να διέπουν τη διαχείριση κινδύνων και η ενημέρωση του Δ.Σ. σχετικά με τους σημαντικότερους κινδύνους που έχει αναλάβει το πιστωτικό ίδρυμα. Αντίστοιχα, περιγράφονται πλέον διεξοδικά οι αρμοδιότητες της Μονάδας Διαχείρισης Κινδύνων, η οποία ορίζεται ότι έχει την ευθύνη για το σχεδιασμό, εξειδίκευση και υλοποίηση της πολιτικής σε θέματα διαχείρισης κινδύνων και κεφαλαιακής επάρκειας σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Δ.Σ. και με βάση τις ειδικότερες διατάξεις που περιέχονται στην Πράξη.

Έργο της Μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης ορίζεται στην Πράξη ότι είναι η θέσπιση και εφαρμογή κατάλληλων διαδικασιών και η εκπόνηση σχετικού ετήσιου προγράμματος με στόχο την επίτευξη της πλήρους και διαρκούς συμμόρφωσης του πιστωτικού ιδρύματος προς το εκάστοτε ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο και τους εσωτερικούς κανονισμούς του πιστωτικού ιδρύματος.

Με την Πράξη παρέχεται τέλος εξουσιοδότηση στη Διεύθυνση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος της Τράπεζας της Ελλάδος ιδίως για την παροχή οδηγιών σε σχέση με την εφαρμογή της Πράξης και την προσαρμογή της προς τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές και τις συστάσεις της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας.

Β. Λειτουργία και εποπτεία κεφαλαιαγορών

Εθνικό επίπεδο

Δημόσιες προτάσεις

Πρόσφατα κατατέθηκε στη Βουλή των Ελλήνων προς ψήφιση σχέδιο νόμου αναφορικά με τις δημόσιες προτάσεις, με το οποίο ενσωματώνεται στην ελληνική έννομη τάξη η ομότιπλη Οδηγία 2004/25/ΕΚ.

Η Οδηγία 2004/25/ΕΚ, με την οποία καθιερώνεται η υποχρέωση δημόσιας πρότασης σε περίπτωση απόκτησης ελέγχου εισηγμένης εταιρείας και θεσπίζονται μέτρα προστασίας της μειοψηφίας των μετόχων και ενημέρωσης των επενδυτών υιοθετήθηκε μετά από 15 χρόνια διαπραγματεύσεων. Ως προϊόν συμβιβασμών, η Οδηγία προβλέπει ευρείες διακριτικές ευχέρειες για τα κράτη-μέλη, με συνέπεια να θεωρείται ότι δεν ευνοεί την καθιέρωση ενιαίας αγοράς στον τομέα του εταιρικού ελέγχου.

Μέχρι σήμερα, στην ελληνική έννομη τάξη, το πλαίσιο διενέργειας δημόσιων προτάσεων για την απόκτηση του ελέγχου εισηγμένων εταιρειών ρυθμίζεται από την Απ. Ε.Κ. 2/258/2002.

Το σχέδιο νόμου με το οποίο ενσωματώνεται στο εθνικό δίκαιο η Οδηγία 2004/25/ΕΚ σχετικά με τις δημόσιες προτάσεις δημιουργεί ένα νέο καθεστώς, ακολουθώντας τη φιλοσοφία και τις ρυθμίσεις της Οδηγίας, ενώ σε συγκεκριμένα σημεία κάνει χρήση των διακριτικών ευχερειών που παρέχονται από αυτήν.

Η ΕΕΤ συμμετείχε ενεργά στη σχετική διαβούλευση, αν και όχι στη νομοπαρασκευαστική επιτροπή, και υπέβαλε μεγάλο αριθμό σχολίων επί του σχεδίου νόμου, αρκετά από τα οποία έγιναν δεκτά. Ορισμένα σημαντικά ζητήματα που θα μπορούσαν να τύχουν διαφορετικής ρύθμισης ή επεξεργασίας είναι τα εξής:

(α) Με το σχέδιο νόμου (άρθρο, 7 παρ. 1) γίνεται χρήση της παρεχόμενης από την Οδηγία ευχέρειας και τροποποιείται η μέχρι σήμερα ισχύουσα διάταξη, **προβλέποντας μειωμένο όριο 1/3 των δικαιωμάτων ψήφου (από 50%), η υπέρβαση του οποίου ενεργοποιεί την υποχρέωση υποβολής δημόσιας πρότασης αγοράς για το σύνολο των κινητών αξιών της υπό εξαγορά εταιρείας.** Αν και όπως τονίζεται στην αιτιολογική έκθεση, σκοπός της μείωσης είναι η προσαρμογή της ρύθμισης στη διαρκώς εξελισσόμενη οικονομική πραγματικότητα και στην εναρμόνιση με τα ισχύοντα στις περισσότερες χώρες της ΕΕ, η μείωση του εν λόγω ορίου μπορεί να χαρακτηριστεί ως αυστηρή, ιδίως στις περιπτώσεις εκείνες εταιρειών μικρής και μεσαίας κεφαλαιοποίησης όπου υπάρχουν ήδη συμπαγείς ή συντονισμένες πλειοψηφίες, οπότε η απόκτηση του 1/3 των δικαιωμάτων ψήφου δεν θα σηματοδοτεί αναγκαστικά και την απόκτηση του ελέγχου της εταιρείας, προϋπόθεση που προβλέπεται στο άρθρο 5, παρ. 1 της Οδηγίας. Έχοντας τούτο υπόψη, και με δεδομένη τη δυνατότητα του κάθε κράτους-μέλους να ορίσει εκείνο το ποσοστό που θα ενεργοποιεί την υποχρέωση υποβολής δημόσιας πρότασης εξαγοράς, η ΕΕΤ πρότεινε να παραμείνει ως ελάχιστο όριο το ήδη προβλεπόμενο 50% των δικαιωμάτων ψήφου της υπό εξαγορά εταιρείας ή, εναλλακτικά, να παραμείνει το όριο αυτό για τις εταιρείες μικρής και μεσαίας κεφαλαιοποίησης και να προβλεφθεί το μειωμένο όριο του 1/3 για τις εταιρείες μεγάλης κεφαλαιοποίησης, δεδομένης και της πολυμετοχικότητας που χαρακτηρίζει τις τελευταίες.

(β) Το σχέδιο νόμου, κάνοντας χρήση και της σχετικής ευχέρειας που παρέχεται στα κράτη-μέλη από την Οδηγία, επιλέγει να μην επαναλάβει τη σχετική ρύθμιση που προβλέπεται στο άρθρο 5, παρ. 3 της Απ. ΕΚ 2/258/5.12.2002, σύμφωνα με την οποία δεν εξομοιώνονται με τα δικαιώματα ψήφου που κατέχει πιστωτικό ίδρυμα του Ν. 2076/1992 τα δικαιώματα ψήφου τα οποία αντιστοιχούν σε κινητές αξίες που το ίδρυμα αυτό κατέχει δυνάμει συμβάσεως ενεχύρου ως ενεχυρούχος δανειστής. Ο υπολογισμός, όμως, των δικαιωμάτων αυτών ενδέχεται να δημιουργήσει αυξημένες υποχρεώσεις για υποβολή δημόσιων προτάσεων εξαγοράς σε τράπεζες, οι οποίες έγιναν δανειστές με ενέχυρο επί κινητών αξιών και κράτησαν το δικαίωμα άσκησης ψήφου όχι για την απόκτηση ελέγχου της συγκεκριμένης εταιρείας αλλά για το λόγο διασφάλισης επιστροφής των δανείων που χορήγησαν. Προκειμένου, λοιπόν, να αποφευχθεί η μετατροπή μιας τράπεζας από δανειστρία σε επιχειρηματία μέσω υποχρεωτικής υποβολής δημοσίων προτάσεων εξαγοράς, η ΕΕΤ πρότείνει να επαναληφθεί στο σχέδιο νόμου η σχετική διάταξη του άρθρου 5, παρ. 3 της Απ. ΕΚ 2/258/5.12.2002.

(γ) Η εξαίρεση των περιπτώσεων αποκρτικοποιήσεων από τις υποχρεωτικές δημόσιες προτάσεις (άρθρο 8 (z) του σχεδίου νόμου) δημιουργεί διάκριση υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου και εις βάρος των άλλων μετόχων. Κατά τούτο, όμως, ενδέχεται να έρχεται σε αντίθεση με την Οδηγία, η οποία επιτρέπει μεν (άρθρο 5, παρ. 4) τη θέση επιπλέον εξαιρέσεων από την υποχρέωση υποβολής δημόσιας πρότασης, υπό την προϋπόθεση όμως ότι δεν θίγονται οι γενικές αρχές του άρθρου 3 παρ. 1 (άρθρο 5, παρ. 1 του σχεδίου νόμου), μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται και η ισότητα μεταξύ των μετόχων (εδάφιο (α)).

(δ) Η προτεινόμενη ρύθμιση του άρθρου 8 του σχεδίου νόμου περιλαμβάνει την εξαίρεση από την υποχρέωση υποβολής δημόσιας πρότασης σε περίπτωση που η απόκτηση κινητών αξιών είναι αποτέλεσμα συγχωνεύσεως μεταξύ εταιρειών οι οποίες έχουν τη σχέση μητρικής-θυγατρικής ή υπόκεινται σε ενοποίηση. Η εξαίρεση αυτή θα μπορούσε να μην περιοριστεί μόνο σε αυτή την περίπτωση μετασχηματισμού, αλλά να διευρυνθεί η διάταξη ώστε να συμπεριλάβει όλες τις πράξεις συγχώνευσης με απορρόφηση, διάσπασης ή απόσχισης, όπως άλλωστε σήμερα ισχύει με την Απ. ΕΚ 2/258/5.12.2002. Επίσης, η ΕΕΤ πρότείνει να διευρυνθεί η εξαίρεση της περίπτωσης (ε) του άρθρου 8 του σχεδίου νόμου (απόκτηση κινητών αξιών λόγω άσκησης δικαιωμάτων ψήφου), ώστε να περιλάβει όλες τις περιπτώσεις απόκτησης κινητών αξιών άνευ ιδίας πρωτοβουλίας (π.χ. άσκηση δικαιώματος put option από τον πωλητή, αύξηση ποσοστού λόγω ακύρωσης ίδιων μετοχών κ.λπ.). Τέλος, θα μπορούσε να διατηρηθεί στο σχέδιο νόμου η εξαίρεση που σήμερα ισχύει για την απόκτηση κινητών αξιών από επιχειρήσεις που ενεργούν ως ανάδοχοι σε εκπλήρωση υποχρεώσεών τους από τη σύμβαση αναδοχής.

(ε) Εφόσον η Οδηγία παρέχει τέτοια ευχέρεια (βλ. άρθρο 5, παρ. 5, εδ. 3), θα μπορούσε να προβλεφθεί η ευχέρεια των αποδεκτών της πρότασης να επιλέξουν την καταβολή του ανταλλάγματος σε μετρητά όχι μόνο στην περίπτωση υποχρεωτικής δημόσιας πρότασης (βλ. άρθρο 9, παρ. 1) αλλά και στην περίπτωση προαιρετικής πρότασης.

(στ) Για λόγους απλούστευσης των διαδικασιών, η ΕΕΤ πρότείνει να εισαχθεί εξαίρεση εφαρμογής των προβλέψεων του άρθρου 15 περί κατάρτισης και δημοσιοποίησης της γνώμης του Δ.Σ. της υπό εξαγορά εταιρείας στην περίπτωση που τη δημόσια πρόταση υποβάλλει πρόσωπο που κατέχει ήδη και ασκεί τουλάχιστον το 90% των δικαιωμάτων ψήφου της υπό εξαγορά εταιρείας. Στην περίπτωση αυτή η διατύπωση γνώμης από τη διοίκηση της υπό εξαγορά εταιρείας και η χρησιμοποίηση συμβούλου φαίνεται ως περιττή πολυτέλεια, ενόψει και της φιλοσοφίας του άρθρου 27 που ρυθμίζει το squeeze-out right του κατόχου 90% των δικαιωμάτων ψήφου της υπό εξαγορά εταιρείας.

(z) Ενόψει των ρυθμίσεων και των ευχερειών που παρέχονται από την Οδηγία, η ΕΕΤ πρότεινε να συμπληρωθεί το άρθρο 27 του σχεδίου νόμου, ώστε αυτός που αποκτά το 90% των δικαιωμάτων ψήφου μιας εταιρείας με οποιονδήποτε τρόπο (π.χ. με μεταβίβαση πακέτου μετοχών) και όχι μόνο κατόπιν δημόσιας πρότασης όπως ρητά προβλέπεται στην παράγραφο 1, να έχει το δικαίωμα να του μεταβιβαστούν, εφόσον το επιθυμεί, και οι υπόλοιπες μετοχές της εταιρείας. Ενόψει του γεγονότος ότι η απόκτηση του 90%, ούτως ή άλλως, ενεργοποιεί την υποχρέωση υποβολής δημόσιας πρότασης, σκοπός της προτεινόμενης συμπλήρωσης είναι να μην υποχρεώνεται ο αποκτών να υποβληθεί σε αυτή τη χρονοβόρα διαδικασία, όταν θα έχει ήδη δηλώσει την επιθυμία του να αποκτήσει και τις υπόλοιπες μετοχές, αλλά να εφαρμόζεται σε αυτή την περίπτωση η απλουστευμένη διαδικασία του άρθρου 27. Επίσης, προς απλοποίηση των εν γένει διαδικασιών, θα μπορούσε να εξεταστεί το ενδεχόμενο να γίνει συμπλήρωση (συνοδευόμενη, ίσως, και από τροποποίηση άλλων διατάξεων της χρηματιστηριακής νομοθεσίας), ώστε με την ολοκλήρωση της διαδικασίας για την άσκηση του δικαιώματος απόκτησης του συνόλου των δικαιωμάτων ψήφου εταιρείας από προτείνοντα που κατέχει ήδη το 90% των δικαιωμάτων ψήφου της υπό εξαγορά εταιρείας να επέρχεται αυτόματα, εφόσον το ζητά ο προτείνων, και η έξοδος από την οργανωμένη αγορά, χωρίς άλλη περαιτέρω διαδικασία.

Γ. Συστήματα πληρωμών

Κοινοτικό επίπεδο

Θεσμικό πλαίσιο υπηρεσιών πληρωμών στην εσωτερική αγορά

Όπως είναι γνωστό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε, το Δεκέμβριο του 2005, πρόταση Οδηγίας για «τις υπηρεσίες πληρωμών στην Εσωτερική Αγορά». Στόχος της Επιτροπής είναι η υιοθέτηση της Οδηγίας από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο μέχρι το τέλος του 2006 και η ενσωμάτωση των διατάξεων της στις εθνικές έννομες τάξεις μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2007.

Ο ευρωπαϊκός τραπεζικός κλάδος, εκπραζόμενος από τις ενώσεις του πιστωτικού τομέα και υπό το συντονισμό του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών (European Payments Council - EPC), προχώρησε στις ακόλουθες ενέργειες μετά τη δημοσίευση της πρότασης Οδηγίας:

1. Εξέδωσε Δελτίο Τύπου εκφράζοντας την ικανοποίηση του κλάδου για τη δημοσίευση της πρότασης Οδηγίας λόγω της ιδιαίτερης σημασίας της υιοθέτησης ενός ενιαίου θεσμικού πλαισίου για την έγκαιρη υλοποίηση του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε Ευρώ με πρωτοβουλίες της αγοράς.
2. Επεξεργάστηκε το κείμενο της Οδηγίας στο σύνολό του και διαμόρφωσε πρόταση τροποποίησης 34 σημείων σε 28 άρθρα της Οδηγίας. Οι εν λόγω προτεινόμενες τροποποιήσεις αφορούν κυρίως τα εξής ειδικότερα ζητήματα:
 - την ανάγκη υποστήριξης, με τη διαμόρφωση ενός ενιαίου θεσμικού πλαισίου, των πανευρωπαϊκών σχημάτων άμεσων χρεώσεων και μεταφορών πιστώσεων που ολοκληρώθηκαν από το EPC το Μάρτιο του τρέχοντος έτους,
 - την επέκταση του χρόνου ολοκλήρωσης της πίστωσης του εντελλόμενου ποσού στο λογαριασμό πληρωμών του δικαιούχου από την επόμενη εργάσιμη ημέρα, όπως προβλέπει η σχετική διάταξη της πρότασης Οδηγίας, σε τρεις εργάσιμες ημέρες το αργότερο,
 - τη διαμόρφωση κοινών κανόνων ανταγωνισμού μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών παρόχων υπηρεσιών πληρωμών (πιστωτικά ιδρύματα, ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος, ιδρύματα πληρωμών, κ.ά.),
 - τον περιορισμό της αντικειμενικής ευθύνης του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών έναντι της πελατείας του,
 - τις υποχρεώσεις πληροφόρησης προς την πελατεία των τραπεζών και ειδικότερα προς τις επιχειρήσεις, και
 - την εναρμόνιση του θεσμικού πλαισίου, δεδομένου ότι 33 άρθρα της Οδηγίας παρέχουν διακριτικές ευχέρειες στα κράτη-μέλη.

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, εκπροσωπούμενο από την Ελληνική Ένωση Τραπεζών στις Ομάδες Εργασίας και την Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών, αφενός συνέβαλε, με σχόλια και παρατηρήσεις, στη διαμόρφωση των θέσεων που εξέφρασε το τελευταίο σε σχέση με τις διατάξεις της πρότασης Οδηγίας και αφετέρου αποφάσισε να εκπονηθεί από κάθε τράπεζα μία έρευνα/μελέτη προκειμένου να εντοπιστεί και καταγραφεί εσωτερικά το σύνολο των επιπτώσεων που θα έχει σε επιχειρηματικό, λειτουργικό και τεχνικό επίπεδο, η προσαρμογή της στη νέα πραγματικότητα που δημιουργεί ο ενιαίος ευρωπαϊκός χώρος πληρωμών, όπως αυτός οριοθετείται και προσδιορίζεται από τα σχετικά κείμενα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών.

Κίνητρα για τη δημιουργία του ενιαίου χώρου πληρωμών σε ευρώ

Ο πολιτικός στόχος για την υλοποίηση του SEPA από την 1η Ιανουαρίου 2008 εκφράζεται από δύο βασικές πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής:

1. τη διαμόρφωση ενιαίου νομοθετικού πλαισίου για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, και
2. τη διενέργεια μελέτης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφορικά με τα κίνητρα δημιουργίας της ενιαίας αγοράς πληρωμών σε ευρώ (SEPA incentives).

Σε σχέση με την πρώτη πρωτοβουλία έχει ήδη εκδοθεί, όπως προαναφέρθηκε, από το Δεκέμβριο του 2005, πρόταση Οδηγίας, η οποία βρίσκεται στο στάδιο της πρώτης ανάγνωσης από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Αναφορικά με τη δεύτερη πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το Φεβρουάριο του 2006, δημοσιεύτηκε ένα πρώτο κείμενο διαβούλευσης με καταληκτική ημερομηνία για την αποστολή σχολίων από τους εμπλεκόμενους φορείς τα τέλη Μαρτίου. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών (European Payments Council - EPC), στο οποίο εκπροσωπείται η ΕΕΤ, συμμετείχε στη διαβούλευση υποβάλλοντας κείμενο θέσεων σχετικά. Σύμφωνα με αυτό, βασικές προϋποθέσεις για τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος επιτυχίας του ενιαίου χώρου πληρωμών σε ευρώ, είναι οι ακόλουθες:

- στήριξη από τις δημόσιες αρχές των βασικών επιχειρηματικών προδιαγραφών για τα πανευρωπαϊκά σχήματα άμεσων χρεώσεων και μεταφορών πιστώσεων που έχουν οριστικοποιηθεί με πρωτοβουλίες της αγοράς, όπως αυτές εκφράζονται και υλοποιούνται στο πλαίσιο του EPC,
- διαμόρφωση μιας συνεπούς και θετικής επικοινωνιακής πολιτικής, απευθυνόμενης προς όλους τους χρήστες και παρόχους υπηρεσιών πληρωμών, για τα πλεονεκτήματα του ενιαίου χώρου πληρωμών σε ευρώ από όλες τις εθνικές και κοινοτικές δημόσιες αρχές,
- έγκαιρη διαμόρφωση ενιαίου θεσμικού πλαισίου για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά,
- εξασφάλιση της απαιτούμενης ζήτησης για προϊόντα και υπηρεσίες πληρωμών συμβατά με τον SEPA με τη χρήση τέτοιων πανευρωπαϊκών μέσων πληρωμής από τις δημόσιες υπηρεσίες των κρατών-μελών που αποδέχονται και πραγματοποιούν πληρωμές,
- πρακτική στήριξη των καταναλωτών και επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένοι στην Ευρωπαϊκή Ένωση, προκειμένου να προσαρμοστούν, υιοθετήσουν και χρησιμοποιήσουν τα πανευρωπαϊκά μέσα πληρωμών, και
- ενίσχυση των μέτρων για τη στήριξη της προσπάθειας που καταβάλλει ο τραπεζικός κλάδος για τη μείωση χρήσης των μετρητών και την αντικατάστασή τους από ηλεκτρονικά μέσα πληρωμών.

Βάσει χρονοδιαγράμματος που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα πορίσματα της διαβούλευσης θα ολοκληρωθούν έως τα μέσα του 2007, οπότε και θα δημοσιευτεί Λευκή Βίβλος, προτείνοντας ενδεχομένως τη λήψη νομοθετικών μέτρων σε κοινοτικό επίπεδο.

Κείμενα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών με τα οποία οριοθετείται ο Ενιαίος Χώρος Πληρωμών σε Ευρώ (SEPA)

Στις 17 Φεβρουαρίου 2006, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) δημοσίευσε την τέταρτη ετήσια έκθεση προόδου για την υλοποίηση του SEPA. Στην εν λόγω έκθεση αναλύονται οι προσδοκίες της ΕΚΤ σε σχέση με τον τραπεζικό κλάδο, προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της υλοποίησης του ενιαίου χώρου πληρωμών σε ευρώ από την 1η Ιανουαρίου 2008, με χρονικό ορίζοντα ολοκλήρωσής του το τέλος του 2010. Στην έκθεση της ΕΚΤ επισημαίνονται ειδικότερα τα εξής:

- η ανάγκη έγκαιρης διαμόρφωσης της επικοινωνιακής στρατηγικής του τραπεζικού κλάδου για την υλοποίηση του έργου SEPA,
- η συμπερίληψη στα πανευρωπαϊκά σχήματα για τις μεταφορές πιστώσεων και τις άμεσες χρεώσεις ορισμένων ακόμα πρόσθετων υπηρεσιών,
- η περαιτέρω επεξεργασία του πλαισίου για τις κάρτες πληρωμών (χρεωστικές και πιστωτικές), ώστε να περιοριστούν οι πιθανότητες παρερμηνειών και να οριστούν κριτήρια συμμόρφωσης και πιστοποίησης των διεθνών και εθνικών σχημάτων καρτών ως συμβατών με τις απαιτήσεις του SEPA,
- η ανάγκη έναρξης των τεχνικών εργασιών για τη διαλειτουργικότητα των προτύπων που αφορούν τα διάφορα μέσα πληρωμών (κάρτες, μεταφορές πιστώσεων και άμεσες χρεώσεις) και των μηχανισμών ολοκλήρωσης αυτών των πληρωμών (ATM, POS, ACHs κ.ά.),
- η υιοθέτηση των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών (EPC) από όλα τα πιστωτικά ιδρύματα που είναι εγκατεστημένα στην ευρωζώνη και η διαμόρφωση εθνικών σχεδίων μετάπτωσης στον SEPA,
- η οριστικοποίηση της απόφασης περί αναγκαιότητας ή μη χρήσης του IBAN του δικαιούχου και του BIC της τράπεζάς του από τους πελάτες των τραπεζών (εντολέας ή οφειλέτης),
- η εξέταση της πιθανότητας διαμόρφωσης ενιαίων προτύπων για υπηρεσίες e-invoicing σε πανευρωπαϊκό επίπεδο,
- η απaráβατη τήρηση του χρονοδιαγράμματος υλοποίησης του SEPA που έχει συμφωνηθεί στο πλαίσιο του EPC, και
- η ενεργός εμπλοκή των υπόλοιπων συμμετεχόντων της αγοράς (επιχειρήσεις, Δημόσιο, καταναλωτές) στις εργασίες υλοποίησης του SEPA.

Εξάλλου, λίγες ημέρες μετά τη δημοσίευση της τέταρτης έκθεσης προόδου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, η Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών (EPC) ενέκρινε τα παρακάτω κείμενα εκδίδοντας και σχετικά ψηφίσματα:

- SEPA Credit Transfer Scheme Rulebook version 2.0,
- SEPA Direct Debit Scheme Rulebook version 2.0,
- SEPA Data Model & recommended Standards Selection version 1.0,
- PE-ACH/CSM Framework version 1.0,
- SEPA Cards Framework version 2.0.

Τα κείμενα αυτά αποτελούν τη βάση πάνω στην οποία καλούνται όλες οι ευρωπαϊκές τράπεζες, με προτεραιότητα αυτές που είναι εγκατεστημένες στην ευρωζώνη, να αναπτύξουν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους μελλοντικά.

Δ. Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Διεθνές επίπεδο

Αξιολόγηση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος της Ελλάδας από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο

Στις 21 Νοεμβρίου 2005 ολοκληρώθηκε η έκθεση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (Δ.Ν.Τ.) για την αξιολόγηση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος της Ελλάδας (Financial System Stability Assessment - FSSA), συμπεριλαμβανομένων των εκθέσεων σε σχέση με την εφαρμογή προτύπων και κωδίκων δεοντολογίας στις ακόλουθες θεματικές: τραπεζική εποπτεία, ασφαλιστική εποπτεία, θεσμικό πλαίσιο της κεφαλαιαγοράς και πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, περιλαμβανομένης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Η έκθεση αξιολόγησης, συνοδευόμενη από τις επισημάνσεις των εμπειρογνομόνων του ΔΝΤ στις εξεταζόμενες θεματικές, δημοσιεύθηκε τον Ιανουάριο του 2006.

Ειδικά στη θεματική της πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, το γενικό συμπέρασμα της έκθεσης είναι ότι η συνολική αποτελεσματικότητα στον τομέα αυτό θα πρέπει να ενισχυθεί. Σύμφωνα με τους εμπειρογνώμονες του ΔΝΤ, θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα και να γίνουν βελτιώσεις ως προς τα ακόλουθα:

- (i) διαμόρφωση του κατάλληλου θεσμικού πλαισίου ώστε να ανταποκριθεί στα διεθνή πρότυπα, όπως αυτά διαμορφώνονται στο πλαίσιο της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (FATF),
- (ii) έγκαιρη ανάπτυξη και εφαρμογή μέτρων καταπολέμησης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας στο χρηματοπιστωτικό τομέα,
- (iii) υιοθέτηση και εφαρμογή μέτρων πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις και επαγγέλματα που δεν εμπίπτουν στο χρηματοπιστωτικό τομέα (καζίνο, συμβολαιογράφοι, δικηγόροι κ.ά.),
- (iv) ενίσχυση των εποπτικών ελέγχων στις ασφαλιστικές επιχειρήσεις και στις επιχειρήσεις παροχής επενδυτικών υπηρεσιών ως προς τη συμμόρφωσή τους με τα ανωτέρω πρότυπα,
- (v) διαρκής προσπάθεια κατανόησης των κινδύνων που απορρέουν σε όλους τους τομείς της οικονομίας από τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, και
- (vi) ενίσχυση της οργανωτικής δομής, της ισχύος και του προσωπικού της επιτροπής του άρθρου 7 του Νόμου 2331/1995, έργο της οποίας είναι η συγκέντρωση, αξιολόγηση και διερεύνηση των πληροφοριών που διαβιβάζονται σε αυτήν από τα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς ως προς συναλλαγές ύποπτες για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Διαβούλευση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφορικά με την υιοθέτηση μέτρων για την εξειδίκευση ορισμένων διατάξεων της Οδηγίας 2005/60/EK για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες

Σύμφωνα με το κεφάλαιο VI (άρθρα 40 και 41) της Οδηγίας 2005/60/EK (τρίτη Οδηγία) προβλέπεται η υιοθέτηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκτελεστικών μέτρων για την εξειδίκευση ορισμένων διατάξεων της.

Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε και έθεσε προς διαβούλευση το Φεβρουάριο του 2006 κείμενο εργασίας, στο οποίο εξειδικεύονται οι διατάξεις της Οδηγίας αναφορικά με τα ακόλουθα θέματα:

- τα τεχνικά κριτήρια για τους πελάτες, τα προϊόντα και τις συναλλαγές που θα εμπίπτουν στις απλοποιημένες διαδικασίες ενισχυμένης επιμέλειας (Simplified CDD),
- τη συγκεκριμενοποίηση του ορισμού της Οδηγίας για τα Πολιτικά Εκτεθειμένα Πρόσωπα (PEPs),
- την υιοθέτηση αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τρίτες χώρες οι οποίες δεν εφαρμόζουν στο εσωτερικό τους δίκαιο διατάξεις αντίστοιχες με αυτές της Οδηγίας, και
- τη μη εφαρμογή των διατάξεων της Οδηγίας σε συγκεκριμένα νομικά και φυσικά πρόσωπα.

Ο κύκλος διαβούλευσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, ολοκληρώθηκε στα τέλη Μαρτίου 2006. Σύμφωνα με το σχετικό χρονοδιάγραμμα η Επιτροπή θα πρέπει να υιοθετήσει τα μέτρα που σήμερα τελούν υπό διαβούλευση μέχρι την 15η Ιουνίου 2006.

Πληροφορίες σχετικά με τον πληρωτή που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε το 2005 πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου για τις πληροφορίες σχετικά με τον πληρωτή που πρέπει να συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών. Η εν λόγω πρόταση αποβλέπει στη μεταφορά της Ειδικής Σύστασης υπ' αριθμ. VII για τις «ηλεκτρονικές μεταφορές χρηματικών ποσών» (SR VII) της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (FATF), στην κοινοτική νομοθεσία.

Κατά τη διάρκεια του πρώτου τριμήνου του τρέχοντος έτους πραγματοποιήθηκε η πρώτη ανάγνωση της πρότασης Κανονισμού, από τις Επιτροπές (α) Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (LIBE), και (β) Οικονομικών και Νομισματικών Θεμάτων (ECON) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Η Επιτροπή LIBE, η οποία έχει και την αρμοδιότητα σύνταξης έκθεσης προς το Κοινοβούλιο, εξέτασε το ζήτημα της συμβατότητας των διατάξεων της πρότασης Κανονισμού με τις διατάξεις της Οδηγίας 95/46/EK για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και η Επιτροπή ECON τις επιπτώσεις της πρότασης Κανονισμού στην οικονομία της εσωτερικής αγοράς.

Τον Ιούνιο του τρέχοντος έτους αναμένεται, βάσει σχετικού χρονοδιαγράμματος, η υιοθέτηση της έκθεσης των συναρμόδιων επιτροπών από την Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Πρόσωπα και οντότητες επί των οποίων έχουν εφαρμογή διατάξεις για την επιβολή συγκεκριμένων περιοριστικών μέτρων βάσει του Κανονισμού (ΕΚ) 881/2002

Κατά τη διάρκεια του πρώτου τριμήνου του 2006, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε 4 Κανονισμούς, με τους οποίους τροποποιείται και συμπληρώνεται ο κατάλογος προσώπων και οντοτήτων επί των οποίων έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του Κανονισμού του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΚ) 881/2002 για την επιβολή συγκεκριμένων περιοριστικών μέτρων κατά ορισμένων προσώπων και οντοτήτων που συνδέονται με τον Οσάμα Μπιν Λάντεν, το δίκτυο της Αλ Κάιντα και τους Ταλιμπάν. Οι εν λόγω Κανονισμοί της Επιτροπής είναι οι ακόλουθοι:

- (ΕΚ) 76/2006 της 17ης Ιανουαρίου 2006,
- (ΕΚ) 142/2006 της 26ης Ιανουαρίου 2006,
- (ΕΚ) 246/2006 της 10ης Φεβρουαρίου 2006,
- (ΕΚ) 357/2006 της 28ης Φεβρουαρίου 2006.

Κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα, εκδόθηκαν επίσης οκτώ Κανονισμοί της Επιτροπής και του Συμβουλίου αναφορικά με πρόσωπα και οντότητες της Σομαλίας, του Σουδάν, της Δημοκρατίας του Κογκό, της Ακτής Ελεφαντοστού και της πρώην Γιουγκοσλαβίας, επί των οποίων έχουν εφαρμογή διατάξεις για την επιβολή συγκεκριμένων περιοριστικών μέτρων.

Το τμήμα Χρηματοοικονομικής και Λογιστικής του ΤΕΙ Ηπείρου, το οποίο βρίσκεται στην Πρέβεζα, στο πλαίσιο μιας προσπάθειας διασύνδεσης της ακαδημαϊκής κοινότητας με την αγορά εργασίας, έχει προγραμματίσει για το τρέχον έτος σειρά ενημερωτικών εκδηλώσεων, στις οποίες προσκαλούνται εκπρόσωποι διαφόρων φορέων της αγοράς, προκειμένου να παρουσιάσουν και συζητήσουν με τους φοιτητές τις ευκαιρίες απασχόλησής τους. Η Ελληνική Ένωση Τραπεζών, ανταποκρινόμενη στην αξιολόγηση αυτή προσπάθεια, αποδέχθηκε με ικανοποίηση την πρόσκληση συμμετοχής εκπροσώπου της σε εκδήλωση με θέμα τις ευκαιρίες απασχόλησης των φοιτητών στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Ευκαιρίες καριέρας στην τραπεζική αγορά

Εκδήλωση του ΤΕΙ Ηπείρου για τη σύνδεση
τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας

Ο εκπρόσωπος της ΕΕΤ πραγματοποίησε σύντομη παρουσίαση, αναφερόμενος:

- στα βασικά μεγέθη και τη συμβολή του τραπεζικού κλάδου στην οικονομία της χώρας μας,
- στο προφίλ της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, ως φορέα εκπροσώπησης των πιστωτικών ιδρυμάτων μελών της που λειτουργούν στη χώρα μας,
- στη συμβολή της σε εκπαιδευτικά και εργασιακά θέματα του κλάδου,
- στο ρόλο και το έργο του Ελληνικού Τραπεζικού Ινστιτούτου της ΕΕΤ, και
- στις πρωτοβουλίες που έχει αναλάβει η ΕΕΤ, σε συνεργασία με το πανεπιστήμιο Πανεπιστήμιο Αιγαίου, για την πρακτική άσκηση φοιτητών του σε τράπεζες.

Στη συνέχεια ακολούθησε ανοικτή συζήτηση, κατά την οποία απαντήθηκαν ερωτήματα που απασχολούν τους φοιτητές και αναπτύχθηκαν πρακτικά ζητήματα που σχετίζονται με τη ζήτηση εργασίας από τον τραπεζικό κλάδο. Ειδικότερη αναφορά έγινε:

1. Στη συμβολή και τη σημασία της ακαδημαϊκής ζωής στη διαμόρφωση επαγγελματικής κουλτούρας.
2. Στις βασικές κατηγορίες προσφοράς θέσεων εργασίας στον τραπεζικό κλάδο, δηλαδή στην ανάγκη πρόσληψης προσωπικού που θα επανδρώσει το φυσικό δίκτυο καταστημάτων μιας τράπεζας και στο στελεχειακό δυναμικό που θα απορροφηθεί σε διοικητικές υπηρεσίες της τράπεζας.
3. Στη σημασία και την αξιολόγηση ενός πτυχίου χρηματοοικονομικής για την πρόσληψη υποψηφίου σε τράπεζα, καθώς και τυχόν άλλα τυπικά προσόντα που απαιτούνται, όπως γνώση ξένης γλώσσας και χρήση προγραμμάτων Η/Υ.
4. Στο ρόλο και τη βαρύτητα του βιογραφικού και της συνέντευξης ως κριτηρίου επιλογής ενός υποψηφίου για πρόσληψη σε πιστωτικό ίδρυμα ή θυγατρική του.
5. Στις ευκαιρίες απασχόλησης στον τραπεζικό κλάδο και τις ειδικότητες που παρουσιάζουν ιδιαίτερη ζήτηση, όπως αυτές προκύπτουν από την ανάγκη κανονιστικής συμμόρφωσης των πιστωτικών ιδρυμάτων με μια πλειάδα κανονιστικών ρυθμίσεων σε όλο το εύρος των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.
6. Στην πρόθεση και διαθεσιμότητα του υποψηφίου προς πρόσληψη να απασχοληθεί σε τράπεζα του εξωτερικού, θυγατρική ελληνικού χρηματοπιστωτικού ομίλου, και την επισήμανση αυτής κατά τη διαδικασία αξιολόγησής του.
7. Στο ρυθμό απορρόφησης εργασίας, υπό τη μορφή άμεσα απασχολούμενων, από πιστωτικά ιδρύματα τα αμέσως επόμενα χρόνια.
8. Στην αναγνώριση από τις τράπεζες, κατά τη διαδικασία αξιολόγησης ενός νεοπροσλαμβανόμενου ή υφιστάμενου υπαλλήλου, της παρακολούθησης εξειδικευμένων και πιστοποιημένων σεμιναρίων εκ μέρους του.
9. Στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Ελληνικού Τραπεζικού Ινστιτούτου και τη δυνατότητα παρακολούθησής του από φοιτητές και ιδιώτες.
10. Στη δυνατότητα διερεύνησης και ανάπτυξης συστηματικής συνεργασίας του τμήματος Χρηματοοικονομικής και Ελεγκτικής του ΤΕΙ Ηπείρου με την Ελληνική Ένωση Τραπεζών, προκειμένου να πραγματοποιούν οι φοιτητές του την υποχρεωτική εξαμηνιαία πρακτική άσκησή τους στο δίκτυο ή στις διοικητικές υπηρεσίες των τραπεζών-μελών της.

«Πλαστικό χρήμα»: Διευκόλυνση του καταναλωτή

Επιμέλεια: **ΕΦΗ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ**
Δημοσιογράφος

Οι πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες βρίσκονται σήμερα στο πορτοφόλι των περισσότερων καταναλωτών, καθώς τους διευκολύνουν στις καθημερινές τους συναλλαγές.

Σχεδόν όλοι έχουμε αγοράσει κάποιο αγαθό ή υπηρεσία και πληρώσαμε με την πιστωτική ή χρεωστική μας κάρτα και κάναμε ανάληψη μετρητών από το ΑΤΜ τη στιγμή που τα χρειαζόμασταν.

Η **πιστωτική κάρτα** προσφέρει τη δυνατότητα στον κάτοχό της να αγοράσει ένα αγαθό/υπηρεσία, η αξία της συναλλαγής να χρεωθεί στην κάρτα του και να εξοφλήσει το ποσό αυτό ύστερα από διάστημα 30-40 ημερών. Σε πολλές δε περιπτώσεις το ποσό της αγοράς έχει τη δυνατότητα να το εξοφλήσει τμηματικά, σε άτοκες δόσεις, καθώς πολλά καταστήματα προσφέρουν ανάλογα προγράμματα. Η πιστωτική κάρτα επιβαρύνεται με επιτόκιο και ετήσια συνδρομή.

Η **χρεωστική κάρτα** - ή debit card - είναι συνδεδεμένη με τον καταθετικό λογαριασμό και δεν επιβαρύνεται με επιτόκιο ούτε με συνδρομή. Ο κάτοχος μπορεί να τη χρησιμοποιήσει, εκτός από αγορές και για ανάληψη μετρητών. Στην περίπτωση αυτή το ύψος της αγοράς αφαιρείται αυτόματα από τον καταθετικό του λογαριασμό.

Αναμφισβήτητο λοιπόν η κάρτα - χρεωστική ή πιστωτική - είναι ένα χρήσιμο εργαλείο, καθώς παρέχει στον κάτοχό της τη δυνατότητα να εξυπηρετηθεί εύκολα, γρήγορα και απλά, τόσο όταν πρόκειται να πραγματοποιήσει μία αγορά όσο και στην περίπτωση της ανάληψης μετρητών από ΑΤΜ.

Παράλληλα η χρήση της κάρτας επεκτείνεται και σε άλλους τομείς, όπως είναι π.χ. η υγεία, ενώ οι περισσότερες πιστωτικές κάρτες προσφέρουν σήμερα στους κατόχους τους «πακέτα» που περιλαμβάνουν, από ταξιδιωτική ασφάλιση μέχρι επιστροφή τμήματος του ποσού των αγορών που πραγματοποίησαν υπό τη μορφή δωροεπιταγών ή μετρητών.

Ωστόσο ο καταναλωτής δεν πρέπει να ξεχνά ότι το «πλαστικό χρήμα» του παρέχει τη δυνατότητα να έχει εύκολα πίστωση - αφού λειτουργεί ως καταναλωτικό δάνειο - τη στιγμή που τη χρειάζεται, όμως δεν παύει να είναι μια βραχυπρόθεσμη διευκόλυνση και σαν τέτοια πρέπει να αντιμετωπίζεται από τους κατόχους.

Συνεπώς, ο χρήστης πιστωτικής κάρτας που εξυπηρετεί έγκαιρα και στο ακέραιο τη μηνιαία οφειλή του, μόνο κέρδος μπορεί να έχει από τη χρήση της.

Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο στην περίπτωση κατά την οποία ο καταναλωτής:

- χρησιμοποιεί την πιστωτική κάρτα ως μέσο μακροπρόθεσμης πίστωσης, για να καλύψει διάφορες ανάγκες του (αγορές, υπηρεσίες, μετρητά),
- περιορίζεται στην οριακή εξυπηρέτηση του μηνιαίου λογαριασμού,
- καταβάλλει εκπρόθεσμα την ελάχιστη καταβολή.

Ασφάλεια συναλλαγών

Σήμερα, πρωταρχικό ζήτημα τόσο για τους δύο μεγάλους διεθνείς οργανισμούς Visa και MasterCard όσο και για τις τράπεζες, αποτελεί η ασφάλεια των συναλλαγών με το «πλαστικό χρήμα». Το πρόβλημα θα λυθεί εν μέρει με την υιοθέτηση της νέας τεχνολογίας EMV (Chip & Pin), περισσότερο γνωστής ως “smart cards”, που καθιστά ασφαλέστερες τις συναλλαγές με κάρτες.

Η ασφάλεια, ειδικά στις αγορές στο Διαδίκτυο, απασχολεί σε μεγάλο βαθμό τους Έλληνες καταναλωτές και γι’ αυτό εμφανίζονται ιδιαίτερα επιφυλακτικοί να χρησιμοποιήσουν την πιστωτική ή χρεωστική τους κάρτα για αγορές μέσω Internet. Ο φόβος ότι οι αριθμοί και οι κωδικοί της κάρτας τους μπορεί να υποκλαπούν από χάκερ τούς αποθαρρύνει και μόλις οι 4 στους 100 Έλληνες χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για ηλεκτρονικές αγορές, τη στιγμή που ο αντίστοιχος ευρωπαϊκός μέσος όρος βρίσκεται στο 20%.

Προκειμένου να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη των καταναλωτών, οι διεθνείς οργανισμοί Visa και MasterCard έχουν αναπτύξει τεχνολογικές πλατφόρμες, μέσω των οποίων μπορεί εύκολα να πιστοποιηθεί η αυθεντικότητα των συναλλαγών σε κάθε on line αγορά.

Η χαρτογράφηση της αγοράς πιστωτικών και χρεωστικών καρτών

Για την πλειονότητα των κατόχων η πιστωτική κάρτα αποτελεί εργαλείο διευκόλυνσης. Μάλιστα, η μεγάλη διείσδυση που είχε η χρήση των πιστωτικών καρτών στην ελληνική αγορά, φαίνεται και από την πορεία των υπολοίπων τους κατά το διάστημα 2001-2004 (στοιχεία

Τράπεζας της Ελλάδος), καθώς τα 3,72 δισ. ευρώ που ήταν στις 31 Δεκεμβρίου 2001 υπερδιπλασιάστηκαν στα 7,66 δισ. ευρώ το Δεκέμβριο του 2004.

Το 1995 στην Ελλάδα είχαν εκδοθεί μόλις 1.419.000 πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες, δηλαδή η αναλογία ήταν 1,4 κάρτα ανά 10 κατοίκους. Σε βάθος 10ετίας όμως ο αριθμός αυτός σχεδόν δεκαπλασιάστηκε, καθώς στα τέλη του 2004 στο σύνολο της χώρας είχαν εκδοθεί 10,98 εκατ. κάρτες.

Η εξέλιξη των πιστωτικών καρτών	
ΕΤΟΣ	Αριθμός καρτών
1995	1.058.000
1996	1.060.000
1997	1.526.000
1998	1.513.000
1999	2.014.000
2000	3.030.152
2001	4.144.125
2002	5.157.069
2003	5.579.879
2004	5.641.932
Πηγή: ECB, Μάρτιος 2006	

Όπως φαίνεται από τον πίνακα, η μεγάλη αύξηση στην έκδοση πιστωτικών καρτών πραγματοποιήθηκε τα έτη 2000, 2001 και 2002, καθώς η απελευθέρωση της αγοράς έφερνε περισσότερους από 1 εκατομμύριο νέους πελάτες το χρόνο στις τράπεζες.

Έτσι από τα 2,014 εκατ. πιστωτικές κάρτες το 1999 φτάσαμε στα 5,157 εκατ. κάρτες το 2002 και στη συνέχεια υπήρξε επιβράδυνση στο ρυθμό έκδοσης πιστωτικών καρτών.

Αντίστοιχα στην Ευρωζώνη στα τέλη του 2004 είχαν εκδοθεί 40.174.000 πιστωτικές κάρτες, όμως στον αριθμό αυτό δεν περιλαμβάνονται στοιχεία από Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία και Ισπανία.

Η εξέλιξη των χρεωστικών καρτών	
Έτος	Αριθμός καρτών
1995	361.000
1996	1.518.000
1997	1.553.000
1998	1.413.000
1999	3.975.000
2000	3.524.000
2001	4.515.270
2002	5.274.600
2003	5.488.610
2004	5.339.420
Πηγή: ECB, Μάρτιος 2006	

Όπως φαίνεται από τον πίνακα, ραγδαία ήταν και η ανάπτυξη των χρεωστικών καρτών την περίοδο 1995-2004 καθώς από τις 361.000 κάρτες το 1995, αυτές εκτινάχθηκαν στις 5.339.420 στο τέλος του 2004. Αντίστοιχα στην Ευρωζώνη στο τέλος του 2004 είχαν εκδοθεί περισσότερες από 235 εκατ. χρεωστικές κάρτες (χωρίς στον αριθμό αυτό να περιλαμβάνονται στοιχεία από τη Γαλλία).

Αναλογία πιστωτικών και χρεωστικών καρτών ανά κάτοικο σε Ελλάδα και Ευρωζώνη το διάστημα 2000-2004		
ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ	ΕΥΡΩΖΩΝΗ
2000	0,6	0,72
2001	0,8	0,81
2002	0,95	0,8
2003	1	0,82
2004	1	0,9
Στοιχεία: ECB, Μάρτιος 2006		

Από τα στοιχεία του ανωτέρω πίνακα φαίνεται η μεγάλη διείσδυση και ανταπόκριση που είχαν οι πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες στους καταναλωτές στη χώρα μας, καθώς σχεδόν διπλασιάστηκε η αναλογία ανά κάτοικο (από 0,6 κάρτα/κάτοικο στη 1 κάρτα/κάτοικο). Η αναλογία αυτή είναι μεγαλύτερη σε σύγκριση με τους κατοίκους της Ευρωζώνης και φανερώνει ότι οι Έλληνες είναι ένθερμοι υποστηρικτές του πλαστικού χρήματος.

Ποσοστό (%) συναλλαγών με χρεωστικές κάρτες		
ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ	ΕΥΡΩΖΩΝΗ
2000	1,2%	87%
2001	15%	81,2%
2002	17%	88%
2003	14,7%	88%
2004	7,35%	88,2%
Στοιχεία: ECB, Μάρτιος 2006		

Ποσοστό (%) συναλλαγών με πιστωτικές κάρτες		
ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ	ΕΥΡΩΖΩΝΗ
2000	98,8%	13%
2001	85%	18,8%
2002	83%	12%
2003	85,3%	12%
2004	92,65%	11,8%
Στοιχεία: ECB, Μάρτιος 2006		

Από τους παραπάνω πίνακες, βλέπουμε όμως ότι οι Έλληνες προτιμούν στις συναλλαγές τους να χρησιμοποιούν πιστωτικές κάρτες, σε αντίθεση με τους Ευρωπαίους που είναι «στραμμένοι» στη χρήση των χρεωστικών καρτών.

Έτσι, τη στιγμή που στην Ευρωζώνη οι καταναλωτές χρησιμοποιούν τις **χρεωστικές** τους κάρτες - που ουσιαστικά είναι το «πορτοφόλι τους» - σε ποσοστό **88%** για τις συναλλαγές τους, οι Έλληνες επικεντρώνονται στη χρήση των **πιστωτικών** καρτών σε ποσοστό **92,65%**, προσπαθώντας να αντλήσουν από αυτές πρόσθετο εισόδημα.

Το στοιχείο αυτό καταδεικνύει ότι η Ελλάδα υπολείπεται σημαντικά στη χρήση των χρεωστικών καρτών και έχει να διανύσει μεγάλη απόσταση για να φτάσει τους ευρωπαίους εταίρους της. Φανερώνει ακόμα πως οι έλληνες καταναλωτές έχουν συνδέσει τη χρήση της κάρτας με την εύκολη πίστωση, ανεξάρτητα από το κόστος. Αντίθετα, οι Ευρωπαίοι αντιμετωπίζουν το «πλαστικό χρήμα» σαν πορτοφόλι και για το λόγο αυτό χρησιμοποιούν τις χρεωστικές κάρτες για τις συναλλαγές τους, καθώς είναι άμεσα συνδεδεμένες με τον τραπεζικό λογαριασμό τους και σε μικρό μόνο ποσοστό χρησιμοποιούν τη διευκόλυνση της πιστωτικής κάρτας.

Θα πρέπει ακόμα να σημειωθεί ότι την 5ετία 2000-2004 οι συναλλαγές με πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες στη χώρα μας αυξήθηκαν μόνο κατά 27%, έναντι 70% στην Ευρωζώνη.

Αριθμός συναλλαγών με πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες ανά κάτοικο σε Ελλάδα και Ευρωζώνη		
ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ	ΕΥΡΩΖΩΝΗ
2000	4,66	25,4
2001	4,5	28,3
2002	4,3	35,2
2003	5,3	37,7
2004	6	41,5
Στοιχεία: ECB, Μάρτιος 2006		

Αξία συναλλαγών με πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες ανά κάτοικο σε Ελλάδα και Ευρωζώνη (τα ποσά είναι σε ευρώ)		
ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ	ΕΥΡΩΖΩΝΗ
2000	287	1.403
2001	267	1.560
2002	279	2.471
2003	479	2.067
2004	543	2.318
Στοιχεία: ECB, Μάρτιος 2006		

Όπως δείχνουν τα στοιχεία από τους δύο παραπάνω πίνακες, οι έλληνες καταναλωτές πραγματοποιούν μικρότερης αξίας συναλλαγές με τις πιστωτικές και χρεωστικές τους κάρτες, ενώ παράλληλα τις χρησιμοποιούν λιγότερο σε σχέση με τους Ευρωπαίους.

Συγκεκριμένα στη χρήση του «πλαστικού χρήματος» ως χώρα είμαστε 7 φορές κάτω σε σχέση με το μέσο όρο της Ευρωζώνης και στην αξία των συναλλαγών 4,5 φορές κάτω του ευρωπαϊκού μέσου όρου.

Πιστωτικές κάρτες: επιτόκια - ΣΕΠΠΕ - συνδρομές

Μεγάλη είναι η αντιπαράθεση μεταξύ των τραπεζών και των καταναλωτικών οργανώσεων σε ό,τι αφορά το ύψος των επιτοκίων και τις διάφορες χρεώσεις που επιβαρύνουν τις πιστωτικές κάρτες.

Μάλιστα επ' ευκαιρία συλλογικής αγωγής καταναλωτικής οργάνωσης, ο Άρειος Πάγος διατύπωσε τη σκέψη (υπ' αριθμ. 1219/2001 απόφαση) ότι το επιτόκιο της πιστωτικής κάρτας δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το εκάστοτε ισχύον εξωτραπεζικό επιτόκιο.

Ωστόσο για το θέμα το νομικό συμβούλιο της Τράπεζας της Ελλάδος γνωμοδότησε ότι δεν υπάρχει σύνδεση μεταξύ του εξωτραπεζικού και του τραπεζικού επιτοκίου. Συγκεκριμένα, επισημαίνεται ότι: «τα ανώτατα όρια που ισχύουν για τα εξωτραπεζικά επιτόκια δεν είναι δυνατόν να ισχύσουν αναλογικώς και επί των τραπεζικών επιτοκίων στις περιπτώσεις που η Τράπεζα της Ελλάδος δεν καθορίζει το ανώτατο ύψος των τελευταίων, δεδομένου ότι η παράλειψη αυτή της Τράπεζας δεν δημιουργεί κενό αλλά συνιστά νόμιμη διαχείριση της ανατεθειμένης σε αυτήν αρμοδιότητας». Επίσης η Επιτροπή Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος με την υπ' αριθμ. 178/19.7.2004 απόφασή της ορίζει ότι ο διοικητικός καθορισμός ανωτάτου ορίου στα τραπεζικά επιτόκια καθώς και ο συσχετισμός των τραπεζικών επιτοκίων με το ανώτατο όριο που ισχύει κάθε φορά για τα εξωτραπεζικά, δεν είναι συμβατός με την οικονομία της ελεύθερης αγοράς, τον ελεύθερο ανταγωνισμό και τη φύση των τραπεζικών και εξωτραπεζικών επιτοκίων τα οποία διαμορφώνονται με διαφορετικά μεταξύ τους κριτήρια. Σύμφωνα με την απόφαση αυτή της Τράπεζας της Ελλάδος, τα τραπεζικά επιτόκια διαμορφώνονται ελεύθερα και οι συμφωνίες για τραπεζικά επιτόκια μεγαλύτερα των εξωτραπεζικών, δεν είναι αθέμιτες.

Σήμερα στην ελληνική αγορά κυκλοφορούν πιστωτικές κάρτες με επιτόκιο που ξεκινά από το 9% και φτάνει μέχρι 16,5% (στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος). Επομένως ο καταναλωτής είναι ελεύθερος να επιλέξει την πιο συμφέρουσα γι' αυτόν λύση.

Αν χρησιμοποιεί την κάρτα του ως μέσο πληρωμής, δηλαδή αγοράζει σήμερα ένα προϊόν την αξία του οποίου όμως θα εξοφλήσει στο ακέραιο μόλις λάβει το μηνιαίο λογαριασμό, τότε προφανώς δεν τον απασχολεί το ύψος του επιτοκίου.

Αν όμως επιθυμεί να χρησιμοποιεί την κάρτα του σαν «ανοικτό δάνειο», να έχει δηλαδή πίστωση όταν τη χρειάζεται, τότε θα πρέπει να επιλέξει μία κάρτα με κριτήριο και το ύψος του επιτοκίου.

Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να συνυπολογίσει το ύψος του ΣΕΠΠΕ δηλαδή το Συνολικό Ετήσιο Πραγματικό Ποσοστό Επιβάρυνσης. Ο καταναλωτής πρέπει να γνωρίζει ότι το ΣΕΠΠΕ προσδιορίζει το συνολικό κόστος της πίστωσης, το οποίο περιλαμβάνει το σύνολο όλων των επιβαρύνσεων, συμπεριλαμβανομένων των τόκων και των λοιπών εξόδων.

Σήμερα το ΣΕΠΠΕ για τις πιστωτικές κάρτες που κυκλοφορούν στην ελληνική αγορά διαμορφώνεται από 10,11% μέχρι 21,1% (στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος).

Η ετήσια συνδρομή των πιστωτικών καρτών διαμορφώνεται ανάλογα με την πολιτική της κάθε τράπεζας, παρέχοντας τη δυνατότητα στον καταναλωτή να επιλέξει (ανάλογα με την κάρτα) συνδρομή από 0-40,8 ευρώ (στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος).

Αντίστοιχα στην Ευρωζώνη η ετήσια συνδρομή διαμορφώνεται από 0-128 ευρώ και στην Ευρωπαϊκή Ένωση (15 κράτη-μέλη) από 0-140 ευρώ.

Επαγγελματική πιστοποίηση και ανάπτυξη ανθρωπίνου δυναμικού

*Πώς η πιστοποίηση μπορεί να συμβάλει
στην ανάπτυξη και εξέλιξη των στελεχών των τραπεζών*

της **ΓΕΩΡΓΙΑΣ Ν. ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ**

Διευθυντού Διευθύνσεως Αναπτύξεως Ανθρωπίνου Δυναμικού της Alpha Bank

Εισαγωγή

Για κάθε επιχείρηση είναι πολύ σημαντικό να έχει το κατάλληλο προσωπικό σε κάθε θέση εργασίας. Αυτό μάλιστα αποτελεί βασική επιδίωξη και αναζήτηση του σύγχρονου μάνατζμεντ. Ειδικότερα σε επιχειρήσεις όπως οι τραπεζικές, που δραστηριοποιούνται ουσιαστικά στο χώρο της προσφοράς υπηρεσιών και πληροφόρησης προς τους πελάτες τους, το να διαθέτουν το κατάλληλο προσωπικό γίνεται συγκριτικό πλεονέκτημα. «Στην οικονομία της γνώσεως του 21ου αιώνα, εκείνο που διαφοροποιεί τον κάθε οργανισμό δεν είναι ο κεφαλαιουχικός εξοπλισμός ή η τεχνολογία, αλλά το εργατικό του δυναμικό και οι διαδικασίες με τις οποίες αυτό διαμορφώνεται, μετατρέπεται σε στρατηγικό πλεονέκτημα και διατηρείται»¹.

Όλοι όμως στο χώρο των τραπεζών γνωρίζουμε πόσο δύσκολη είναι καταρχήν η εκπαίδευση και στη συνέχεια η συντήρηση και διατήρηση της γνώσεως στα στελέχη των τραπεζών. Οι εξελίξεις είναι συνεχείς και οι προκλήσεις μεγάλες. Οι τράπεζες, σε ένα όλο και περισσότερο διεθνοποιημένο περιβάλλον, πρέπει συνέχεια να ανανεώνουν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους, να παρακολουθούν τις εξελίξεις της τεχνολογίας, να προσαρμόζουν τα συστήματά τους στις νέες απαιτήσεις του ρυθμιστικού πλαισίου (π.χ. νέο κανονιστικό πλαίσιο περί κεφαλαιακής επάρκειας και διαχείρισεως κινδύνων). Οι πελάτες των τραπεζών γίνονται όλο και πιο απαιτητικοί και η ποιότητα των υπηρεσιών που τους προσφέρουν οι τράπεζες αποκτά πλέον μεγαλύτερη σημασία. Οι γνώσεις και οι δεξιότητες που πρέπει να έχει ένα τραπεζικό στέλεχος είναι πολλές και σε πολλά θέματα.

¹ Μεταφρασμένο αποσπάσμα από “The Human Capital Challenge”, A White Paper by the ASDT Public Policy Council, 2003 - Δελτίο Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, Αρ. Τεύχους 43, Οκτώβριος-Δεκέμβριος 2005, σελ. 99.

Η Επαγγελματική Πιστοποίηση ως θεσμός στις τράπεζες του Καναδά, του Ηνωμένου Βασιλείου και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής έχει ξεκινήσει τουλάχιστον από τις αρχές του 1990 και οι προσφερόμενες πιστοποιήσεις συνεχώς εμπλουτίζονται. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και στην Ελλάδα, η εισαγωγή Επαγγελματικών Πιστοποιήσεων στις τράπεζες έχει ξεκινήσει. Σε αυτό το άρθρο επιδιώκουμε μια παρουσίαση του θέματος της επαγγελματικής πιστοποίησης και στη συνέχεια μια διερεύνηση κατά πόσο η θεσμοθέτηση επαγγελματικών πιστοποιητικών μπορεί να συμβάλει στην εξέλιξη και ανάπτυξη του ανθρωπίνου παράγοντα στις τράπεζες.

Επαγγελματική πιστοποίηση

Όταν η πιστοποίηση καθιερώθηκε για πρώτη φορά στις τράπεζες των ΗΠΑ, στο Δελτίο της Αμερικανικής Ενώσεως Τραπεζών, ένα άρθρο που ανακοίνωνε το θέμα άρχιζε ως εξής: «Οι δικηγόροι πρέπει να περάσουν εξετάσεις. Οι οδοντίατροι πρέπει να κερδίσουν την ιδιότητά τους με εξετάσεις. Οι περισσότεροι λογιστές είναι διαπιστευμένοι. Οι τραπεζικοί τι έχουν για να δείξουν ότι έχουν εξειδίκευση στο χώρο τους;»². Ο παραλληλισμός που κάνει ο συγγραφέας βοηθάει πολύ στην κατανόηση και προώθηση του θεσμού της πιστοποίησης. Βέβαια η πιστοποίηση στο χώρο το δικό μας δεν μπορεί να συγκριθεί με την άδεια ασκήσεως επαγγέλματος ενός ιατρού. Όπως εξηγεί η B. Lankard Brown³, η πιστοποίηση αναφέρεται στη διαδικασία αποκτήσεως των γνώσεων και δεξιοτήτων που απαιτούνται για την άσκηση κάποιου επαγγέλματος. Η πιστοποίηση δεν προβλέπεται από το νόμο. Η άδεια ασκήσεως επαγγέλματος όμως είναι μια αυστηρά νομοθετική πρόβλεψη που δίνει στα άτομα δικαίωμα να ασκήσουν το επάγγελμά τους, εφόσον έχουν καλύψει τις ελάχιστες απαιτήσεις που προβλέπονται από την επαγγελματική τους ένωση.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μετά την απόφαση της συνόδου κορυφής της Λισαβόνας το 2000 για εκπαίδευση και κατάρτιση, η οποία ως απώτερο στόχο έχει τη δια βίου μάθηση και την κινητικότητα των εργαζομένων, έχουν μπει οι βάσεις τουλάχιστον στον τραπεζικό τομέα, για την υλοποίηση αυτών των αποφάσεων. Επίσης έχει δημιουργηθεί το European Bank Training Network (EBTN) που εκπροσωπεί 37 ινστιτούτα τραπεζικής εκπαίδευσης ευρωπαϊκών χωρών συμπεριλαμβανομένου του Ελληνικού Τραπεζικού Ινστιτούτου (ΕΤΙ).

² Μεταφρασμένο απόσπασμα από “Certificates recognize banking professionals”, ABA Banking Journal, January 1991.

³ “Vocational Certificates and College Degrees”, by Bettina Lankard Brown, ERIC Digest, No. 212, 1999.

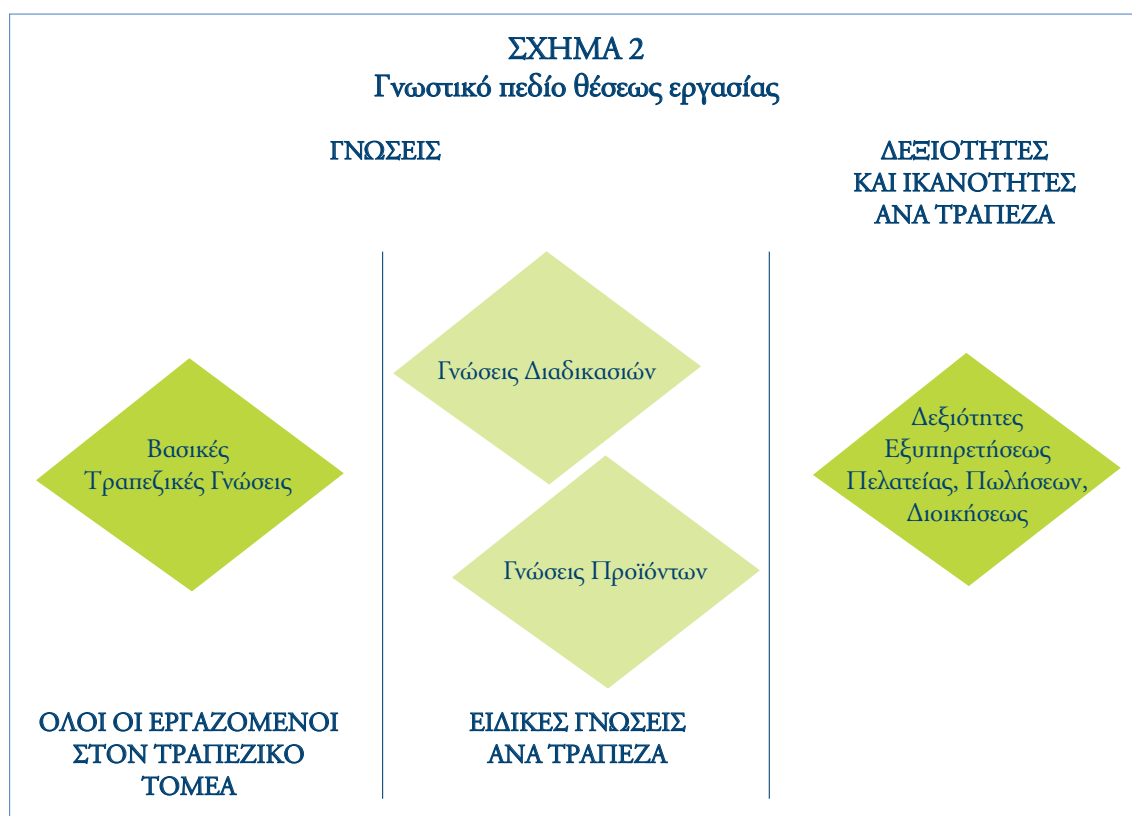
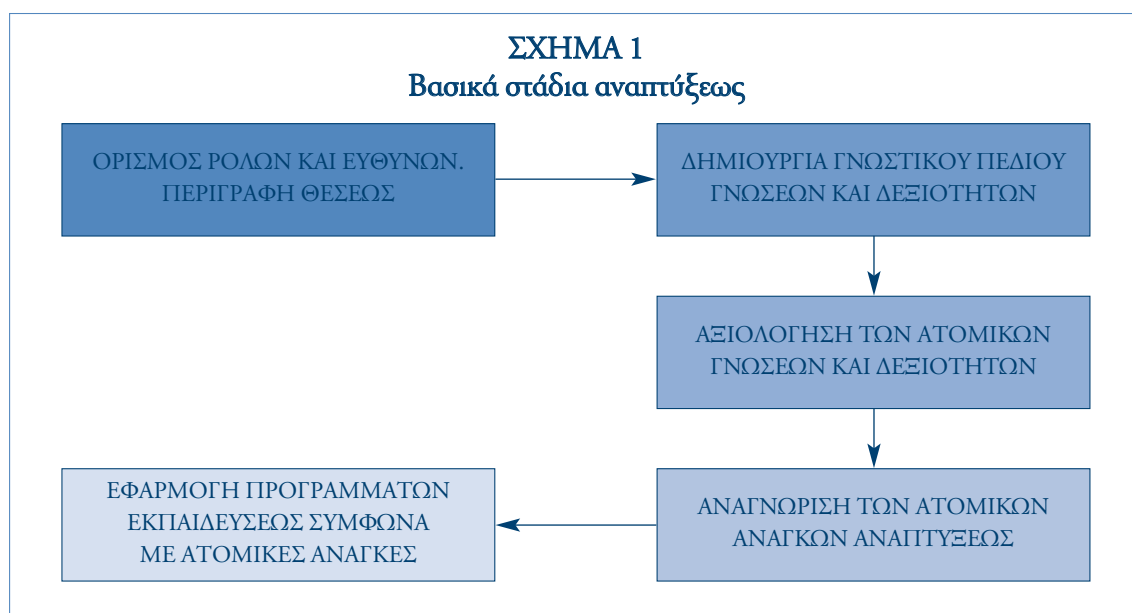
Το EBTN έχει ήδη δημιουργήσει το πρώτο πιστοποιητικό, το European Foundation Certificate in Banking (EFCB). Το πιστοποιητικό EFCB προσφέρεται σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιταλία, η Πολωνία και η Ελβετία. Ο κάτοχος του EFCB έχει την επαγγελματική πιστοποίηση ότι διαθέτει όλες τις βασικές γνώσεις χρηματοοικονομικής και τραπεζικών εργασιών που είναι απαραίτητες για όλους όσοι εργάζονται στον τραπεζικό τομέα ή που πρόκειται να εργασθούν σε αυτόν. Αποτελεί το πρώτο από τα τέσσερα επίπεδα στην τραπεζική επαγγελματική πιστοποίηση που το Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο (ΕΤΙ) έχει εισαγάγει στο Εκπαιδευτικό του Πρόγραμμα για το 2006, ακολουθώντας τις διεθνείς τάσεις στο χώρο. Επίσης το ΕΤΙ είναι διαπιστευμένο από το EBTN για την προετοιμασία των εκπαιδευομένων για τις εξετάσεις πιστοποιήσεως με το EFCB.

Ανάπτυξη και εξέλιξη ανθρωπίνου δυναμικού

Για να μπορέσουμε να δούμε αν και πώς οι πιστοποιήσεις συμβάλλουν στην ανάπτυξη και στην εν συνεχεία εξέλιξη του εργαζομένου, θα κάνουμε μία γενική αναφορά στα θέματα αυτά.

Η γενική αρχή για την ανάπτυξη ενός στελέχους στην εργασία του ξεκινάει από μία λεπτομερή καταγραφή των αρμοδιοτήτων και καθηκόντων της θέσεως που κατέχει. Η περιγραφή της θέσεως προσδιορίζει το γνωστικό πεδίο που πρέπει να έχει το συγκεκριμένο άτομο για να μπορεί να αποδώσει επαρκώς στη θέση του. Μέσω της διαδικασίας αξιολογήσεως γίνεται ο προσδιορισμός των αναπτυξιακών ενεργειών που είναι απαραίτητες να συμβούν ώστε το άτομο να ανταποκριθεί πλήρως στις απαιτήσεις της θέσεως. Τέλος, αφού γίνει και η αναγνώριση των ατομικών αναγκών αναπτύξεως, μπορεί να γίνει πλέον η εφαρμογή των αναπτυξιακών ενεργειών, μεταξύ των οποίων είναι και η παρακολούθηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Το σχήμα 1 αποτυπώνει τα βασικότερα στάδια στη διαδικασία αναπτύξεως ενός ατόμου στη θέση που κατέχει.

Ο προσδιορισμός και η δημιουργία του γνωστικού πεδίου των γνώσεων και δεξιοτήτων είναι το στάδιο όπου καταγράφονται πλήρως όλες οι απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες που πρέπει να έχει ο κάτοχος της θέσεως. Στην περίπτωση τραπεζικών θέσεων εργασίας, το γνωστικό πεδίο μπορεί να ομαδοποιηθεί σε: α) Βασικές τραπεζικές γνώσεις, που είναι κοινές για όλους τους εργαζομένους σε ίδιες ή παρόμοιες θέσεις εργασίας στις τράπεζες, β) Γνώσεις διαδικασιών και πληροφοριακών συστημάτων, συγκεκριμένων για κάθε τράπεζα, γ) Γνώσεις των συγκεκριμένων προϊόντων και υπηρεσιών της τράπεζας, και δ) Δεξιότητες και ικανότητες που αφορούν τον τρόπο διοικήσεως, πωλήσεων και εξυπηρέτησεως πελατών που κάθε τράπεζα ακολουθεί. Το σχήμα 2 αποτυπώνει αυτή την ομαδοποίηση.

Για παράδειγμα, οι βασικές τραπεζικές γνώσεις που πρέπει να έχουν όλοι οι εργαζόμενοι του τραπεζικού τομέα σε μη εξειδικευμένες θέσεις εργασίας του κλάδου είναι⁴:

- Βασικές οικονομικές έννοιες μικροοικονομικής και μακροοικονομικής αναλύσεως.
- Βασικές γνώσεις της τραπεζικής επιστήμης, της χρηματοοικονομικής αναλύσεως και της νομισματικής θεωρίας.
- Σφαιρική εικόνα περί θεμάτων που αφορούν την τραπεζική πελατεία και τις πωλήσεις χρηματοοικονομικών προϊόντων.
- Βασικές αρχές δεοντολογίας, τραπεζικού μάρκετινγκ και μάνατζμεντ.

Ανάλογα με τη θέση και το επίπεδο εξειδικεύσεώς της, διαφοροποιείται και το Γνωστικό Πεδίο της θέσεως που πρέπει να έχει ο κάτοχος αυτής. Στα πλάνα εξελίξεως, λαμβάνονται υπόψη οι γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες ενός εργαζομένου και γίνεται ο σχεδιασμός ως προς το πού μπορεί να φτάσει αξιοποιώντας αυτά ως βάση. Η αρχή των πλάνων εξελίξεως και καριέρας είναι ότι αναπτύσσεται το γνωστικό πεδίο που ήδη διαθέτει ο εργαζόμενος και προστίθενται σε αυτό νέες πιο εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες. Ο στόχος είναι ο εργαζόμενος, μέσω διαφόρων δράσεων αναπτύξεως, συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευτικών, να μπορέσει να ανταποκριθεί με επιτυχία στις απαιτήσεις μιας επόμενης θέσεως που είναι πιο σημαντική για την τράπεζα και άρα πιο αποδοτική για τον ίδιο τον εργαζόμενο.

Πιστοποίηση και ανάπτυξη

Η δυνατότητα αποκτήσεως επαγγελματικών πιστοποιητικών σε αυτή τη διεργασία αναπτύξεως του ανθρώπινου παράγοντα μπορεί να λειτουργήσει μόνο εποικοδομητικά, διότι προσφέρει ένα λογικό, μετρήσιμο και συγκεκριμένο περιεχόμενο στην έννοια της επαγγελματικής αναπτύξεως.

Από την πλευρά των εργαζομένων, το να γνωρίζει ο εργαζόμενος εκ των προτέρων τι απαιτείται για να μπορέσει να θέσει υποψηφιότητα για μια ανώτερη θέση εντός και εκτός της επιχείρησεως που ήδη εργάζεται, είναι πολύ σημαντικό. Η γνώση αυτή από μόνη της μπορεί να λειτουργήσει ως κίνητρο για την απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων, τις οποίες ο εργαζόμενος θα είναι σε θέση να αποδεικνύει μέσω των επαγγελματικών του πιστοποιητικών. Ο εργαζόμενος που θα είναι κάτοχος επαγγελματικών πιστοποιητικών θα διαθέτει συγκριτικό πλεονέκτημα στην πολύ ανταγωνιστική πανευρωπαϊκή αγορά εργασίας.

⁴ Οι βασικές γνώσεις που πιστοποιούνται μέσω του EFCB και που έχουν προδιαγραφεί από κοινού από 19 ινστιτούτα τραπεζικής εκπαίδευσης στο πλαίσιο του EBTN (www.hba.gr).

Από την πλευρά των επιχειρήσεων και τραπεζών, το αναμενόμενο όφελος είναι ότι όσο περισσότεροι εργαζόμενοι στο χώρο διαθέτουν επαγγελματική πιστοποίηση γνώσεων και δεξιοτήτων, τόσο μεγαλύτερη αποδοτικότητα επιτυγχάνεται στον κλάδο. Επίσης εξασφαλίζεται σε μεγάλο βαθμό η ποιότητα υπηρεσιών που προσφέρουν στους πελάτες τους. Το τελευταίο μπορεί να λειτουργήσει και ως συγκριτικό πλεονέκτημα των επιχειρήσεων. «Το σημαντικότερο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που έχουν σήμερα στη διάθεσή τους οι οργανισμοί είναι ένα εργατικό δυναμικό με υψηλές γνωστικές ικανότητες και πολλαπλές δεξιότητες»⁵.

Συμπεράσματα

Η εισαγωγή και θεσμοθέτηση επαγγελματικών πιστοποιήσεων στις τράπεζες μπορεί μόνο θετικά να συμβάλει στην ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου σε αυτές. Το σημερινό ανταγωνιστικό και διεθνοποιημένο περιβάλλον λειτουργίας των τραπεζών απαιτεί από τους εργαζομένους σε αυτές να διαθέτουν πολύ περισσότερες γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες από ό,τι στο παρελθόν. Οι πιστοποιήσεις προσφέρουν το μέτρο συγκρίσεως για το επίπεδο των γνώσεων και δεξιοτήτων τους και μια ξεκάθαρη εικόνα ως προς τις μαθησιακές δραστηριότητες που είναι απαραίτητες για να αναπτυχθούν.

Οι τράπεζες που διαθέτουν το κατάλληλα καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό σε όλες τις θέσεις εργασίας και προσφέρουν τη δυνατότητα για συνεχή ανάπτυξη και εξέλιξη του προσωπικού τους αποκτούν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Οι εργαζόμενοι σε αυτές, για να μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των καιρών πρέπει ενεργά και συνειδητά να επιδιώκουν την προσωπική τους επαγγελματική ανάπτυξη. Είναι η προσωπική διάσταση του όρου Δια Βίου Μάθηση που προωθείται από τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ενώσεως ως κατευθυντήρια γραμμή της Λισαβόνας. Η επαγγελματική πιστοποίηση, που ουσιαστικά έρχεται να επιβεβαιώσει τη μη τυπική και την άτυπη εκπαίδευση του εργαζομένου είναι από τις βασικές πολιτικές των κρατών που προσαρμόζονται.

Βιβλιογραφία

“The Human Capital Challenge”, A White Paper by the ASDT Public Policy Council, 2003 - Δελτίο Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, Αρ. Τεύχους 43, Οκτώβριος-Δεκέμβριος 2005.

“Vocational Certificates and College Degrees”, by Bettina Lankard Brown, ERIC Digest, No. 212, 1999.

“Certificates recognize banking professionals”, ABA Banking Journal, January 1991.

⁵ Μεταφρασμένο απόσπασμα από “The Human Capital Challenge”, A White Paper by the ASDT Public Policy Council, 2003 - Δελτίο Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, Αρ. Τεύχους 43, Οκτώβριος-Δεκέμβριος 2005, σελ. 99.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα 2006 - 2007

Το νέο εκπαιδευτικό πρόγραμμα του ΕΤΙ έχει σχεδιαστεί γύρω από τέσσερις άξονες:

1. Σύστημα εκπαίδευσης

Ιεραρχικά δομημένο πρόγραμμα, που ξεκινάει από τις βασικές και απαραίτητες για όλους γνώσεις (εισαγωγή στις τραπεζικές σπουδές) και καταλήγει στο ανώτατο επίπεδο των μεταπτυχιακών επαγγελματικών τίτλων.

2. Εκπαίδευση για τον ευρύτερο χρηματοπιστωτικό τομέα

Εκτός από τον τομέα της εμπορικής τραπεζικής, αναπτύσσεται πλέον σταδιακά ο τομέας της επενδυτικής τραπεζικής.

3. Προγράμματα που οδηγούν σε πιστοποίηση

Φιλοδοξία του ΕΤΙ είναι να οικοδομήσει κύκλους σεμιναρίων-προγράμματα που θα οδηγούν, όχι μόνο στην παροχή γνώσεων και εκπαίδευσης, αλλά και στην έγκυρη πιστοποίηση των γνώσεων αυτών, με την απονομή διπλωμάτων και πιστοποιητικών, μετά από διενέργεια εξετάσεων.

Σε αυτή την κατηγορία προσφέρονται ήδη δύο προγράμματα:

- Εισαγωγή στις τραπεζικές σπουδές (EFCB)
- Πωλητές αμοιβαίων κεφαλαίων

Προετοιμάζονται δε τα προγράμματα:

- Κανονιστική συμμόρφωση (compliance)
- Στεγαστική πίστη

4. Εκπαίδευση σύμφωνα με διεθνή - πανευρωπαϊκά πρότυπα

Το ΕΤΙ προωθεί την πιστοποίηση των προγραμμάτων του σε εθνικό, πανευρωπαϊκό ή/και διεθνές επίπεδο. Για το λόγο αυτό συνεργάζεται στενά με το Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων (ΕΚΕΠΙΣ), το European Bank Training Network (EBTN) και, ανάλογα με το αντικείμενο, με διεθνείς φορείς αναγνωρισμένου κύρους.

Η υλοποίηση της εκπαίδευσης από το ETI περιλαμβάνει κυρίως:

Ενδοεπιχειρησιακή εκπαίδευση

Όλο και περισσότερα προγράμματα σχεδιάζονται ειδικά για τις ανάγκες συγκεκριμένων επιχειρήσεων, με τη στενή συνεργασία του ETI ως «εταίρου» της επιχείρησης. Αφού γίνει κατανοητή η πραγματική φύση της ανάγκης και συμφωνηθεί το προσδοκώμενο αποτέλεσμα από το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, σχεδιάζεται το περιεχόμενό του, επιλέγεται η εκπαιδευτική μέθοδος (σε αίθουσα ή μικτή - με συνδυασμό εξ αποστάσεως κατάρτισης), επιλέγονται οι εισηγητές και παρουσιάζεται η ολοκληρωμένη πρόταση στον πελάτη.

Ευρωπαϊκά πιστοποιητικά

Το ETI συνεργάζεται με άλλα ινστιτούτα-μέλη του Ευρωπαϊκού Δικτύου Τραπεζικής Εκπαίδευσης (EBTN), με κύριο στόχο τη δημιουργία πανευρωπαϊκών πιστοποιήσεων για τον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Οι πιστοποιήσεις αυτές εκτείνονται σε όλα τα επίπεδα και τις ειδικότητες του κλάδου, ακολουθώντας μάλιστα τη λογική της πυραμίδας που έχει καθιερώσει το ETI. Ταυτόχρονα παρακολουθεί τις θεσμικές εξελίξεις στην Ευρώπη αναφορικά με την επαγγελματική κατάρτιση.

Εκπαιδευτικά εγχειρίδια

Η υποστήριξη των προγραμμάτων του ETI γίνεται με μια σειρά ειδικά σχεδιασμένων εκπαιδευτικών

εγχειριδίων. Τα εγχειρίδια ακολουθούν τα πρότυπα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, προκειμένου να είναι φιλικά προς τον αναγνώστη, επιλογή που υπαγορεύεται εξάλλου από την τάση για καθιέρωση της μικτής μεθόδου εκπαίδευσης (συνδυασμός εκπαίδευσης στην αίθουσα και εξ αποστάσεως).

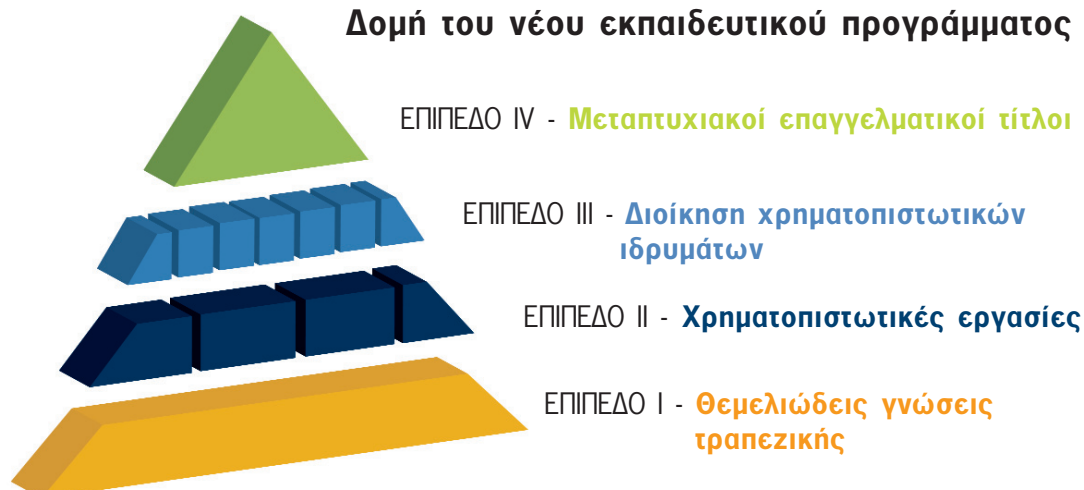
Συμβουλευτική

Νέα δραστηριότητα του Ινστιτούτου, που πρόκειται να αναπτυχθεί περαιτέρω. Αφορά τόσο τη συμβουλευτική προς μεμονωμένους πελάτες όσο και την πραγματοποίηση μελετών ευρύτερου διατραπεζικού ενδιαφέροντος. Οι υπηρεσίες αυτές συνδέουν την έγκυρη τεχνογνωσία της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών με ειδικά σχεδιασμένες λύσεις για την πελατεία του ETI, αλλά και τον κλάδο συνολικά.

Συνέδρια - ημερίδες

Οι εκδηλώσεις που διοργανώνει το ETI έχουν δύο στόχους: (α) την ευαισθητοποίηση των ενδιαφερομένων για εκπαιδευτικές υπηρεσίες στο χρηματοπιστωτικό τομέα για νέα θέματα επαγγελματικής κατάρτισης, (β) την προαγωγή και ποιοτική αναβάθμιση του ίδιου του θεσμού της επαγγελματικής εκπαίδευσης του κλάδου, μέσω της παρουσίασης αντίστοιχων εξελίξεων και της ανάπτυξης σχέσεων με φορείς του εξωτερικού.

Δομή του νέου εκπαιδευτικού προγράμματος

Διαχείριση συναλλαγματικού κινδύνου

ΑΝΟΙΚΤΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

Ο συναλλαγματικός κίνδυνος είναι ένας από τους βασικότερους κινδύνους αγοράς, ο οποίος απασχολεί τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα περίπου τριάντα χρόνια, δηλαδή από την κατάρρευση του συστήματος των σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών. Μετά την υιοθέτηση του ευρώ και την είσοδο της χώρας μας στην ΟΝΕ, δημιουργήθηκε η εντύπωση ότι ο κίνδυνος αυτός έχασε ένα μέρος της σημασίας του. Οι εξελίξεις όμως που επακολούθησαν στις διεθνείς αγορές συναλλάγματος απέδειξαν ότι η προσδοκία για εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου ήταν μάλλον πρόωρη. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, μπορεί λόγω του ενιαίου νομίσματος να μην υπάρχει συναλλαγματικός κίνδυνος στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ο οποίος ήταν ήδη περιορισμένος λόγω της ύπαρξης του ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος), οι διακυμάνσεις όμως με τα άλλα νομίσματα και κυρίως με το κυρίαρχο νόμισμα, το δολάριο, κάθε άλλο παρά έπαψαν να υπάρχουν.

Σκοπός:

- Η εξέταση των μορφών εκδήλωσης του συναλλαγματικού κινδύνου, καθώς και των τεχνικών που υπάρχουν για την αντιμετώπισή του.
- Η παρουσίαση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου και των προτάσεων αναδιαμόρφωσής του.

Η ιστοσελίδα του ETI, www.hba.gr, ενημερώνεται συνεχώς με τις ακριβείς ημερομηνίες διεξαγωγής των σεμιναρίων

Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο
Μασσαλίας 1, 106 80 Αθήνα, Τηλ.: 210 3386411
e-mail: seminar_eti@hba.gr

Προσδοκώμενα οφέλη:

- Κατανόηση της έννοιας και των μορφών του συναλλαγματικού κινδύνου.
- Επεξήγηση των τρόπων μέτρησης και αποτίμησής του.
- Αναφορά στα όρια τα οποία τίθενται από τις τράπεζες όσον αφορά την ανάληψή του.
- Απαρίθμηση και επεξήγηση των στρατηγικών διαχείρισης του συναλλαγματικού κινδύνου.
- Ανάλυση του τρέχοντος και του υπό διαμόρφωση θεσμικού πλαισίου σχετικά με το συναλλαγματικό κίνδυνο.

Συμμετέχοντες:

Στελέχη και υπάλληλοι των Διευθύνσεων Διαχείρισης Διαθεσίμων, Διαχείρισης Κινδύνων, Οικονομικών Υπηρεσιών και Στρατηγικού Σχεδιασμού.

Προαπαιτούμενα:

Βασικές οικονομικές και χρηματοοικονομικές γνώσεις.

Διάρκεια: 16 ώρες.

Διαχείριση κινδύνου επιτοκίων

ΑΝΟΙΚΤΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

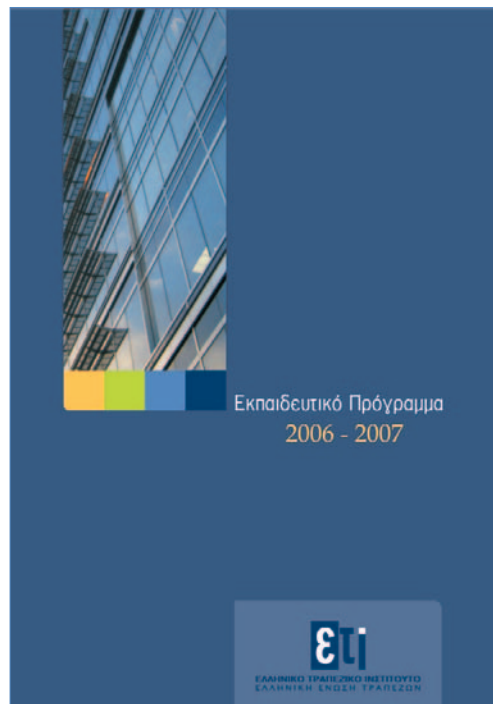
Ο κίνδυνος επιτοκίων αποτελεί έναν από τους πιο διαδεδομένους κινδύνους, γιατί συνδέεται με όλες σχεδόν τις πτυχές της δραστηριότητας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Ειδικά κατά τα τελευταία χρόνια, με τη σημασία που έχει αποκτήσει η χρηματοδότηση των ιδιωτών, ο κίνδυνος επιτοκίων έχει γίνει ακόμα πιο επίκαιρος. Σε κάθε περίπτωση ο κίνδυνος αυτός αποτελεί ενδεχόμενη πηγή προβλημάτων για όλα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ανεξαρτήτως του εύρους των δραστηριοτήτων τους.

Σκοπός:

- Η εξέταση των μορφών εκδήλωσης του κινδύνου επιτοκίων, καθώς και των τεχνικών που υπάρχουν για την αντιμετώπισή του.
- Η παρουσίαση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου και των προτάσεων για την αναδιαμόρφωσή του.

Η ιστοσελίδα του ETI, www.hba.gr, ενημερώνεται συνεχώς με τις ακριβείς ημερομηνίες διεξαγωγής των σεμιναρίων

Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο
Μασσαλίας 1, 106 80 Αθήνα, Τηλ: 210 3386411
e-mail: seminar_eti@hba.gr

Προσδοκώμενα οφέλη:

- Κατανόηση της έννοιας και των μορφών του κινδύνου επιτοκίων.
- Επεξήγηση των τρόπων μέτρησης και αποτίμησής του.
- Αναφορά στα όρια τα οποία τίθενται από τις τράπεζες όσον αφορά την ανάληψή του.
- Απαρίθμηση και επεξήγηση των στρατηγικών διαχείρισης του επιτοκιακού κινδύνου.
- Ανάλυση του τρέχοντος και του υπό διαμόρφωση θεσμικού πλαισίου σχετικά με τον επιτοκιακό κίνδυνο.

Συμμετέχοντες:

Στελέχη και υπάλληλοι των Διευθύνσεων Διαχείρισης Διαθεσίμων, Διαχείρισης Κινδύνων, Οικονομικών Υπηρεσιών και Στρατηγικού Σχεδιασμού.

Προαπαιτούμενα:

Βασικές οικονομικές και χρηματοοικονομικές γνώσεις.

Διάρκεια: 16 ώρες.

Νέα στοιχεία επικοινωνίας

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Αμερικής 21Α, 106 72 Αθήνα

Τηλ. Κέντρο 210.3386.500

Fax: 210.3615.324

e-mail: hba@hba.gr

website: www.hba.gr

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Μασσαλίας 1, 106 80 Αθήνα

Τηλ. Κέντρο 210.3386.400

Fax: 210.3646.122

e-mail: eti@hba.gr

website: www.hba.gr

Δημοσίευση άρθρων

Το Δελτίο της ΕΕΤ δέχεται πρωτότυπα άρθρα που πραγματεύονται επίκαιρα ζητήματα του τραπεζικού τομέα και δεν έχουν δημοσιευτεί (ούτε τελούν υπό δημοσίευση) σε άλλα περιοδικά. Τα κείμενα πρέπει να αποστέλλονται με e-mail, σε μορφή Word. Η βιβλιογραφία, αν υπάρχει, παρατίθεται μόνο με τη μορφή υποσημειώσεων. Τα άρθρα δεν επιτρέπεται κατά κανόνα να υπερβαίνουν τις 2.000 λέξεις.

Για να δημοσιευτεί ένα κείμενο, πρέπει να εγκριθεί από την Επιστημονική Επιτροπή. Οι αρνητικές αποφάσεις δεν αιτιολογούνται. Η μερική ή ολική αναπαραγωγή κειμένων του περιοδικού επιτρέπεται μόνο με την άδεια του Εκδότη.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνούν με την κα Α. Μανιάτη, τηλ.: 210-3386412, fax: 210-3646122, e-mail: amaniati@hba.gr

